శ్రీ శివాయ గురవే నమః

శ్రీ దక్షిణామూర్తి విలాసాఖ్యం
మహాకావ్యం

వేమూరు గ్రామనివాసి

కురుగంటి వేంకటరమణశాస్త్రి విరచితం

3178

శ్రీ శివాయగురవేనమః

బ్రహ్మశ్రీ యజ్ఞసూత్రాన్వవాయ

శ్రీ దక్షిణామూర్తిశాస్త్రిణా మంతేవాసినా

శ్రీ కురుగంటి వేంకటరమణశాస్త్రిణా ప్రణీతం

శ్రీ దక్షిణామూర్తి విలాసాఖ్యం మహాకావ్యం

Checked
1987

3178

తదంతేవాసిభిః తెనాలి నగరస్థిత

కల్యాణీ ముద్రాక్షరశాలాయాం

ముద్రాపితం సద్విజయతే

1940

శ్రీ ప్రమాది సం॥ మాఘ శు ౧౫. భృగువాసరే॥

బ్రహ్మశ్రీ జంధ్యాలోపనామక దక్షిణామూర్తిశాస్త్రిణః

శ్రీ దక్షిణామూర్తి గురు పరబ్రహ్మణే నమః
శ్రీ మహా త్రిపుర సుందర్యై నమః
శ్రీ శివాయ గురవే నమః॥

శ్రీ దక్షిణామూర్తి విలాసః

ప్రథమస్సర్గః

శ్రీ కైలాసుఖ సంపూర్ణ । కల్యాణానంద సుందరౌ
నిత్య నూత్న సమారంభౌ । భజేహం ప్రత్న దంపతీ॥ ౧
వాచాల వాచాటకృతం మదీయం। వాగ్దోష మాలిన్య మపోహితుంద్రాక్
శ్రీ దక్షిణామూర్తి కథాసుధాబ్ధి । కల్లోలజాలై రథునాయతిష్యే॥ ౨
శ్రీదక్షిణామూర్తి గురుః క్వదేవః । కైలాస శైలాదవతీర్ణ మూర్తిః
జన్మాది నానావిధ దోషహేయః । క్వాహంక్వతద్దివ్యకథాభిలాషః॥ ౩
తథాపి తద్దివ్యపదాంబుజాత । మరందపానభ్రమరాయితోహం
మత్తోఽవశఃకించిదభూతపూర్వం । అవ్యక్తనాదం ప్రకటీకరోమి॥ ౪
అస్తి ప్రశస్తః కులపర్వతేషు । కైలాస శైలః కలధౌతమూర్తిః
యత్రప్రకామం నిజకామసిద్ధ్యై । వైకుంఠముఖ్యాః పరితో లుఠంతి॥ ౫
తత్రాచలే భూతపతిః కదాచిత్ । శైలాత్మజాలంకృత వామభాగః
విఘ్నేశ సేనాధిప వీరభద్ర । ముఖ్యైస్సమేతః సుఖమధ్యువాస॥ ౬
తస్యాం సభాయాం సురసిద్ధసంఘ । బ్రహ్మర్షి దేవర్షి సమన్వితాయాం
శంభుః కుమారాయ నిజస్వరూపం। వేదాంత సిద్ధం కథయన్నతిష్ఠత్ ॥ ౭
కాలే చ తస్మిన్ కమలాసనాబ్జ। నేత్రామరేంద్రాగ్నియమాదిదేవాః
లోకాధిపాజాత మనోవిషాదాః । కైలాసమాపుః కృతకార్యభారాః॥ ౮
భక్త్యా చ సాష్టాంగమభి ప్రణమ్య। శంభోస్సమక్షం ధృతనమ్రభావాః
కృత్వాంజలిం స్వాగమనస్యహేతుం వ్యజిజ్ఞపుస్తే విబుధాశ్శివాయ॥ ౯
దేవత్వయాదత్త నిజాధికారా । స్వస్థానిరాతంక నిజప్రచారాః
ఆజ్ఞాం త్వదీయా మభిపాలయంతః । స్థితావయం స్వేషుపదేషు నిత్యం ॥

ఆత్మా త్వమేవాస్య చరాచరస్య। గుణాద్యతీతః పురుషః పురాణః
మాయాగుణైః సృష్టిలయస్థితీనాం। హేతుత్వ మాపన్న ఇవాప్యహేతుః॥
సృష్టౌ విరించ్యాత్మకతా ముపేత్య।సృష్టస్య విష్ణ్వాత్మకతాం స్థితౌ త్వం
సంహృత్య రుద్రాత్మకతాముపేత్య।మాయాకృతం చిన్మయతాముపైషి॥
మాయామయాస్త్వేవ యమేవ సర్వే।విద్యాధినాథస్తు పరంత్వ మేవ
అనాదిమాయామయ సంహృతిస్తు।విద్యామయేత్వ య్యుపపత్తియుక్తా॥
పూర్వం మునీనామ మరేశ్వరాణాం। ఆత్మస్వరూపాధిగమే ప్రభూతం
శ్రీదక్షిణామూర్తి గురుస్వరూపః।స్త్వం సంశయం ఛేత్తుమలంకృతేఽభూః॥
త్రేతాయుగేత్వం భవదీయగీతాం।రామాయ జాయావిరహేతదాఽదాః
తాం స్వానుజాయానిల సంభవాయ।ప్రాదాత్సరామో రఘువంశకేతుః॥
భవ్యా భవానాదిశ దీశ్వరాఖ్యాం। గీతాం ప్రపన్నాయబలానుజాయ
కృష్ణః ప్రభుః పాండవమధ్యమాయ।తాం ద్వాపరే చోపదిదేశ యుద్ధే॥
కాలేకలౌ సంతతదుర్మతాని। శ్రీశంకరాచార్యతయా విజిత్య
శిష్యైశ్చతుర్భిస్స్వమతం పృథివ్యాం।చిన్వన్ భవాన్ దిగ్విజయంచకార॥
వ్యాసస్త్వదాజ్ఞామవలంబ్య చక్రే।శ్రీబ్రహ్మసూత్రాణిభవాంస్తుభాష్యం
కృత్వాచ తేషాం భువిషణ్మతాని।సంస్థాప్యచాద్వైతమలం చ కార॥౧౮
వర్ణాశ్రమాచార సుపాలనాయ। పీఠాంశ్చతుర్దిక్షు విధాయతేషు
శిష్యాన్నివేశ్య ప్రథమోధిరుహ్య। సర్వజ్ఞపీఠం స్వపదంగతోసి ॥౧౯
సంస్థాపితా వైదికధర్మమార్గాః। పాషండకృత్యైశ్శిథిలీ భవంతి
అద్వైతమప్యాధు నికైస్సుధీభిః। భక్త్యా క్రియా ద్వైశ్చకృతంవిహీనం॥
తద్వైష్ణవం వైష్ణవ మాధ్వముఖ్యైశ్చక్రాంక నాద్యైఃకలుషీ కృతార్థం.
శైవంచపాషండ కృతార్థకామైః।లింగాదిధృత్యా కృతకం కృతంతత్॥
సన్న్యాసివర్యాశ్చగృహస్థధర్మాః। కేచిత్పరేర్థాధిక బద్ధలోభాః
త్వత్స్థాపితం సన్న్యసనం ముముక్షు। ముఖ్యం ప్రకుర్వంతి వినష్టభావం॥
శాక్తాః ప్రమత్తాః కతి చిత్సురాద్యైః। కేచిద్గృహావిష్టధనం హరంతి
పరేధునా కేవల మంత్రసారాః।తత్వం నజానంతి సమం రహస్యమ్। ౨౩
పీఠాధిపాః కేవలభోగలోలాః। సర్వోద్యమైశ్శిష్యధనంహరంతి
శ్రౌతాః స్మృతిస్థాః నవదంతిధర్మాః।తత్సన్నిధిస్థాఃఖలుపండితేంద్రాః॥

ఇత్యాది ధర్మార్థ విరుద్ధధర్మైః సర్వం జగజ్జాతమపార్థధర్మం
కాలే కలౌ పంచసహస్రసంఖ్యే । ఇత్థం సమీపే పరతస్తు కిం స్యాత్ ॥
తస్మాత్ ప్రభో త్వం సదయం దయాళుః విద్యాస్సమస్తాః కురు నిర్మలార్థాః
విద్యాలయే చోద్ధరణం తవైవ ధర్మో మయాయం భౌతికమాత్రసారాః ॥ ౨౬
ఇత్థం నిశమ్యార్థ సుశబ్దయుక్తి । యుక్తాస్సురాధీశ మునీంద్రసూక్తీః ।
ప్రభుః ప్రభూణాం ప్రథమః పరేశస్తత్రానుకంపన్నివ ఇత్యువాచ ॥
భో భోస్సురా యుష్మదుదీరితం మే । జ్ఞాతం పురైవాద్య దృఢీకృతార్థం
యుష్మద్వచోభిర్మహదద్భుతం హి । కాలః కలిః సంప్రతి సంప్రవృద్ధః ॥ ౨౮
కాలే గతే పంచసహస్ర సంఖ్యే । వృద్ధిం గమిష్యత్యధికం కలిర్హి
పాశ్చాత్యసంఘాః ప్రభవో భవంతి । తేనస్పృశంతి స్మపురాణధర్మం ॥ ౨౯
తథాపి తద్దత్తమితాధికారాః । దేశీయ సభ్యాః ప్రభవంతి హంతుం
సనాతనం ధర్మమకార్యదక్షాః । భారాభువః కేవల మర్థలుబ్ధాః ॥ ౩౦
దేశోపి సంఘప్రభుతామపేక్ష్య । విశ్వం ప్రయత్నం హి కరిష్యతీహ
నైవార్థసిద్ధిః ప్రభవేత్ జగత్సు । ధర్మస్య హానిర్భవితానితాంతం ॥ ౩౧
భూత్వా కలిర్జైన మతావలంబీ । జాతః పృథివ్యాం భవితా చ హేతుః
పాశ్చాత్యవిద్యా నిపుణైస్సమేతః । వర్ణాశ్రమాణాం కిల ధర్మహానేః ॥
ప్రచ్ఛన్నవేషః ఖలు వైదికేన । ధర్మేణ కాశ్యాం ద్విజపండితౌఘః
విద్యావివృద్ధ్యై ప్రయతన్నివైకః । ధర్మస్య హానేర్భవితా సహాయః ॥ ౩౩
ఆంధ్రేషు వంగాదిషు ఘూర్జరేషు । దేశే ప్రయాగే బహవః ప్రసిద్ధాః ।
పాశ్చాత్యసంస్కారవినష్టశౌచాః । వర్ణాదిసాంకర్యకరా భవేయుః ॥ ౩౪
అస్పృశ్యతాహానిరజస్వలాది । వివాహతచ్ఛేదనశాసనాదీన్
నిర్మాయ తత్రే రాజసభాసుమూఢాః । దేశం కరిష్యంతి చ ధర్మహీనం ॥
భక్త్యా శివస్యాప్పయదీక్షితాద్యైః । విష్ణోః పురా శ్రీధరసూదనాద్యైః
దేవ్యామదం శైరపిభాస్కరాద్యైః । ధర్మో మతైశ్శైః పరిశుద్ధిమాప ॥ ౩౬
కాలే గతే చాద్య కలేః ప్రభావాత్ । ప్రచ్ఛన్నభూతాదభవన్ కుమార్గాః
ధర్మాదిమార్గాః పురుషప్రమాదా । త్తత స్సముద్ధర్తు మయం హి కాలః ॥
దేశేషు సర్వేషు తదాతు యాయం । భూత్వా బుధేంద్రాః సమవాయినశ్చ
కాశీపురే వైదిక ధర్మవృద్ధ్యై । సంఘీభవంతో వితతాయ తథ్వం ॥ ౩౮

కాశ్యాం కరిష్యే నివాసం సహాయం। విశ్వేశ్వరోహం భవతాం బుధేంద్రాః
కాశీపురాధీశ్వర మైథిలేశ। ముఖ్యా భవేయుర్భవతాం పురోగాః ౩౯
కాలాత్పురా పంచసహస్ర సంఖ్యాత్। అంశైర్భవంతో భువి సంభవంతః
విద్యాః కుమార్గం పరిహృత్య యోగ్యాః యోగాదికాః కర్తుమలం యతంతాం
అద్వైతభాష్యార్థనిజస్వరూపం। శ్రీవిద్యయైవ ప్రకటీకృతం స్యాత్
పీఠేష్వతో మద్రచితేషు పూర్వా। ఆమ్నాయసంజ్ఞాపి మఠాః ప్రదత్తాః॥ ౪౧
సన్యాసినః పండితశేఖరాశ్చ। కేచిత్తదర్థస్య కథానభిజ్ఞాః
భక్తాశ్చ దేవ్యా నిజతత్వహీనాః। జాతాస్తతః కేవలభోగలోలాః॥ ౪౨
ఆంధ్రేషు కృష్ణాతటినీతటేహం। వాసే విశుద్ధే ద్విజజన్మలబ్ధ్వా
శ్రీపూర్వవిద్యానిజసంప్రదాయం। ప్రవర్తయిష్యే భవతాం సహాయాత్
ఇతి సురమునిసంఘాంస్తోషయిత్వా మహేశః। సహగణమునిసంఘైస్తత్ర సోంతర్ధిమాప
తదుదితశుభవాక్యాదిష్టసిద్ధిం భజంతో। నిజనిజపదమాపుర్విష్ణుముఖ్యాస్సురేంద్రాః ౪౪

ఇతి శ్రీదక్షిణామూర్తివిలాసే మహాకావ్యే
దైవవిలాసో నామ ప్రథమస్సర్గః

శ్రీ శివాయ గురవే నమః

శ్రీదక్షిణామూర్తివిలాసః

ద్వితీయస్సర్గః

అథామరాస్తే గిరిశాజ్ఞయాభువం। ప్రపేదిరే నైర్నరదేహధారిణః
కేచిన్నృపాలాః కతిచిద్ధరామరాః। పరే బభూవుర్వరవర్ణముఖ్యాః॥ ౧
నృపాకళింగాధిపతి ర్బభూవత। ద్యమో మహీశూర పురోత్తమేశ్వరః
జలాధిపశ్ఛత్రపతిర్బభౌ విభుః। ధనేశ్వరో భూన్మిథిలాపురీ ప్రభుః। ౨
దిగీశ ముఖ్యానుచరాస్సురాస్తథా। హరిత్సు తత్తద్విషయాధిపా బభుః
మునీంద్రముఖ్యాః ప్రథితా స్సమం తతః। తదీయసంస్థానవిపశ్చిదుత్తమాః॥
ధనంజయో బ్రాహ్మణమందిరాంతరే। ష్వనారతం శ్రౌతవిధిప్రవర్తకః
త్రిధాత్మమూర్తిం ప్రవిభజ్యసంవసన్। భుంక్తే చ హవ్యాని ససప్తతంతుషు।
క్రవ్యాదరాజః పరితో భ్రమన్ సతాం। క్రవ్యాదజాం భీతిమపాకరోత్స్వయం
సమాతరిశ్వా సమమాత్మసమ్మతైః। ధనంజయస్యాప సహాయతాం శుభః॥
ధనాధిపో భూసుర భూభుజాం ధనం। ప్రభూతమాపాదయతి ప్రభావవాన్
శత్రూనపీశానపతిర్ధరాభుజాం। నివారయత్యగ్రజవంశజన్మనాం॥ ౫
పరేచ దేవా మునిపుంగవా ముదా। నృపేషు భూదేవకులేష్వజజ్ఞిరే
నిజాంశతస్సచ్చరితా బభుస్తదా। సదాస్వధర్మైకరతాః కృతాదరాః॥ ౬
సురాదిబృందే భువమాగతే తదా। ధరాపినాకప్రతిమా సమా బభౌ
పురాణి సర్వాణి దిగీశసంపదాం। నివాసభూతాని పరం సమాసత॥ ౭ భువి
గవాం సమూహాః ఖలు కామధుగ్గణాః। సురద్రుమాః పుణ్యమహీరుహాస్తథా
ధరామరాస్సిద్ధగణా మునీశ్వరాః। నృపా బభూవుస్సకలామరాశ్చిరం॥ ౮
అభూదథాద్రేష్వఖిలార్థపూరితం। ప్రసిద్ధకృష్ణాతటినీతటే పరే
1తథాలఘువ్యాఘ్రపురీతిసంజ్ఞకం। విధూత దేవేంద్రపురాదికం పురం॥
పురే చ యస్మిన్నివసంతి భూసురాః। ద్వివేదినః కేపిచ నత్రివేదినః
తథా చతుర్వేదవిదోపరే పరం। పరే చ శాస్త్రేషు కృతశ్రమాదరాః॥ ౧౦

1 చినపులివర్రు.

పురాధిపాః పాలనసంపదాస్వయం । నృపంతిరశ్చక్రురతీవయత్సు రే
ధరాస్పృశః పాదభవాః సమాదరాః । ద్విజాగ్రసమ్మానసబద్ధవృత్తయః ॥
శరత్సు కేదారతతేషు శాలయః । సమగ్రసంపూర్ణఫలౌఘశోభితాః
శివో ఒపి మల్లేశ్వర ఇత్యభిఖ్యయా । చకాస్తి యస్మిన్ భజతాం వరప్రదః ॥ ౧౩
సురాలయాదప్యధికశ్రియోన్నతం । యమాలయాదప్యతిధర్మసంతతం
జలేశధామ్నో ఒధికవస్తుశోభితం । కుబేరపుర్యా అతిసంపదుజ్జ్వలం ॥ ౧౪
ఉపేంద్రరత్నాకరహితం సురాస్పదం । అచిత్రగుప్తం యమధర్మమందిరం
అరాక్షసాఖ్యం వరుణస్య పత్తనం । అనీశసంరక్షకుబేరమందిరం ॥ ౧౫
యతో ఒవిదూరే కిల 1శుక్లపత్తనం । సమస్తపాపౌఘనివర్తనక్షమం
చకాస్త్యగస్త్యేశ్వరనామకశ్శివః । సమీపకృష్ణాతటినీజలోక్షితః ॥ ౧౬
2అనంతనామ్నాస్తి పురం యదుత్తరే । తథాస్తి 3కొల్లానగరం చ తద్దిశి
పురం చ 4వేమాభిదమస్తి పశ్చిమే । చకాస్తి మధ్యే ఒపరశంభుపత్తనం ॥ ౧౭
పురే ఒన్వవాయా 5మఖిసూత్రసన్ముఖాః । సరికూచిభట్టాః 7కమలాకరాదికాః
మునీశదేవేశపరేశజన్మనే । సముత్థితాః పాలితలోకపావనాః ॥ ౧౮
సురేశలోకాత్తకృతపుణ్యసంచయాః విరాగిణః ప్రాక్కృతయోగచాలితాః
కృతాత్యయేస్మిన్ ప్రతిపద్య చోద్భవం । సుధీశవంశేషు లసంతి సంతతం ॥
సుయజ్ఞసూత్రాభిధసత్కులే ఒభవత్ । సమస్తశాస్త్రార్థవిచక్షణో బుధః
సదక్షిణామూర్తివిపశ్చిదుత్తమః । ప్రభుర్మనుష్యాకృతిమాం స్త్రిలోచనః ॥
సుతద్వయం తస్య సుతా తథైకికా । తదగ్రజస్స్వామిసుధీర్విచక్షణః
యో ఒయం బభౌ రాజసభాసు సత్కృతః ససాహితీపండితచక్రవర్త్యసౌ ॥
త్రయస్సుతాస్తస్య నృసింహపూర్వకాః సపుత్రపౌత్రాః కులవృద్ధయే ఒభవన్
అనంతమూర్త్యాంతర వేంకటాహ్వయా దవాప్య యోగం స జగామ నిర్వృతిం
నృసింహయజ్వా జనిపండితేశితుః । ద్వితీయపుత్రః పరమః పవిత్రకః
స్వసా మహాలక్ష్మ్యభిధా ఒపరా రమా । సమాపచైనాంకురగంటిమాధవః
పురే త్వనంతే ఒజని 8రాశివంశకే । అనంతమూర్తిః కిల వెంకటాభిధః
కుమారనాగేశముఖాయదంతికే । బభూవ పురం తే వసతాం పురోగమాః ॥

---

1 వెల్లటూరు, 2 అనంతవరం, 3 కొల్లూరు, 4 వేమూరు, 5 జంభ్యాల, 6 కూచిభొట్ల, 7 చెరువు, 8 రుష్వా.

అభూన్గురుస్స్వామిసుధీమణేశ్చ యోఽసయోగమురార్వ్యమధికం వ్యవర్ధయ
తదగ్రజఃకశ్చనసోదరీశుభా । పరైవలక్ష్మీః ప్రథితాస వేంకటా॥ [త్
నృసింహాయజ్వామృదువాగుదారధీః। శుచిఃప్రశాంతఃస్వగురోరనుగ్రహా
అవాప్తశబ్దార్థకలాద్యలంకృతిః। ప్రశస్తవేదాంతరహస్యవిత్తమః॥ [త్
శివస్యభక్తిఃసహజాస్యసద్గురోః । పరాంబికాద్యాతముపాస్యదైవతం
నిరంతరంశంకరపూజనేరతః। శరద్యుపాస్తేనవరాత్రమంబికాం॥ ౨౭

వివాహయోగ్యేస్యవయస్యుపాగతేసమాగతాదాతుమముష్యకన్యకాః
దిగంతరేభ్యోవిబుధాస్సదన్వయాః। తథాపినైచ్ఛజ్జనక స్స్వయోగతః॥ ౨౮
అనంతసద్గ్రామనివాసివేంకట। స్వసాశుభా వేంకటలక్ష్మ్యభిఖ్యకా
విధిప్రయుక్తేతివిధానవిద్గురుః। స్వపుత్రజాయామకరోద్విధానతః॥ ౨౯
తయోర్వివాహేసకలామరుద్గణాః। స్వయంసమాగత్యదదుస్సదాశిషః
తయోస్తుగర్భేపరమఃపరశ్శివః। స్వయం జనింలోకగురుస్సమేత్యతః॥
సజాయయాసమ్మతయాసమన్వితః। స్వధర్మమాస్థాయముదాశ్రుతీరితం
చిరంస్వగార్హస్థ్యమువాహతత్పితా । స్వరాపపశ్చాత్పృథగాస్థితౌసుతౌ
తతోనపత్యస్సనృసింహపండితః। శివంశివామప్యధికంవ్రతైర్భజన్
నినాయసంవత్సరమంబికాంతతశ్శరద్యుపాస్తేనవరాత్రచర్యయా॥ 3౧
మహానవమ్యాంనియతోర్ధరాత్రకే। సువాసినీపూజనతస్త్వనంతరం
నిమీల్యనేత్రౌస్థితఆత్మనిశ్చలః। తదావిరాసీత్పరమాపరాంబికా॥ 33
సుతాస్త్రియష్టట్చతథైవకన్యకాః। భవేయురత్రాగ్రజఉత్తమః పుమాన్
మహేశ్వరాంశస్త్రిదశాయురుద్భవేత్ సదక్షిణామూర్త్యవతారఆత్మ
మదీయశాస్త్రంసరహస్యముద్ధరన్ చతుర్భిరంతేవసతాంచరిష్యతి [వాన్
ద్వితీయపుత్రోపిభవేత్తథావిధః। తస్యానుయాయీభగవానధోక్షజః॥ 3౪
చతుర్ముఖఃకర్మణఉద్ధిధీర్షయా। సుభక్తిమార్గప్రతిపాదనేచ్ఛయా
భవస్వసుర్మాధవశాస్త్రిశర్మణః। సుతఃస్సుతాంతేపరిణేష్యతిప్రభుః॥ 3౬
ఇతీరయిత్వాజగదంబికాతదా। ముదాన్వితాంతర్ధిమవాపతత్క్షణాం
నృసింహఉన్మీల్యదృశౌతదద్భుతం । విచింతయన్ తృప్తఉవాస మందిరే॥
తతోవసంతేశుభకృత్సమేశుభే । నిరంతరాంబాపదపద్మచింతకాత్
నృసింహవిద్వద్గణమండనాద్బుధాత్ । వివేశలక్ష్మ్యాఉదరేశివాంశకః॥ 3౮

జగామవృద్ధింసచగర్భమందిరే।శివఃపరాత్మాపరధర్మరక్షకః
అజన్మవృద్ధిక్షయవిక్రియస్యతత్।విడంబనంలౌకికవృత్తివర్తనం॥ ౩౯
తతశ్చమాసేదశమేసమాగతే।సునిర్మలేసర్వజనాత్మమండలే
అసూతసాసుందరసుందరాకృతిం। పతివ్రతాప్రాగివచంద్రమండలం॥ ౪౦
బుధేసజీవేవ్యయగేసశీతగౌ।శనౌచలాభేసకుజేకపాధనే
సపుష్ణిమీనాఖ్యగృహేరుణోదయే।తృతీయకేతౌనవమేతమోగ్రహే॥
ద్వ్యశీతిషష్ట్యామథవర్షసంహతౌ।కలాగతాయాంశుభశోభకృత్సమే
భృగోర్దినేఫాల్గుణకృష్ణపక్షకే।హరేర్దినేఽసౌజనిమాపసద్గురుః॥ ౪౨
వవౌతదాదక్షిణమందమారుతః।వవర్షపుష్పాణివలాహకాధిపః
సమజ్వలచ్చాగ్నిరపిప్రదక్షిణం।మహీభృతఃపుష్పభృతోభవన్భువి॥ ౪౩
పితాస్యశ్రుత్వాసుతజన్మసంపదం। సచేలఆప్లుత్యముదాసమన్వితః
యథాస్వశక్త్యర్పయదగ్రజన్మనాం।సజాతకర్మణ్యథదక్షిణాదికం॥ ౪౪
దినేదినేవృద్ధిమవాపసోధికం।వళక్షపక్షేధిగతేయథాశశీ
సుతస్యవృద్ధౌవవృధేముదాపితా। విధోఃప్రవృద్ధౌజలధిర్యథాతథా॥ ౪౫
దినేషుయాతేషుదశస్వనంతరం స్వబంధువర్గేసబుధేసమాగతే
పితాస్యనామప్రకటంసమాతనోత్ । సదక్షిణామూర్తిరసావితిద్విజః॥
సమేచతస్మిన్ పితురగ్రజన్మనః।తదీయనామ్నావతదాభవత్సుతః
ద్వితీయఆసీదనుజస్తథావిధో।బుధోరమాకాంతఇతీరితఃకృతీ॥ ౪౮
స్వసుశ్చతస్యాభవదగ్రజస్సుతః।చతుర్ముఖోవిశ్రుతవేదపట్టణే
సజాతమాత్రస్స్వపురేత్రబాలకః।వృద్ధింయయామాతులపుత్రకైస్సమం॥
క్రమేణజాతాష్షడముష్యకన్యకాః।సుతౌతథాద్వౌచనృసింహయజ్వనః
ద్వయోస్తయోరగ్రజనిస్త్రివిక్రమః।కులస్యసంవర్ధకతాముపాగతః॥ ౪౯
తృతీయనేత్రంచతథోపరిస్థితం।భుజద్వయంస్వస్యవిహాయజన్మనే
సదక్షిణామూర్తిరిహాగతశ్శివః।స్వనామరూపంచతదేవనిశ్చితం॥ ౫౦
తృతీయనేత్రంతుబభూవదర్శనం।స్వహస్తరేఖాంకమభూద్భుజద్వయం
నచేత్తథాజ్ఞానమముష్యకింభవేత్।తథైవవిద్యాకలశేభుజద్వయే॥ ౫౧
సశంఖచక్రాబ్జగదాదిలక్షణాన్యముష్యపాదద్వయసంగతానితత్
యదేభిరాన్నత్యముపాగతాస్సురాః।తదీయపాదద్వయసేవనేరతాః॥

ముఖంతదీయంశశివన్మనోహరం।తథైవబాహూమృదుమంజులాంగులీ
నచోచ్చనీచంలలితంకళేబరం।పదేతథాంత్రేవసదర్చనోచితే॥ (భా
వచస్సుధాస్యందిమృదూక్తిసుందరం।దృగాదృతానుగ్రహసంభృతాశు
మనోనిజాలోకనసంపదుజ్జ్వలం।క్రియాఖిలాలోకసుఖప్రదాసదా॥ (శం
నృసింహలక్ష్మ్యోస్సుతమేనమాదరాత్।సులాలయంతౌముదమాపతుర్భృ
సుతశ్చతల్లాలనసంప్రవర్ధితః।తదాస్వపిత్రోరధికంసుఖంవ్యధాత్॥ ౫౫
సుబ్రహ్మణ్యఃపద్మజోవేమపుర్యాం। శేషశ్చాభూద్వేంకటోనంతపుర్యాం
బాలవ్యాఘ్రోదక్షిణామూర్తిదేవః।తస్యైవాసీత్సోదరఃపద్మనాభః॥ ౫౬
దేవాస్తథైవాత్రపురేధిజాతాః।సౌభ్రాత్రసంపత్తిమవాపురస్య
వ్యాసోవశిష్ఠస్సకలామునీంద్రాః।సేవార్థమస్యాత్రజనింప్రపన్నాః॥ (ర్య
ఇతిభువిసురలోకాద్దేవతాసార్వభౌమః।సమమరవరేణ్యైస్సాదరంసోవతీ
బుధజనసుమనోజ్ఞైర్బాలలీలావిశేషైర్మనుజభువనమేతత్స్వర్గలోకంచకార॥

ఇతి శ్రీదక్షిణామూర్తివిలాసే మహాకావ్యే
సంభవ విలాసో ద్వితీయ స్సర్గః

శ్రీ శివాయ గురవే నమః

శ్రీ దక్షిణామూర్తి విలాసః

తృతీయ సర్గః

అగ్ర్యః పుత్రో నృసింహస్య। ద్వితీయస్స్వామిశాస్త్రిణః
దక్షిణామూర్తినామానౌ। సుబ్రహ్మణ్యః పితృష్వసుః॥
సవయస్కాః త్రయోప్యేతే పితృభిః పుత్రవత్సలైః ౧
ఉపనీతా యదా శాస్త్రం తాస్త్రైవిద్యాసు శిక్షితాః॥
కావ్యేషు నాటకేష్వేతే రసాలంకార వర్త్మసు ౨
ఆసన్ సహృదయాః పూర్వం కవితామార్గ సంచరాః॥
తర్కే వ్యాకరణే తంత్రే జ్యోతిషే గణితాదిషు ౩
శ్రుతిస్మృతి పురాణేషు పరమార్థవిదోభవన్॥
స్వయం శివశ్శివేభక్తః నృసింహాతనయో భవత్ ౪
స్వామిపుత్రో విష్ణుభక్తః సుబ్రహ్మణ్యస్సమస్తయోః॥
తయోర్వాద స్సమభవత్తయోర్వా పితృపుత్రయోః॥ ౫
శివవిష్ణూ సమాలంబ్య విలాసార్థం మనోహరః॥
విష్ణుస్సర్వాధికో యస్మాత్ సర్వం విష్ణుమయం జగత్ ౬
ఇత్యేకోన్యశ్శివః శ్రేష్ఠః విశ్వాధిక ఇతి శ్రుతేః
విష్ణుస్సత్వగుణశ్శ్రేష్ఠః శివాదిత్యాహతామసాత్ ౭
అంతస్సత్వ శ్శివశ్శ్రేష్ఠః బహిస్సత్వాదధోక్షజాత్॥
అంతస్తమాః కృష్ణవర్ణః సర్వేషాం మోహకో హరిః ౮
అంతస్సత్వ శ్శివస్స్వచ్ఛః మోచకశ్చేత్యసౌ జగౌ॥
హరిః పాలక ఇత్యేకో జగౌ సత్వగుణాధికః ౯
తతోద్వైతదృగిత్యన్యః లయాచ్ఛంభుస్త్వభేదదృక్॥
నారాయణేతిపుత్రస్య నామోచ్చారణమాత్రతః ౧౦
అజామిళోముక్తిమాపేత్యేకః ప్రాహహరిప్రియః॥
భూతాత్వభద్రాయురిత్యేషః ప్రసాదాచ్ఛివయోగినః ౧౧

జన్మాంతరేముక్తిమాపనసాక్షాదిత్యయంజగౌ। ౧౨
ఉషావివాహేకృష్ణేన జితఃపాశుపతగ్రహే
అర్జునేనతతశ్శంభుః కథంశ్రేష్ఠోభవిష్యతి॥ ౧౩
నరనారాయణౌశ్రైష్ఠ్య కాంక్షిణౌతపసిస్థితౌ
శివఃప్రసన్నోవరదస్తయోరిత్థంవరందదౌ॥ ౧౪
సర్వేభ్యశ్శ్రైష్ఠ్యమాపన్నౌ కదామానుషజేష్వథః
జన్మాంతరేజితస్తాభ్యాం తస్మాత్సర్వాధికశ్శివః॥ ౧౫
మోహిన్యామోహితశ్శంభుః వీర్యంతత్యాజభూతలే
ప్రీడితస్తాదృశస్తస్మాత్ విష్ణోఃశ్రేష్ఠఃకథంభవేత్ ౧౬
సప్రీడితశ్శివస్తస్యాం మోహిన్యాంభైరవంసుతం
జనయామాసతస్మాత్ శ్రీహరిఃశంభుఃపరఃపుమాన్ ౧౭
నిర్గతాగండయోర్దేశాత్ అసహంత్యారతౌశ్రమం
ఫేనరాశిరభూన్నామ్నా గండకీతిసరిద్వరా॥ ౧౮
తస్యాఃప్రార్థనయానద్యాః పుత్రతాంశివకేశవౌ
సాలగ్రామస్వరూపేణ నశ్రుతంకింగతావితి॥ ౧౯
అమృతంసింధుమథనే ధన్వంతరిరదాత్ హరిః
శివాపీతేవిషేపూర్వం అమృతాశాకథంభవేత్ ॥ ౨౦
కూర్మరూప్యదధామగ్నం మందరంపృష్ఠతోదధౌ
ఉదధౌమందరోమగ్నః గణేశస్యాప్రపూజనాత్॥ ౨౧
దశావతారరూపీసన్ హరిర్లోకస్యపాలకః
నిగృహీతాస్తత్రపంచా నుగృహీతాఃపరేఖలు॥ ౨౨
అవతారాన్ హరిశ్చక్రే తత్తచ్ఛాపానుసారతః
దేవైస్సంప్రార్థితశ్శంభురవతారకరోభువి॥ ౨౩
అర్జునాయస్వభక్తాయ దదౌగీతాంయదుప్రభుః
ఈశ్వరేణస్వస్యదత్తాం దదావితిశ్రుతంనకిం॥ ౨౪
సంతానగోపాలరూపీ సర్వేషాంసంతతిప్రదః
తథాప్యుపాస్యగిరిశం సంతానంప్రాప్తవాన్ హరిః ౨౫
శివభక్తందశగ్రీవం హంతాదాశరథిర్హరిః
బలింస్వభక్తమేవాసౌ వధశ్చక్రేఽదయఃఖలు॥ ౨౬

శ్రీరామమంత్రోపదేశం పార్వత్యా అకరోచ్ఛివః
తథైవసర్వమంత్రాణి తస్మాచ్ఛైశ్వర్యంకథంభవేత్॥ ౨౭

విష్ణునాభిజనేః పుత్రోహరేరీశఃకథంవరః
తత్పౌత్రపుత్రాచ్ఛ్రీశంభురుపేంద్రాన్నకథంవరః॥ ౨౮

భస్మాసురవధాద్భీతః హరిణారక్షితశ్శివః
భీతాహాలాహలాద్విష్ణుముఖాశ్శర్వేణరక్షితాః॥ ౨౯

దుష్టస్యాపిహిభక్తస్య హననంనోచితంభవేత్
ప్రఖ్యాపనాయదైత్యేంద్రః హరిణాస్వేనమారితః॥ ౩౦

విషమాక్షఃకథంశస్తః జ్ఞాననేత్రోనకింవరః
శ్మశానవాసీగిరిశః హరిర్బృందాశ్మశానగః॥ ౩౧

సర్పాభరణవానీశః సర్పశాయీహరిఃఖలు
భిక్షాశనఃపశుపతిః బలిభిక్షాగ్రహోహరిః॥ ౩౨

శివశ్రైష్ఠ్యంకుత్రదృష్టం విష్ణోర్వాకుత్ర తేవద
తచ్చేద్భాగవతాద్యేషు స్కాందేఽథో భారతాదిషు॥ ౩౩

శైవాఃపురాణాస్సంత్యాజ్యా స్తామసత్వాన్మనీషిభిః
సాత్వికత్వాత్ బుధైర్గ్రాహ్యాః పురాణావైష్ణవాశ్శుభాః॥ ౩౪

పురాణానాంతామసత్వం శైవానాంకథమీరితం
తత్కర్తుస్తామసత్వాచ్చేత్ వైష్ణవానామిదంసమం॥ ౩౫

శైవానాంవైష్ణవానాంచ కర్తాసత్యవతీసుతః
సవిష్ణోరవతారశ్చేత్ తామసస్సోపితామసః॥ ౩౬

స్కాందాదిప్రతిపాద్యస్య తామసత్వాత్ శివస్యచేత్
తామసత్వంపురాణానాం తామసత్వంహరేరపి॥ ౩౭

స్కాందాదిషుమహావిష్ణుర్బహుధాప్రతిపాదితః
వైష్ణవేషుతథా శంభుః శ్రీమద్భాగవతాదిషు॥ ౩౮

ప్రతిపాద్యత్వమాత్రేణ స్యాతాంతామససాత్వికౌ
యదిచేత్తదుభౌస్యాతాం తామసౌసాత్వికౌతువా॥ ౩౯

ప్రతిపాదకతామాత్రాత్ పురాణానాంభవేద్యది
తామసత్వంవైష్ణవానాం శైవానామపితద్భవేత్॥ ౪౦

సర్వేషామేకకర్తృత్వాత్ పురాణానాంయథాతథా
తస్యతస్యప్రభావస్య వర్ణనాద్గ్రాహ్యతాసమా॥ ౪౧
పురాణేషుక్వచిద్బ్రహ్మా క్వచిద్విష్ణుఃక్వచిచ్ఛివః
ఉత్కృష్టత్వేన సంప్రోక్తః కథంతత్రసమన్వయః॥ ౪౨
సమన్వయంశృణుసఖే పురాణేషు యథార్థతః
అవ్యాకృతంపరంబ్రహ్మ సృష్టేఃపూర్వమవస్థితం॥ ౪౩
ప్రకృతిస్త్రిగుణాతత్ర విలీనాకార్యసంయుతా
సర్జనేచ్ఛాతస్యజాతా సృజ్యకర్మానుసారతః॥ ౪౪
అవ్యక్తంతదభూత్తత్త్వం కారణంతమఆత్మకం
తస్యేశ్వరఅధిష్ఠాతా రుద్రరూపీపరాత్పరః॥ ౪౫
మహత్తత్వంతతోజాతం సత్వాంశాత్సాత్వికంతథా
రజసోహంకారతత్వం ద్వయంతన్మాత్రదేహకం॥ ౪౬
సూక్ష్మంశరీరముద్దిష్టం జ్ఞానకర్మేంద్రియాత్మకం
హిరణ్యగర్భస్తత్రస్యాత్ విష్ణురూపీమహేశ్వరః॥ ౪౭
తస్మాత్పంచమహాభూతైః ఊర్ధ్వాధోభువనాత్మకం
విరాట్తత్వంసముత్పన్నంస్థూలదేహాత్మకంహితత్॥ ౪౮
తత్రేశోబ్రహ్మరూపేణాధిష్ఠాతృత్వంప్రపద్యతే
బ్రహ్మాండేస్మిన్నీశ్వరస్తు సృష్టిస్థితిలయాధికృత్॥ ౪౯
స్వేనసృష్టేప్రపంచేస్మిన్ బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకః
సృష్టింస్థితింలయంచాపి కుర్వన్నాస్తేజగత్ప్రభుః॥ ౫౦
తేత్రయోపీశ్వరస్యాంశాః నిత్యజ్ఞానాఅధీశ్వరాః
తథాప్యంతర్బహిర్భేదాత్ తారతమ్యేనసంస్థితాః॥ ౫౧
ద్రుహిణస్యాంతరోవిష్ణుః విష్ణోరప్యాంతరశ్శివః
రుద్రఃసమాధాస్వంరూపం సాక్షాత్పశ్యతితత్వతః॥ ౫౨
విష్ణుస్స్వరూపమీశాఖ్యతత్వద్వారాప్రపశ్యతి
బ్రహ్మస్వరూపకంవిష్ణ్వీశతత్వద్వారాప్రపశ్యతి॥ ౫౩
ప్రాధాన్యంబ్రహ్మణస్సృష్టౌ లయేశంభోఃస్థితౌహరేః
క్వచిత్త్రిష్వపికృత్యేషు త్రయాణామధికారితా॥ ౫౪

యథాగుణత్రయంనిత్య మవియుక్తంపరస్పరం
తథాకృత్యత్రయంజ్ఞేయం ప్రధానగుణభావత॥ ౫౫
త్రిపురాసురసంహారే శివస్యగుణభావతాం
గతౌహరిశ్చబ్రహ్మాచ భూత్వాబాణశ్చసారథిః॥ ౫౬
స్థితౌరామస్యగుణతాం గతౌబ్రహ్మహరౌపురా
జాంబవానాంజనేయశ్చ భూత్వారావణసంయుగే॥ ౫౭
సృష్టౌచబ్రహ్మణఃప్రాప్తా గుణతాంశివకేశవా
రుద్రోఽబ్జజశ్చభూత్వాతః త్రయాణామవియుక్తతా॥ ౫౮
పురాణేష్వజముఖ్యేషు బ్రహ్మణోమహిమాధికం
వర్ణ్యతే శివ విష్ణ్వోస్తు తద్గుణత్వముదీర్యతే॥ ౫౯
వైష్ణవేషుపురాణేషు బ్రహ్మణోఽధికతాతథా
శివస్య గుణతావిష్ణోః మాహాత్మ్యం చోపవర్ణ్యతే॥ ౬౦
పురాణేషు చ శైవేషు మహాత్మ్యం పరమేశితుః
ఆధిక్యం బ్రహ్మవిష్ణుభ్యాం సాక్షాత్సముప వర్ణ్యతే॥ ౬౧
పూర్వ పూర్వ చరిత్రాంశ శేషః తత్రోత్తరోత్తరే
కథ్యతే జామిఘముఖ్యచరిత్రే ష్వితినిశ్చయః॥ ౬౨
నిత్యసన్నిహితో బ్రహ్మ బ్రహ్మాండేస్మిన్ వరప్రదః
దేవాది సర్వకార్యాణాం కర్మణాం చ ప్రవర్తకః॥ ౬౩
తదా హుత్యవసానాస్స్యుః శ్రౌతస్మార్తాదికాః క్రియాః
త దసాధ్యం కర్మ విష్ణుః రావణాది వధాదికం॥ ౬౪
కరోత్యవతరన్ నిత్యం లోకానాం పరిపాలకః
పాలకత్వా ద్ధరి శ్శ్రేష్ఠః పురాణేషూ ప వర్ణ్యతే॥ ౬౫
తదసాధ్యం కర్మ శంభుః త్రిపురాది వధాదికం
కరోతి త దసాధ్యం శ్రీమాయాచండీ గుణాత్మికా॥ ౬౬
కరోతి మహిషాదీనాం వధం లోకహితైషిణీ
తస్యా అసాధ్యం భండాది వధం శ్రీలలితాంబికా॥ ౬౭
కరోతి చిత్ప్రకాశేన సహితాఖండ రూపిణీ
సర్వదేవ శరీరేభ్యో మాయావిర్భావ మశ్నుతే॥ ౬౮
హుతేషు సర్వదేహేషు చిద్వహ్నౌ లలితా భవేత్

చిత్ప్రకాశమయం బ్రహ్మ సర్వకారణ కారణం॥ ౧౯
సమం ప్రశాంతం విమలం సృష్టేః పూర్వ మవస్థితం
ఇత్థం సమన్వయః సర్వపురాణానాం భవత్యలం॥ ౨౦
ఇత్యాహ శ్రీనృసింహస్య పుత్రస్తత్ర సమన్వయం
సర్వేషాం హి పురాణానా మవిరోధేన సమ్మతం॥ ౨౧
సుబ్రహ్మణ్యస్తయోర్వాదం శృణ్వన్ ముదముపాగతః
స్వస్యాపి నిర్ణయే తస్మిన్ దర్శయామాస సమ్మతిం॥ ౨౨
ఏవం విద్యావిలాసేషు స్వకాలం నయతస్సుతాన్
పితరో భ్రాతర స్సజ్ఞా దృష్ట్వా ముముదిరే పరం ౨౩
తత్ర వ్యాసవశిష్ఠాది మునయో బ్రాహ్మణాన్వయే
అవతీర్ణాః స్వకీయాంశైః తైః కుమారై స్సమం స్థితాః। ౨౪
అనంతనగరావాసః శ్రీవేంకట మహీసురః
ఆహోబిలే వేంకటాద్రౌ శ్రీశైలాదిగిరిష్వపి॥ ౨౫
నియమస్థః తపః కుర్వన్ గుహాయామాశ్రమే శుభే
శ్రీవాల్మీకేః యోగివర్యాద్యోగ సిద్ధిమవాప్య చ॥ ౨౬
సర్వజ్ఞస్సన్ మహాయోగీ విచచారమహీతలే
శిష్యాన్ సముద్ధరన్ యోగరహస్యార్థోపదేశకృత్॥ ౨౭
స్వామిశాస్త్రీ తస్య శిష్యో భూత్వా యోగరహస్యవిత్
అంతర్ముఖో మహాజ్ఞానీఖ్యాతః పండిత రాడితి॥ ౨౮
స చ పుత్రయుతస్స్వామీ కాళహస్త్యాద్యధీశ్వరైః
సత్కృతః సౌభాగ్య దేశేగతో ముద్రాధికారితాం॥ ౨౯
సుబ్రహ్మణ్యేన పుత్రేణ సంయుతో మాధవస్సుధీః
పీఠికాపుర ముఖ్యేషు సంస్థానేషు చరన్ బభౌ॥ ౩౦
నృసింహపండితో జ్ఞానీ కుటుంబభరణోత్సుకః
దక్షిణామూర్తి నామ్నా స్వపుత్రేణ సహితో వశీ॥ ౩౧
సౌభాగ్యపత్తనప్రాంతే తేకుమళ్ల పురోత్తమే
వసన్ స్వశిష్యగేహేషు శివపూజా ధురంధరః॥ ౩౨
తత్రాప్యంతస్థమహీపాలైః ఆహూతఃపుణ్యమూర్తిభిః
తేషాం మనాంసి రమయన్ పురాణపఠనాదిభిః ౩౩

తద్దత్తధనమాత్రేణ తృప్తః సంసారమావసన్
గమాగమాభ్యాం స్వం కాలం నినాయ నియతాత్మవాన్॥ ౧౪
ఏవం తదాతదాయజ్వా ప్రోషితో ధనమార్జయన్
గార్హస్థ్యే ద్విజదేవాగ్ని సేవయానుచరన్ స్థితః ౧౫
దారపుత్రాదిసంయుక్తః యాపయామాస పక్షతిం
దేవీం పరశివాం నిత్యం పూజయన్ విధినా స్వయం॥ ౧౬
ఇతి సురమునియోగి ప్రాప్తనవ్యావతారః
సురతరుసమదివ్యానోక హచ్ఛాయశీతః
బహుతరసుమసస్యభ్రాజితోపాంత దేశః
జగతిజయతి బాలవ్యాఘ్రపూర్వాఖ్య దేశః ౧౭

ఇతి శ్రీ దక్షిణామూర్తివిలాసే మహాకావ్యే
బాల్యవిద్యావిలాసః తృతీయస్సర్గః

శ్రీ శివాయ గురవే నమః

శ్రీ దక్షిణామూర్తివిలాసః

అథ చతుర్థస్సర్గః

కాలేగతే స్వామిసుతాః క్రమేణ । పిత్రా వివాహాయ కృతాభ్యనుజ్ఞాః
స్వస్వానురూపాః ప్రథితాన్వయాఢ్యాః। కన్యావివాహస్య విధావవాపుః॥
స్వామీ సుతాస్తైచ విహాయగేహం । సంభావితా గోలగిరీశరాజ్యే
ప్రాప్యాధికారం తదధీశదత్తం । నిన్యాస్స్వకాలం సురరాజభోగాః॥ ౨
స్వామీ కవిర్వేంకటశాస్త్రి ధత్త। యోగం సమాస్థాయసభీష్మతుల్యః
స్వచ్ఛందమృత్యుః ప్రకటంకదాచిత్ । జహౌ స్వదేహం స్వజనస్యమధ్యే॥
లక్ష్మీంన్నృసింహస్యసుతాముపాహ। శ్రీమాధవస్యాగ్రసుతః ప్రశాంతః
బ్రహ్మణ్యమూర్తిః మిథునం తదేత। దన్యోన్యసంసక్తమభూదపూర్వం॥ ౩
వృద్ధస్వతాతానుజపోషణార్థం। సంసారభారం సవహన్ స్వమూర్ధ్నా
దేశేషు దేశేషు చరన్ మహాత్మా। ప్రాపాదరాన్నీలగిరిం ప్రసిద్ధం॥ ౪
తన్మండలేశ స్తుతమాదరేణ। దృష్ట్వా దదౌతస్య తదాధికారం
రాజన్యదత్తాగ్రజనాగ్రహార । ప్రపాలనప్రాప్త యశస్సమృద్ధం॥ ౫
తత్రాగతాన్ బ్రాహ్మణపండితాదీన్ ।సత్కారపూర్వం విమృశన్ సపశ్యన్
తత్కార్యజాతం పరమాదరేణ।కుర్వం స్తదాశీర్వచనం ప్రపేదే॥ ౬
తన్మండలే రామముని ర్మహాత్మా । శ్రీరామతత్వాధిగమప్రశాంతః
ఆసీత్తతః ప్రాప్యసరాజయోగం।తన్నిష్ఠతామాపసహాన్య శిష్యైః॥ ౭
కుర్వన్ననుష్ఠాన మథాశ్రమోక్తం।చిన్వన్ ధనం స్వాధికృతావవాప్తం
ధున్వన్ స్వయోగేన మనోమలాదీన్ ।పశ్యన్ స్వమాత్మానముపాసతత్ర॥
పంచాక్షరం తాతముఖాదవాప్తం।శ్రీరామమంత్రంగురుణోక్తమగ్ర్యం
శ్రీదక్షిణామూర్తిమనుంచ బాలా।మంత్రం జపన్ యోగవిధించచార॥
నృసింహపుత్రః ప్రథమః ప్రశాంతః।పిత్రోపనీత స్తదవాప్తమంత్రం
పంచాక్షరం పార్థివలింగపూజాం।తన్వన్ త్రికాలం శివభక్తిమాప॥ ౧౧

యామే చతుర్థే భగవత్ప్రబోధం। స్నానం తథోషస్యరుణోదయేర్ఘ్యం
దేవ్యాః సహస్రం జపమర్కదృష్టా। కుర్వన్నుపస్థాన మథాగ్నికార్యం।
పిత్రో స్తథావందనమష్టమూర్తేః। లింగేర్చనంమృత్తికయాస్వసృష్టే
కాలత్రయేకర్మవిధిం వితన్వన్। ఉవాసవిద్యావినయాలవాలః॥ ౧౩
తంతాదృశం నిర్మల దివ్యమూర్తిం। శ్రుత్వాతదాస్మైతనయాః కులీనాః
దాతుందిగంతేభ్యఉపాగమం స్తే। యేవేదశాస్త్రార్థకృతిప్రవీణాః॥ ౧౪
రూపేచకామ స్సుగుణేషురామః। విద్యావినోదేషుగురుస్సురాణాం
ధర్మేషుధర్మాత్మజఏవనూనం। శ్రీదక్షిణామూర్తిశివావతారః॥ ౧౫
ఇత్థంప్రసిద్ధంసుగుణంసురూపం। విజ్ఞాయకన్యాస్సమరూపశీలాః
చిత్తేషుతంచక్రురుపప్రతిష్ఠం। స్యాల్లభ్యమంతర్మతిమేనిరేచ॥ ౧౬
యజ్వానృసింహస్స్వసుతేస్యకన్యాః మత్వాఽసమాస్తాః సుకులాద్గుణాచ్చ
స్వపుత్రయోగ్యాం, సుదతీం ప్రపిత్సుః। కాలంనినాయప్రథితానుభావః॥
పూర్వంసతీదేహవియోగకాలే। శ్రీదక్షిణామూర్తివపుస్సమేత్య
శంభుర్మునీనాంనిజమాత్మరూపం। దిదేశవైరాగ్యఖనిర్మహాత్మా॥ ౧౭
శ్రీశంకరం భూమితలేవతీర్ణం। శ్రుత్వా పరివ్రాడ్వపుషా చరంతం
తస్యార్ధ దేహానుగతా మృడానీ। సోఢుం నశక్తావిభునావియోగం॥ ౧౯
లోకేవతీర్ణా మరుకాఖ్యరాజ। పత్న్యాం ప్రవిష్టా మరణోత్తరం సా
తద్రాజకాయం విశతాశివేన। శ్రీశంకరేణాప మనోజభోగాన్॥ ౨౦
గిరీశ ఏవాద్యసయజ్ఞసూత్ర। వంశేవతీర్ణః సహదేవవర్యైః
శ్రీదక్షిణామూర్తిరితి స్మశ్రుత్వా। శ్రీపార్వతీచాపి భువం ప్రవిష్టా॥ ౨౧
వియోగమత్రాపి చ సోఢుమక్షమా। సామోక్షలక్ష్మీరితినామధృత్వా
శ్రీవెంకటస్యాగ్రజపుత్రికాభూత్। అనంతపుర్యాం బుధసేవితాయాం॥
వైవాహికేచ్ఛా రహితోపి విద్వాన్। బాల్యేపి వైరాగ్యరమావృతోపి
తాం మోక్షలక్ష్మీంసమువాహపిత్రా రుద్ధస్స్వయంమాతులపుత్రికాంతాం॥
యాంయాంతనుం ప్రైతిశివామహాత్మా శివానురూపాంభజతేతనుంస్వాం
తస్యాశ్చతస్యాశ్చతతోభవత్సా వైరాగ్యలక్ష్మీరపిమోక్షలక్ష్మీః॥ ౨౪
వైరాగ్యలక్ష్మీస్సహతేనజాతా। సామోక్షలక్ష్మీస్తమువాహకాంతం
లబ్ధ్వాతయాప్రాప్తగృహస్థధర్మః నిత్యాగ్నిహోత్రీసబభూవవిద్వాన్

నిత్యాగ్నిహోత్రీగృహధర్మసేవీ। పిత్రోర్వ్యసీత్రో ద్విజదేవభక్తః
కాలత్రయే పార్థివలింగపూజా।ధురంధరస్సన్ గృహమధ్యువాస॥ ౨౬
వేదాంతపారం స్వపితుస్సమీపే కుర్వన్ సకేనోపనిషత్ప్రకాశే
ఆఖ్యాయికాయామమరేశ్వరాణాంయక్షస్యసంవాదమయందదర్శ॥ ౨౭
యక్షస్వరూపాగ్రహణాత్సురాణాంవిషాదభాజాంపురతోవతీర్య
విద్యాత్మికాహైమవతీసురాణాం।బ్రహ్మేతియక్షస్యజగాదతత్త్వం॥ ౨౯
తద్దర్శనాచ్ఛ్రీపరదేవతాయాః।సేవాంవినాదుర్లభమాత్మతత్త్వం
మన్వానఆత్మన్యుపదేశయోగ్యం।ఆచార్యమన్వేష్టుమయంచకాంక్షే॥
సర్వజ్ఞమూర్తేః పరమేశ్వరస్య।విద్యాగురూణాం వరణం తదేతత్
శిష్యోపదేశార్థమనుగ్రహేణ।నచేత్ప్రమాదేధికృతాఃపతేయుః॥ ౩౦
పుత్రోర్యద్ద్వయోః పూర్వమభూద్వివాహః
పుత్రస్యచైభ్యస్స్వకుటుంబభృత్యై
యజ్వాఋణేన స్వకృతేన బద్ధః
చక్రేమతిం తత్రధనార్జనాయ॥ ౩౧
పుత్రేణసాకం ప్రథమేన యజ్వా।ప్రస్థాయతద్భాగ్యపురస్య పశ్చాత్
గత్వామెదజ్మండలమాత్తపూర్వం।సత్తేకళ్ళమల్లాఖ్యపురం ప్రవిష్టః ౩౨
జ్ఞాత్వాఽఽగతంతంవిబుధంధనాఢ్యాఃఆహూయతస్మాద్విదితాత్మతత్త్వాః
సత్కారపూర్వంచసమర్చ్యపుణ్యాః।ప్రాపుఃపరంమోదముదారచిత్తాః
దేశేచ తస్మిన్ యతివర్య ఆస్తే। శ్రీవాసుదేవేంద్ర ఇతి ప్రసిద్ధః
శిష్యైరనేకైః కృతిభిస్సమేతః।ప్రఖ్యాపయన్నాత్మగతించచార॥ ౩౪
కాంచ్యాం పురాకశ్చిదభూదవిద్వాన్।సన్న్యాసమిచ్ఛన్ననవాప్తకామః
దేవేంద్రముద్దిశ్య తపశ్చచార। తస్మాత్ప్రసన్నా దభజత్స్వమిష్టం॥ ౩౫
సర్వజ్ఞతాం సన్యసనంచలబ్ధ్వా। దండంత తశ్శృంగగిరౌ సురేశాత్
శ్రీశంకరాచార్య యతీంద్రశిష్యాత్।అవాపనామేంద్ర సరస్వతీతి॥ ౩౬
ఇంద్రస్య సన్న్యాసవిధాతురస్య। నామ్నాసు సంయోజ్య సరస్వతీతి
స్వ సంప్రదాయేష్వధికత్వబుధ్యా। చక్రేగురుర్దైవతయోగనామ॥ ౩౭

కాంచ్యాంసకామాక్ష్యభిపాలితాయాం।నిర్మాయకంచిన్మఠమంగభూతం
తస్మింశ్చ సర్వజ్ఞమునిం స్వశిష్యం। స్వయుక్తతందక్షిణ దిగ్గురుత్వే॥

శ్రీశంకరాధిష్ఠితపూర్వదేశే। స్థిత్వాసర్వజ్ఞమునిర్విధాయ
సంక్షేపశారీరకముఖ్యకోశాన్ । తత్రైవచక్రే విరతస్సమాధిమ్॥
ఏవంగతే నేఽహసి దాక్షిణాత్యాః। తత్కాలపీఠాధిప మాత్మవః
కృత్వా చ పీఠం త్వథకుంభఘోణం। నీత్వామఠం తత్రవినిర్మముస్తే॥
పీఠేత్రపూర్వం యతినానియుక్త। స్తైనైవ గోపాలయతీంద్రనామా
కాంచ్యాం స్థితస్తస్యపరంపరాయాం। బ్రహ్మబభూవోపనిషత్ప్రసిద్ధ
సోయం వినిర్మాయ మఠం స్వనామ్నా। సంపాద్య భూమ్యాదిసమృద్ధవ
శిష్యాన్వితశ్శాంకరభాష్యపాఠం। తన్వన్ బహూన్ గ్రంథచయాంశ్చ
తచ్ఛిష్యముఖ్యోఽథ బభూవ రామా। నందేంద్రయోగీతిహితస్యశిష్యః
శ్రీత్రైపదేంద్రాఖ్యమునిస్స్వరాజ్యం। త్యక్త్వాపరివ్రాడభవద్విరక్తః॥
శ్రీకాకుళే సిద్ధకళింగదేశే । శ్రీలాంగలీతీరతలే విరచ్య
కంచిన్మఠం తత్ర స శిష్యసంఘః। స్వస్థస్సమాధిస్థ ఉవాస సిద్ధః॥
శ్రీశంకరాచార్యయతీశ్వరాది । శ్రీత్రైపదేంద్రాంతమునీంద్ర ముః
శ్రీపాదుకాంతాఖిలమంత్రదీక్షా । స్సుధీక్షితాశ్శ్రీ లలితార్చనాఢ్యా
తస్మాదవాప్తాఖిల మంత్రదీక్షః। సంప్రాప్యసన్యాసమవర్తతాత్ర
శ్రీవాసుదేంద్రమునిస్తమాహ। శ్రీత్రైపదేంద్రోంతరుదీక్ష్యదృష్ట్వా
శ్రీదక్షిణామూర్తియతీశ్వరోంశాత్ । కృష్ణాతటిన్యాశ్చతటేవతీర్య
శ్రీపూర్వవిద్యాంభవతస్సమాప్తుం। గోదావరీతీరతలంప్రయాంతి॥

త్వంచాపిగత్వాసహసాద్యకాంచీం। రామాభిధాస్మద్గురుణాసమేతః
ప్రస్థాయసంప్రాప్యచరన్ ప్రతీచీం। తత్రాస్వతస్యాగమమీక్షమాణః॥
తథేతిగత్వాప్రగురుంగృహీత్వా। ప్రాప్తః ప్రతీచీం ప్రగురుశ్చతత్ర
స్వసంప్రదాయంసవితత్యశిష్టేష్వస్తంగతస్సూర్యఇవప్రతీచ్యాం॥
శ్రీవాసుదేవేంద్రయతిశ్చపశ్చాత్ । గోదావరీతీరగముమ్మడాఖ్యం
శ్రీభైరవక్షేత్రమవాప్యపుణ్యం। త్రింశత్సమాస్తత్రతపశ్చచార॥
గోదావరీస్నానముషస్సుకుర్వన్ । శ్రీభైరవస్యాలయమధ్యగస్సన్
దృఢంతపస్యన్ శిరసిస్థితేర్కే। భిక్షామటన్ గ్రామముపేత్యనిత్యం॥
రాత్రౌపునర్భైరవసన్నిధానే। స్వపన్ పరేషాందృగగోచరస్సన్
శివాగమంప్రాప్తుమనన్యలభ్యం। యోగంచరన్ బ్రహ్మపరోబభూవ॥

గోదావరీతీరసమీపదేశే క్రోశార్ధమాత్రే స్థితయోశ్చమధ్యే
శ్రీభైరవస్యాస్తిగృహంసతత్ర చైకస్తహోయోగమిమంచచార॥ ౫౩
గోదావరీభైరవగేహమధ్యే మార్గేమహాంస్తిష్ఠతిగండశైలః
తత్పార్శ్వసంస్థైకపదీపథేన । కృచ్ఛ్రాజ్జనస్సంచరతిస్మపూర్వాత్ ॥ ౫౪
యామే చతుర్థే స యతిః ప్రబుద్ధః। స్నానాయగచ్ఛన్ పథిగండశైలం
దూరేణ నిస్సార్య జనైః పరశ్వః। పృష్టోహసన్ భైరవకృత్యమాహ॥ ౫౫
షష్టిస్సమాః ప్రాగభవన్ తపస్సు। త్రింశత్సమాస్తే నవతి స్సమేత్య
వృద్ధస్తదా ప్రాంత జనస్సమేత్య। గ్రామేషుభిక్షాచరణం యయాచే॥ ౫౬
పశ్చాత్తదావ్యమ్మోడ రామచంద్ర। శాస్త్ర్యాదివిద్వాంసమిమంయతీంద్రం
ఆచార్యమాలంబ్యచతత్సకాశాత్। శ్రీబ్రహ్మవిద్యామలభంతసర్వే॥ ౫౭
శిష్యైస్సహావాపస తేకుమళ్ళ । గ్రామంతతస్తన్నికటేధిగంతుం
శ్రీబ్రహ్మవిద్యాంసనృసింహపుత్రః। పిత్రాభ్యనుజ్ఞాతఇమంప్రపేదే॥ ౫౮
శ్రీదక్షిణామూర్తిరనేనగత్వా। పురంసయత్నేనసహోమ్మడాఖ్యం
దీక్షాంసలబ్ధ్వాలఘుపాదుకాంతాం। తేనానుశిష్టఃపునరాజగామ। [యం
తాంబ్రహ్మవిద్యాంలలితాంపరాంబాంధ్యాయన్ జపన్ వాచిమనుంతదీ
కాలత్రయేశంకరపూజనంచరన్ తస్థావయంతత్రపితుస్సమీపే॥ ౬౦
ఇతివరతనయేనశ్రీనృసింహస్సయజ్వా
సహపరిమితమర్ధంస్వార్జితంప్రాప్యపశ్చాత్
నిజతనుమపిదృష్ట్వాదీర్ఘరోగేణరుద్ధాం
నిజజనపదమాపస్వాగమేనప్రహృష్టమ్॥ ౬౧

ఇతి శ్రీదక్షిణామూర్తివిలాసే మహాకావ్యే
వివాహాది గురుసంపాదనాంతశ్చతుర్థస్సర్గః

శ్రీ దక్షిణామూర్తి విలాసః

అథ పంచమస్సర్గః

స చ నృసింహ బుధస్స్వగృహం పునః। సముపగమ్య విదీర్ఘరుగన్వితః
పరిణయాయ సుతాయుగళస్యతం। సుత మువాచ చ జీవితనిస్పృహః॥
సముచితం సుతయోర్వ్వరయోర్య్యుగం। సముపలభ్య వివాహమహంకురు
ఇతి పితుర్వ్వచనాదభిజాతయో। స్సతనుజే గురుణా సమదాపయత్॥ ౨
రుగధికా భవదస్య దినేదినే। పితురపిస్మ మహౌషధి సేవనే
పరిగతః పరమేష్ఠిపదం స్థితః। స్స చతురశ్చతురానన సన్నిధౌ॥ ౩
పితరి దేవపథం సముపాశ్రితే। స తనయః ప్రథమః పితృవత్సలః
స్వకవిధింవిధిచోదితకర్మణా। సమకరోత్స్వకరోద్ధృతవారిణా॥ ౪
దశదినాని నివాప జలాంజలిం। పరదినోచిత షోడశసత్క్రియాః
తదనుపిండవిధింవిధిచోదితం। సచ చకార విధానవిదాదరాత్॥ ౫
పితృవిధానవిధౌ స్వకశక్తిమ। ప్యవిగణయ్య చకార ధనవ్యయం
సదశషోడశదానముదారధీః। సమకరోద్ద్విజతర్పణమంధసా॥ ౬
అథపితుః ప్రతిమాసమవశ్యకం। సమచరత్కరణీయమతః పరం
సమగమే సమనంతరకృత్యమ। ప్యతిపరాన్నవివర్జనపూర్వకం॥ ౭
తదనుశిష్టవిశిష్టగృహాంతరే। ష్వతివిసృష్టసుపుస్తకసంచయం
సముపలభ్య పరాంతరపూజనం। విరచయన్ముదమవాప సవత్సరం॥ ౮
తదనుజః ప్రథమోక్షరసంగతిప్రభృతితత్కృతసక్రమశిక్షయా
ధృతకలాబ్ధిరభూదుపనాయనం సమకరోత్పితృణా స్య సమః ప్రభుః॥ ౯
గిరిశదత్తవరం త్రిదశాయుషం। సుతమనీక్ష్య పితా స్య దివంగతః
తదనుతజ్జననీసుతవత్సలా। పరితతాప సుతాయుషి నిఃస్పృహా॥ ౧౦
సచ దదర్శ బుధో నిజజాతకం। స్వయమదర్శయదన్యవిపశ్చితాం
బహువిచార్య చకార చ నిశ్చయం। పరశివోదితమేవ బుధాగ్రణీః॥

స్వసృవివాహకృతాదనుజస్యచద్విజసుసం స్మృతిజాత్స్వపితుర్వ్యయాత్
తత కుటుంబభరాయకృతాదృణాచ్ఛ్వసితుమప్యలభత్సమయం న సః॥
అథగతే సమయే కతి చిద్దినే। త్రిదశసమ్మితవత్సర ఆగతే
ధనసమార్జన సంభృత కైతవాత్। సతు చకారవిదేశగమేమతిమ్॥ ౧౩
స్వపుర సంస్థితభావుక హస్తయోః। వ్యవహృతిం స్వకుటుంబసురక్షణం
సవినివేశ్య సతీం జననీం తదా। ధృతికృతా వచసా సమతోషయత్॥
సవిబుధోబుధసోదరసంయుతః। పురమపాస్యవదీర్ఘగరీస్తరః
పథిపితృష్వసురగ్రసుతాశ్రియం। ప్రథితనీలగిరింనగరంయయౌ॥ ౧౪
స్వసృగృహేతనయేనపితృష్వసుః। కతిచిదేవదినానివసన్ముదా
సహాసతేనకలాసువిలాసజై। స్సువచనైస్స్థితవాన్ మృదుసంలపన్॥ ౧౫
పరిసరస్థగిరీంద్రగుహాలయో। యతిరువాసమహాకపటాన్వితః
పరిచరంతిజనాస్తమహర్నిశం। సదతిభూతిధనంఫలకాంక్షిణః॥ ౧౬
బుధవరౌయతిమాప్యసమూచతుః। కథయ రేచకకుంభకపూరకాన్
సచకలంజకధూమచయగ్రహంవిధృతిపూత్కృతి సంయుతమాజగౌ॥ ౧౭
ఇతినిశమ్యవచఃపరితస్థితో। బుధగణఃపరిహాసమకల్పయత్
అథపితృష్వసృమాతులపుత్రకౌ। విజయినోయయతుస్స్వనికేతనం॥ ౧౯
అథకదాచిదగాత్స్వపురమందిరం। యతివరస్తతరజ్జు సమాధిమాన్
ప్రతివిసార్యగుణం దృఢవృక్షయోః। అవిపతన్ స్వపితి స్మగుణోపరి॥ ౨౦
తదిద మద్భుతమీక్ష్య నృపప్రియః। వితతయోగ మహత్వ మమన్యత
స భగవాన్ ప్రవిసార్యగుణోపరి। స్వయమశేత చ పండిత సోదరః॥ ౨౧
ఇతి సమీక్ష్యయతిః పురనిర్గమం। తదహరేవ చకారవిలజ్జయా
బుధవరోపి వినోదకథాభరైః। కతిదినాన్యవసత్సహ బాంధవః॥ ౨౨
స్వసృపతిర్విబుధస్యపురాంతరే। స్వధికృతేన నియోగమదాపయత్
దశదినాని విధాయమనీషిణా। మననురూపమమన్యతపండితః॥ ౨౩
స్వసృపితృష్వసృపుత్రసుసమ్మతిం। ససమవాప్యసమంసహసోదరః
మునిరగాన్నిరగాత్కృతధీఃపురాత్। ధృతమతిస్సమతీత్యగిరీన్గురూన్
వసతివేశ్మసుపాంథజనైస్సమం। నిశిసమేత్యరవేరుదయేత్యజన్
నిజగృహేషుసతీసుతసంగమం। సమమమన్యతపాంథసమాగమం ౨౪

పథిధృతోదకనిర్ఝరిణీస్తరన్ । సజగృహేగతిమాయుషిచంచలాం
గిరిగుహాసుచరన్గిరితుల్యతా ।మమనుతాచలితాపదుపాగమే॥ ౨౬
నగరసీమసుసంగతిసంకులం । జనముదీక్ష్యసుఖార్థిమనీషిణాం
నగరవాసమసాధుమసాధనం ।పరసుఖార్థమవాపసనిశ్చయం॥ ౨౭
ఇతిదినక్రమశఃక్రమశశ్చరన్ । పరమవాపసతేకుమహాల్పురం
స్వపితృభిః కృతపూర్వ సమాశ్రయం।ముదముదీక్ష్యయయుఃపురవాసినః
వినుపమాగత మీక్ష్య ధనేశ్వరాః । పరిసరస్థితపత్తన సంశ్రయాః
తమథిరోప్యగజాశ్వ ముపాశ్రయం।స్వపురి నిన్యురనన్య సమాశ్రయం॥
బుధముఖాత్తకథాశ్రవణాన్నృపాః।గురువరం మృదువస్త్రరథనాదిభిః
సువచనైర్బహుధా బహుమేనిరే । సతత పూజ్యతమః ఖలుపండితః॥
ఇతి గతే కతిచిద్దినమండలే । శివవరే చ సమాప్తిముపాగతే
గురువరస్య శరీర ముపావిశత్ । జ్వరమయః ఖలు కశ్చిదవగ్రహః॥
సచతథాపి బుధశ్శివపూజనాత్ । న వి చచాలతదీయ మనోర్జపాత్
హృదిపరా పదపంకజ చింతనం।నవిజహౌ విజితాంతరశాత్రవః॥ 3౨
ప్రతిదినంవికృతింసముపాగమత్ । వికటరోగగతిస్సగతిస్థితిః
త్వగసృగాదిషుధాతుషుసంతతా ।శిరసిచప్రతిసంధిసమంతతః 33
నృపతిభిర్వినియుక్త భిషగ్వరాః । గదనిరాకరణేతికృతశ్రమాః
బహుతరౌషధసంచయయోజనే।ప్యతిని వర్తయితుంగదమక్షమాః॥ 3౪
క్రమవివృద్ధిముపేయుషిరుగ్గణే । త్వచమపూరయదంబుసమంతతః ॥
చలనమప్యవహన్బహునిశ్వసన్ । దినమచింతయదత్రసవత్సరమ్॥ 3౫
పదయుగంకరయుగ్మమభూచ్చిరం । పరవశంనఖిలంస్వవశంవదం
నిరశనంసకృశావయవోత్కరం।వపురవాపసశూలమసంస్థితిం॥ 3౬
ఇతిమహద్భిరనంతగదశ్రమైః।పరిసమాప్తిముపేయుషివత్సరే
పరిసమేత్య విచార్య భిషగ్వరాః।గదమవార్య మశక్య మచింతయన్॥
అథ వితీర్య పరం పరమౌషధం । ప్రతిగతేచ భిషఙ్మణిమండలే
రుగధికా భవదాశు వివర్ధినీ । న సహతేస్మ యథా బలవానపి॥ 3౭
ఇతి వసంతమయే సమయేధికం । భయగతిం గమితే చ మహామయే
పరవశోపి వశస్థమహాశయః । కిమిగమిత్యధిచిత్త మచింతయత్॥ 3౯

తదనుజస్న చ సాజననీసమా।సముపచారకరీ గృహనాయికా
జనపదస్థజనాః పరితస్థితాః।స పరిదేవన మాపు రుపప్లవం॥ ౪౦
ఇతి విచారము పేయుషి సజ్జనే । ససవితా సవిచార ఇవాధికం
అ సహమాన ఇవాస్య రుజాం పరాం । విగత తాపమ వాదిగంతరం॥
తముపసేవితుమాపనిశాంగనా। గదతిరస్కరణాయతమోబభౌ
సభయ మిత్యవదన్నివ తారకాః । అమృత దిత్సురభూదివ చంద్రమాః॥
నిశిగతే ప్రహరేబుధరాడయం । మలయమారుత ను త్తవపుర్వ్యథః
క్షణమవాపసుఖం సుఖ నిద్రయా । కృతిశతైరపిపూర్వ మలబ్ధయా॥
అథ యమస్స్వభసైస్సహితః ప్రభుః। బుధవరస్యసమీపము పాగమత్
శివ వరాత్తవ యోమితిరాగమత్ । పరిసమాప్తిమితీరయితాయయా॥
సచనిశమ్యవచోయమదర్శనం । న పరమీశ్వరపూజనతత్పరే
ఇతివిబోధ మవాప్యవిచింతయన్ । పరశివంసశివంశరణంయయౌ॥ ౪౫
వామేహైమవతీపురశ్చ వృషరాట్ పశ్చాచ్చనందీశ్వరః
స్కందోవిఘ్నపతిశ్చపార్శ్వ దళయో రీశాది కోణేషుచ
చండోబృంగిరిటిశ్చబాణ దనుజ శ్శ్రీవీరభద్రోమహాన్
మధ్యేశారద చంద్రబింబధవళంసాంబంభజేసర్వదా॥ ౪౬
ఇతిశివంమన సాప్రవిచింతయన్ । ప్రహరమాత్ర మువాస సతత్పరః
చరమ యామసమాగమనేనిశి।ప్రమథసత్ప్రభు రావిరభూచ్ఛివః॥ ౪౭
వపుషిసంతత భస్మసముద్వహన్ । భుజగరాజవిభూషణభూషితః
శిరసి వర్ష్మణి చాక్షగుణావృతః । సముదభూదధిభూధర సంశ్రయః॥౪౮
కరతలస్థితయా మృదుదూర్వయా । బుధవపుస్సమ మంత్రయ దీశ్వరః
బుధమథాహ మృదుస్వరసంపదా । సువచసావచసామపదంవచః॥ ౪౯
మమకలాజనిత స్త్వ మభూఃపురా । త్రిదశవత్సరమా యురపీరితం
తవ మయా తదభూ త్పరిపూరితం।నతవకృత్యమభూత్పరిపూరితం॥ ౫౦
భువిభవాన్ బహుదేవ గృహాదికం । సువిరచయ్యచిరంచిర సంస్థితం
ప్రశిథిలం పృథులం పరదేవతా।గురుతతిప్రచయం ప్రకరిష్యతి॥ ౫౧
ప్రకట శిష్యగణేన సహోర్వరాం।గురుతరాంఘ్రిసరోజ విఘట్టనైః
చిరపవిత్రతమాం కృతసంచరైః । ననుకరిష్యసి పుష్యసి సద్గతిం॥ ౫౨

4

ఇతివచ స్సముదీర్య స చూర్ణకం । ధృతకపిత్థ సుపర్ణరసౌషధం
మథిత గోభవతక్రయుతాన్నకం । సముపభుజ్యభవారుజ ఇత్యశాత్॥
పునరపి త్రిదశ త్రిభిరన్వితా । సముపజీవ్యసమా విరచయ్యతం
నిజవిధిం కృతకృత్య తయా పరం। మయి సమేష్యసి కించనశిష్యసి॥ ౫౪
అథ శివేష్యనుశాస్య తిరోహితే। శివవచః స్వజనాయ నివేదయ
అనుజసాధితసిద్ధమహౌషధం। రహసిపథ్యయుతంబుభుజేబుధః॥ ౫౫
తదహ శేవవిశూలమభూద్వపుః । పరదినేరురుచేన్నమజీర్యత
వినిహితందశమేహ్ని పదంస్థలే। భువిచచారసదండధరఃకరే। ౫౬
అథసమేత్యనిరూప్యభిషగ్వరాః । శివనివేదితమస్యమహౌషధం
బహుగుణంశరణంబహుమేనిరే। వినిరగుర్నిలయంకృతవిస్మయాః॥ ౫౭
అథదినేచదినేక్రమశోగతే । నిజశరీరమభూదతినీరుజం
పరశివంసమసేవతపూర్వవత్ । పరశివామపిపండితమండనః। ౫౮
గృహవతీజనసీతులితాచసా। సతనయోపచచారబుధాగ్రణీం
ససముదీక్ష్యధృశాజనసీమివ। ప్రముదితః ప్రమదాంసమపూజయత్॥ ౫౯
ఇతిసరోగ విముక్తవపుః ప్రభుః । సుపరిపుష్ట కళః తమసాయథా
కబళితోజ్ఝిత పూర్ణకళానిధిః। సకలలోక మనోహరమూర్తిమా॥ ౬౦
మహితనీలగికౌ మహితఃపురా । సతనయో నయవా స్వపితృష్వసుః
తతఉపేత్య సికిందరపత్తనే । మహదవాప శిరస్థ పదంప్రభుః॥ ౬౧
బుధవరోపి సపేకు మహాల్పురాత్ । పరమవాప్యసికిందరపత్తనం
స్వసృపతీవినితోష్య తతోచిరాత్ । అనుజయుక్ స్వపురంప్రతినిర్యయా
స్వపుర నిర్గమనాత్ప్ర భృతీశ్వరః। స్వవిషయం స్వజనం ప్రతినార్పయత్
స్వయమతర్కిత ఏవ సమాగమత్ । యమపురాదివ సోరుణినందనః॥
సకలసుజన బంధుం సానుజంస్వాగతం తం
సురగణ పరిసేవ్యం శంకర స్యాంశభూతం
అధిగత పరమోదాః దక్షిణామూర్తిదేవం
నయన శుభముదీక్ష్యప్రాపురత్యంత మోదం॥ ౬౨

ఇతి శ్రీ దక్షిణామూర్తివిలాసే మహాకావ్యే
ఆరోగ్యప్రాప్తిర్నామ పంచమస్సర్గః

శ్రీ శివాయ గురవే నమః

శ్రీ దక్షిణామూర్తి విలాసః

షష్ఠస్సర్గః

ఇత్థం సమాగత్య పురం స్వకీయం । దృష్టశ్చిరేణ స్వకబంధువర్గైః
శుక్లే ద్వితీయే దివసే యథేందుః । ప్రీత్యన్వితైస్సాధుసభాజితోऽభూత్ ॥
శివేన పూర్వం సహ సంలపంతీ । గిరీంద్రకన్యా గిరిశం కదాచిత్
సదక్షిణామూర్తి బుధస్స్వభక్తః । కథం చిరాయుర్భవతీత్యవోచత్ ॥ ౨
పూర్ణం మయాదత్తమభూద్వయస్త్వం । అంశేన జాయాం విశతస్య పూర్వం
పశ్చాద్విదేశే గదపీడితస్య । పూర్ణాయురిచ్ఛా సదృశం దదామి ॥ 3
ఇతీరయిత్వా గిరిజాం నియుజ్య । స్వయం విదేశస్థగురుం ప్రపద్య
తత్సుప్తికాలే సమబోధయచ్ఛ్రీ । శివః ప్రతీకారవిధిం గదస్య ॥ ౪
అభూచ్చిరాయుస్స శివప్రసాదాత్ । విదేశగన్నాపి గిరీంద్రకన్యా
పురా కళత్రోదర సంప్రవిష్టా । తదాయురిచ్ఛంత్య జనిష్ట పశ్చాత్ ॥ ౫
పితా సమాగత్య తదా విదేశాత్ । సుతాం సమాలోక్య ననందతస్యాః
నామోర్జితం శ్రీలలితేతి చక్రే । సా చాప వృద్ధిం శశభృత్కలేవ ౬
స్వస్రోర్వివాహావవశిష్టయోస్స । కృత్వానుజస్యాపి కులీనకన్యాం
జ్యేష్ఠస్య తజ్జస్య వివాహ్య పశ్చాత్ । ప్రతంకనిష్ఠస్య చకార విద్వాన్ ౭
ఋణేన బద్ధశ్శుభకార్యజేన । కుటుంబపోషాయ కృతేన విద్వాన్
గృహే చిరం వస్తుమనిచ్ఛయా సా । పునర్విదేశాయ మతిం స చక్రే ॥ ౮
గృహాత్సముత్థాయ స సానుజస్సన్ । స్మరన్ హృదంతశ్శివయోః పదాబ్జం
తీర్త్వా గిరీన్ నిర్ఝరిణీశ్చ దేశాన్ । ప్రాప క్రమాత్ తేకుమహాల్ పురీం తాం ॥
తత్రార్థమర్థాదుపపన్నమాత్రం । చిన్వన్ యథాలాభజతృప్తిమృచ్ఛన్
శ్రీవాసుదేవేంద్రసమాగమాయ । యత్నం చకుర్వన్ సముపాస విద్వాన్ ॥
లాభో మదీయస్య గురోః కదా స్యాత్ పూర్ణా చ దీక్షా మనునా కదా స్యాత్
కదా మమస్యాల్లలితా ప్రసాద । ఇత్యేవమీహైక పరః స్థితోऽభూత్ ॥ ౧౧

శ్రీవాసుదేవేంద్రయతిర్మహాత్మా । శంభోశ్చ తస్యాగమమీక్షమాణః
ప్రస్థాయ దేశాన్నిజవాసభూతాత్ । ఇష్టాన్ ప్రదేశాన్ విచచార దేవః॥
శ్రీశృంగగిర్యాదిమఠేశతుల్యం । శిష్యైస్తథాశ్వైరధిరోపితస్స్వైః
సంసేవ్యమానస్స మహానుభావః । చచార రాజ్ఞాం ధనినాం పురేషు॥ ౧౩
మధ్యేచ మార్గే వనమస్తి దుర్గం । నీరంధ్రమత్ర ప్రభవంతి చోరాః
స్వైస్స్వైర్ధనైస్తే వినిరుధ్య పాంథాన్ । సర్వస్వమర్థం ప్రసభం హరంతి॥ ౧౪
ఏవం బ్రువత్స్వత్ర జనేషు దేవః । దుర్గం వనం తత్ప్రవివేశ సాకం
శిష్యైః సమస్తైరపి సాధనైశ్చ। ప్రభుర్మహాత్మా యతిరాడ్యతాత్మా।
సాయం వనేస్మిన్ శకటేన మార్గే। గచ్ఛంతమేకం వణిజం నిరుధ్య
సర్వస్వమస్యాపజహార సార్థః। తేషాం ఖలానామపి తస్కరాణాం॥ ౧౫
యతిస్స శిష్యో వనమార్గమేతీత్యతః పురైవావధృతార్థతత్వాః
వనే చరాస్తే వినిరుధ్య మార్గం । నిరీక్షమాణా నితరాం బభూవుః॥ ౧౬
యతీశ్వరస్స్వీయజనైస్సమేతః । వివేశ సాయం వనభూప్రదేశం
క్రమేణ యామాతిగమే మహాత్మా । వనస్య మధ్యం రిపుమధ్యమాప॥
తత్రస్థితాస్తస్కరనాయకాస్తం। దృష్ట్వా యతిం మారణయంత్రహస్తాః
ఏకైకశస్తే శతమక్రమేణ । సంప్రాప్య రుద్ధ్వా గతిమిత్థమూచుః॥ ౧౭
వయం కిలాస్య ప్రభవో వనస్య। యుష్మాకమర్థాదిగృహీతుకామాః
రుద్రోప్యతిక్రమ్య నగంతుమస్మాన్ । ప్రభుర్భవేద్వాయమతోధికాః కిం॥
తస్మాత్సమర్ప్యార్థమశేషమస్మిన్ । అస్మభ్యమస్మాత్ప్రతియాంతు మార్గాత్
నోచేదసూన్మారణయంత్రకేభ్యః। స్సమర్ప్య యాంతు స్వగనంతమోదాః॥
శ్రుత్వా తదుక్తిం యతివర్యశిష్యాః। విషాదమాపుః కృతకార్యమూఢాః
సంధారయామాసురసూన్ కథంచిత్ । పశ్చాద్యతీంద్రస్య విలీనదేహాః ॥
తానబ్రవీత్స్వం యమిచక్రవర్తీ। యూయం ప్రయాంతు స్వపథే సదుర్గం
నైవోచితం దుర్బలపీడనం మే। ప్రాణైర్వియుక్తా న భవంతు చోరాః। ౨౩
చోరాస్తతః సంప్రతిపన్నమార్గాః। తస్యానయో గోలగణాన్ వవర్షుః
యంత్రాయుధేభ్యో యతివర్యసార్థే। యుద్ధం బభూవాద్భుతమస్య తేషాం॥
తతో యతీంద్రో వినియమ్య శాటీం। సమర్ప్య శిష్యస్య కరే స్వదండం
కరే గృహీత్వా దృఢమన్యదండం। స తస్కరాణాం సమజే వివేశ॥ ౨౪

ఉత్ప్లుత్యచోరాన్ క్రమశః కరేషు । పాదేషుచాహత్యనిపాత్యభూమౌ
తద్ధస్తయంత్రాణి తదాయుధాని।సంగృహ్యదుర్గాంతపురం ప్రవిష్టః॥ ౨౮
గ్రామాధికారి ప్రవరస్యగేహే । తత్స్థో యతిర్లబ్ధసుఖః సశిష్యః
చోరాస్సమాగమ్యచలబ్ధసంజ్ఞాః। యతీంద్రపాదౌజగృహుర్వినమ్రాః॥
వయంత్వయా నైవజితా మునీంద్ర।త్వదగ్రయాయీపురుషస్స శూలః
కశ్చిత్పురాస్మాన్ ప్రహరత్యధత్వం।అవ్యాపృతస్సన్ లభసే ప్రతిష్ఠాం॥
అతోభవాన్ [illegible] నకునస్యజన్మా।సాక్షాత్కృతోనః పురుషః పురాణః
దేహ్యాయుధాని ప్రసభా హృతాని।వయంపరం చౌర్యమిదంనకుర్మః ॥
తతః ప్రసన్నాద్యతి వర్యముఖ్యాత్ ।లబ్ధ్వాయుధాని ప్రయయుర్యథేచ్ఛం
యతీంద్రవర్యస్సహ శిష్యవర్గైః।చచార రాజ్ఞాం ధనినాం పురేషు॥ ౩౦
గ్రామేచకస్మిన్ రఘునాయకస్య । నిర్మాయ దేవాలయ మత్రదేవం
సంస్థాప్యతద్గ్రామనివాసిలోకాః । ధ్వజంసముత్థాపయితుం న శేకుః॥ ౩౧
తత్రాంతరే మార్గవశాద్యతీంద్రః।హఠాత్సమాగత్యదృఢంకరాభ్యాం
ధ్వజంసముత్థాప్యతతోయగర్తం । జనాన్సముత్సార్య నినాయసమ్యక్॥
ఇత్థంప్రభావంస్వమమానుషోచితం।ప్రఖ్యాపయన్ దివ్యగతిర్మహాత్మా
సమాగమత్పావనపట్టణంశుభం।యత్రాస్తిరాజానరసింహసంజ్ఞః॥ ౩౩
శ్రుత్వాప్రవృత్తింస్వగురోఃప్రయత్నాత్ ।గోవిందయోగీంద్రనవావతారః
శ్రీవాసుదేవేంద్రయతింప్రపన్నః।శ్రీశంకరాచార్యనవావతారః॥ ౩౪
దీక్షాంగురో మేకురు దేవపూర్ణాం।శ్రీదేవతానుగ్రహపాత్రయోగ్యాం
సమాప్షడాసన్ భవదీయదృష్టేః।పాత్రస్యమేత్యంతవిలంబితాయాః॥ ౩౫
ఇతిప్రపన్నంసముదీక్ష్యశిష్యం।గురుర్మహాత్మావచనంబభాషే
సర్వజ్ఞకల్పస్యతవాద్యదీక్షా।మయాప్రదేయేతివిడంబనంతత్॥ ౩౬
త్వంశంకరోభూమిగతోవతీర్ణః।శ్రీసంప్రదాయంవితత్తంకరిష్ణుః
కియానహంతేద్యమహాపదేశే।నిమిత్తమాత్రంగురుశిష్యభావః॥ ౩౭
దినాన్యుషిత్వా కతిచిద్యతీంద్రః । పాపన్నపుర్యాం సహశిష్యవర్గైః
శ్రీదక్షిణామూర్తి బుధేన సాకం।జగామ మానిః పురము మ్మోడాఖ్యం॥
తమాగతం వీక్ష్యబుధం పురస్థాః । శ్రీరామచంద్రప్రముఖాబుధేంద్రాః
సమాగతంపర్వణి పూర్ణచంద్రం।యథాసముద్రాజహృషుస్తథాతే॥ ౩౮

వసంతకాలే సుదినే సులగ్నే । దీక్షాం సమారభ్య సపంచగవ్యాం
ఆద్యే ద్వితీయే ముఖపంచ కోత్థాం । ఆమ్నాయ దీక్షాం దివసే తృతీయే
షడధ్వ సంశోధన పూర్వకం ద్రుక్ । స్పర్శాది పూర్వాం స మహాభిషేకాం
అనుత్తరామ్నాయ సమాఖ్య దీక్షాం । చక్రే పరివ్రాజక చక్రవర్తీ ॥ ౮౬
దినే చతుర్థే స మునిః పరివ్రాట్ । శ్రీచక్రపూజాం విధివద్విధాయ
వేధాం చకారాద్భుతశక్తిపాత । ముఖ్యాం దదావాత్మ నిపూర్ణతాం చ ॥
పరేద్యురవ్యగ్రమనాస్సతీర్థైః । స్సహామరానోకహ పుష్పజాలైః
గురుం సమభ్యర్చ్య యథావిధానం । కృతార్థతాం కృత్యవిదాపపూర్ణాం
నిత్యాక్రమేణా ధనళక్షపక్షే । తద్వ్యుత్క్రమేణ ప్రతికృష్ణపక్షే
శ్రీచక్రమర్చ్యాక్రమశస్సమర్చ్య । ఉపాసమాస త్రయమత్ర విద్వాన్ ॥ ౮౭
స్వస్యేతరేషాం సహపాఠినాం చ । నిర్మాయ చక్రాణి సమోన్నతాని
సంప్రోక్ష్య తేషాం ప్రవిభజ్య పశ్చాత్ స్వయం స్వకీయం జగృహే స విద్వాన్
యద్యద్విమర్శార్హ మదశ్చ సర్వం । శ్రీదేవతాయాః పరమం చ తత్వం
యద్యద్రహస్యం గురుమాత్రలభ్యం । తత్తత్సమస్తం జగృహే యథావత్ ॥
గురోః కులే సౌ నివసం స్త్రిమాసం । లబ్ధ్వా తదాజ్ఞాం పురనిగ్రహాం చ
పునర్మైదజ్మండలసంస్థితస్య । ప్రాపాంతికం లేకుమహాల్పురస్య ॥ ౮౮
తత్రాప్యంతదేశే స్తి సుసంప్రదాయః । వ్యాసేన సాక్షాత్ప్రకటీకృతార్థః
చెప్పల్లి వంశే స గుణాపరాం బా । ఆసప్తమాద్యద్గృహమధ్యవాస ॥ ౮౯
యస్సప్తమస్తత్ర పుమాన్ మహాత్మా । స దక్షిణామూర్తిరితి ప్రసిద్ధః
సప్రాప దేవీనగరం సమాత్రాత్పాక్ । సోయం యయౌ తద్గృహమేవ పశ్చాత్ ॥
సప్రాప్యతత్రస్థిత కోశజాతం । పూర్వం గురోర్లబ్ధమపి ప్రసిద్ధం
ఉపాసకైస్తత్ర మధేతరైశ్చ । శాస్త్రం బభూవాప్త సమస్తవిద్యః ॥ ౯౦
ఇత్థం స పూర్ణః పురుషః పురాణః । యథోచితం లబ్ధధనః ప్రభుభ్యః
స్వదేశయానాయ మతిం చకార । స సోదరః పండిత చక్రవర్తీ ॥ ౯౧
తస్యాను జన్మా భగవాన్ విపశ్చిత్ । స్వస్యాగ్రజాల్లబ్ధసమస్త శాస్త్రః
స్వస్యాగ్రజే దేవపతావుపేంద్రో । యథా తథా భక్తిసమన్వితోభూత్ ॥
స పండితేంద్రోనుజసంయుతోస్మాత్ప్రస్థాయ సంప్రాప్య సికింద రాఖ్యాం
పురీం స్వసుః ప్రాప్త సమాదరస్తద్భర్త్రా చ సమ్మానిత ఆప తృప్తిం ॥ ౯౩

పైతృష్వసేయః కృతకర్మవిద్యా।పరిశ్రమః ప్రాప్తసమస్తవేదః
వేదాంతశాస్త్రం సమధీత్యతస్థౌ।నారాయణాఖ్యస్యగురోఃసకాశాత్॥
స చాహితాగ్నిర్విధివద్గృహీత।త్రేతాగ్నిహోత్రైఃపరివర్తితేష్టిః
నిత్యాన్నదానేన వివృద్ధకీర్తిః।శిరస్థితో లౌకిక వైదికేషు॥ ౧౭
తత్రానుజంపండితమండలేంద్రః।సంస్థాప్యయత్నేనకృతప్రయాణః
ప్రాపస్వకీయాంనగరీంసబాలవ్యాఘ్రాభిధాంఉత్సుకబంధుసంఘాం॥౧౮
ఏకైకవారంసవిదేశయానం।కుర్వన్నథైకైకశుభంచకర్మ
గమాగమాభ్యాంస్వకుటుంబయాత్రా।మువాహకాలంపరచింతనేన॥
ప్రాతస్సమారభ్యబుధఃప్రకుర్వన్।న్యాసానథామ్నాయజపంచపశ్చాత్
చక్రార్చనం నిత్యమసౌ పరాంబా।సేవాంస్తుతిం తత్పరతామవాప॥
గృహస్థితోఽప్యేష వనస్థవృత్తిః। ధనార్జనాదాయతివద్విరాగీ
కళత్రయుక్తోప్యనిశం వ్రతస్థః। తపశ్చచారప్రథితస్తపస్వీ॥ ౧౯

ఇతి శిరసి నితాంతం శాంతసం శాంతతాపం
పరగురుపదయుగ్మం వాచిమంత్రం పరాయాః
మనసిచ లలితాంబా కామరూపం స పశ్యన్
సమధిగత సమాధిః యోగసంసిద్ధిమాప॥ ౨౦

ఇతి శ్రీదక్షిణామూర్తి విలాసే మహాకావ్యే
దీక్షావిలాసోనామ షష్ఠస్సర్గః.

శ్రీ శివాయ గురవే నమః

శ్రీ దక్షిణామూర్తివిలాసః

సప్తమస్సర్గః

గచ్ఛన్ గచ్ఛన్ తం విదేశం తపస్వీ। కుర్వన్ కుర్వన్ కౌతుకం సోదరాణాం
తన్వన్ తన్వన్ శ్రీపరాసంప్రదాయం। యచ్ఛన్ యచ్ఛన్ చిత్తమాసస్య గేహే
ద్వైతీయీకః సోదరః పండితస్య। ప్రాప్తోద్వాహః రాజవిద్యాకృతార్థః
రాజద్వారే లబ్ధముఖ్యాధికారః। శ్రీరామాఖ్యోభూత్తపస్వి ప్రసాదాత్ ॥ ౨
కన్యాం స్వీయాం భాగినేయాయ పశ్చాత్। స్వస్యాగ్రామేరామలింగాభిధాయ
దత్వా కృత్వా శాస్త్రసిద్ధం వివాహం। సంతృప్తోభూత్పండితేంద్రః కృతార్థః ॥
ప్రాప్యానుజ్ఞాం మాధవస్యాగ్రపుత్రః। సుబ్రహ్మణ్యో వైశ్వదేవాదిపాకాన్
అగ్న్యాధానాద్యాన్ హవిర్యజ్ఞముఖ్యాన్। కృత్వాగ్నిష్టోమదీక్షాం చకార
యజ్ఞేష్వేషు ప్రాప్తధుర్యస్వభావః। పూర్వం దేవేష్వచ్యుతోభూద్యథైవం
పశ్చాదగ్నిష్టోమయజ్ఞేపి విద్వాన్। జామాత్రా సావాపసైకిందరాఖ్యాం ॥ ౫
యజ్ఞస్యాంతే సత్కృతో యజ్వనా సా। స్థిత్వా కంచిత్కాలమత్రాప్తముఖ్యైః
పశ్చాదాపృచ్ఛ్య ప్రాప్తబంధూన్ ప్రతస్థే। జామాత్రా సా చేకుమల్పత్తనాయ
కంచిత్కాలం తత్ర విద్వానుషిత్వా। గత్వా దృష్ట్వా సద్గురుం వాసుదేవం
ప్రాప్యానుజ్ఞాం చేకుమల్గ్రామమేత్య। స్వస్థో దేవీసేవయా తుష్ట ఆసీత్ ॥ ౭
జ్యేష్ఠోస్యాప్తస్సోదరః ప్రాప్తదారః। సుబ్రహ్మణ్యావాస సైకిందరాయాం
పుర్యామేతస్యాంతికేర్థాభిలాషీ। స్థిత్వా కాలం యాపయామాస విద్వాన్
తస్యాం పుర్యాం కశ్చిదాసీద్ధనాఢ్యః। పుచ్చాపూర్వో లక్ష్మీనారాయణాఖ్యః
వ్యాపారేణాభూన్మధూనాం సుమానాం। మద్యాదీనాం యావనే రాష్ట్రదేశే ॥
కేచిత్తుప్పపాపణే సన్నియుక్తాః । కేచిన్మద్యోత్పత్తిగేహే నియుక్తాః
కేచిత్తేషాం విక్రయార్థే నియుక్తాః। కేచిద్ద్రవ్యాగారదేశే నియుక్తాః ॥ ౧౦
సుబ్రహ్మణ్యస్యాప్తవాక్యాద్ధనాఢ్యః। కోశాగారేశ్యాలకం యజ్ఞకర్తుః
ధీమచ్ఛ్రేష్ఠం లేఖకం సుప్రసిద్ధం। ప్రాప్తామోదస్సోదరం సన్న్యయుఙ్క్త ॥

తత్రస్థిత్వా దక్షిణామూర్తినామ్నా। విద్వద్వర్యస్యానుజః కృత్యవిత్త్వాత్
కర్తవ్యం స్యాద్యద్యదత్రాధికారే తత్తత్సర్వం సద్యథావచ్చకార॥ [హ్యాత్
యుక్తాస్సర్వే సంహతాస్స్వామికార్యే। స్వం స్వం కార్యం చక్రురన్యేన్యసా
కేచిత్తేషాం బంధవస్త్వస్య పత్యుః। వ్యాపారేస్మిన్ కేచిదాప్తా బభూవుః॥ ౧౩
సర్వేన్యోన్యం పూర్వమాలోచ్య పత్యుః కోశాదర్థం జహ్రురాపూర్వభజ్య
చత్వారింశత్ప్రాప్యసాహస్రమేతత్ జ్ఞాత్వా స్వామీ చౌర్యమేతత్ చుకోప॥
తాన్ప్రత్యేతాన్ సోముసికృత్తనస్థే। న్యాయస్థానే చాభియోగం చకార।
న్యాయాధ్యక్షస్తం విచార్యాభియోగం। తేభ్యో దోషస్థాపనం చాపి చక్రే॥
బార్తితుర్వార్తాంతాం నిశమ్యాగతస్తాన్ దృష్ట్వా దేవః మాతృకాపాభిపూర్వం
ప్రత్యేకం తైః కారయిత్వా ప్రతిజ్ఞాం కాల్యేతు ల్యేస్థాతుం నిర్ణయాపండితేంద్రః
సర్వే పశ్చాత్తత్రకేసాక్ష్యకాలే। ప్రాప్యాప్తాస్తే స్వామినం తత్సహాయాత్
దోషాత్తస్మాన్నిర్యయుః కూటసాక్ష్యాత్। శిష్టస్త్వేకః పండితస్యానుజోత్ర॥
న్యాయాధ్యక్షః పండితస్యానుజం తం। కృత్వా ధీరం రక్షకాణామధీనం
పేట్యాం క్షిప్త్వా పత్రిజాతం తదీయం। తం తాం నేతుం రాజధానీం పరేద్యుః॥
ఆజ్ఞాం దత్వా రాజధానీనియంతుః। సర్వోదంతం తం యథావల్లిలేఖ
విద్వానేషః స్వాగ్రజం ద్రష్టుకామః। ప్రాప్యానుజ్ఞాం రక్షకైస్సార్థమాయాత్
సంప్రాప్యాయం దక్షిణామూర్తిదేవం। స్వస్యోదంతం శ్వః ప్రయాణం పురాయ
కారాగారప్రాప్తిమత్యంతభావ్యాం। ప్రోవాచాస్మై దుఃఖితో దీనదీనః॥ ౨౦
తచ్ఛ్రుత్వా సాధీరధీర్మహాత్మా దత్వా తస్మై స్వానుజాయాభయం ప్రాక్
మృష్టం చాన్నం రక్షకేభ్యో వితీర్య। ప్రాపైవ కాంతం తం ప్రతీత్థం బభాషే॥ ౨౧
గత్వా శీఘ్రం త్వం మదకృత్తనాయ ప్రాప్య ప్రాగారం రాజకీయం పురస్తాత్
యద్యేకస్తే తత్ర భృత్యస్సహాయః తం చాహూయోద్ఘాటయ ద్వారదేశం॥
గత్వా చాంతస్తత్ర తే పత్రపేటీం। ధృత్వా ధోర్భ్యాం ప్రాప్య బాహ్యప్రదేశం
కూపే కుత్రాప్యాతురః పాతయిత్వా। ప్రాగాదిత్యస్యోదయాదత్ర తిష్ఠ॥ ౨౩
అద్యాభూత్తే యామమాత్రం హి గంతుః శీఘ్రం యాయా యాస్సావశిష్టా త్రియామా
సాహాయ్యార్థం ప్రేషయామ్యంచికాం తాం మా భైషీస్త్వం స్వాగ్రజేస్మిన్ సజీవే॥
అద్యారభ్య ప్రాతరంతం సమాధౌ। స్థిత్వా ధ్యాయన్ రాజరాజేశ్వరీం తాం
అత్రత్యానాం తత్ప్రదేశే సంస్థితానాం దృష్టిం గాఢం నిద్రయాచ్ఛాదయామి

ఏవం ధీరం ప్రేషయిత్వానుజం తం। ధ్యాయన్ దేవీం సంస్థితోఽనన్యబుద్ధిః
నిద్రాదేవీ తత్ర గత్వా జనానాం। తత్ర త్యానాం దృష్టిబంధం చకార॥ ౨౯
గత్వా శీఘ్రం స్వాగ్రజస్యోపదేశాత్ పూర్వం ప్రాప్తం మంత్రమేకాగ్రచిత్తః
ధ్యాయన్ రాజద్వారదేశం ప్రపద్య। స్వస్యాభీష్టం భృత్యమాకారయత్తం॥
రాజాగారే సంస్థితా రాజభృత్యాః। సర్వే భూవన్ గాఢనిద్రావిముగ్ధాః
ఏకస్తత్రాహూతమాత్రస్సమేత్య। ద్వారం స్వేష్టస్తత్సముద్ఘాట్య తస్థౌ॥
తద్ధస్తే సోపం చ వింశప్రమాణం। నిష్కం దత్వా తేన సాకం స పేటీం
ధృత్వా దోర్భ్యాం గ్రామబాహ్యప్రదేశే హ్యుపేత్య ప్రాప్య స్వాగ్రజం ప్రాప భూయః
విద్వద్వర్యస్యాపి దేవీ ప్రదర్శ్య। స్వీయం రూపం కార్యలాభం శశంస.
దృష్ట్వాన్యోన్యం సోదరౌ లబ్ధమోదౌ। ప్రాతఃకాలే రక్షకా జాగరూకాః॥ ౩౦
ప్రాతస్సాకం పండితస్యానుజేన। న్యాయాధ్యక్షస్సాంతికం తే ప్రపన్నాః
తత్రాదృష్ట్వా పత్రపేటీం భటాస్తే। రాజాగారే విహ్వలాభీతభీతాః॥ ౩౧
న్యాయాధ్యక్షాయోచురేతాం ప్రవృత్తిం। తే తే వాసన్ స్వాధికారాన్నిరస్తాః
పత్రాభావాత్ప్రచ్యుతోఽస్యాభియోగః। స్వస్థావేతౌ సోదరౌ తావభూతాం॥
పృచ్ఛాపంక్త్యైః ప్రాహ్య సమ్యాస్య ధాం నిర్ఘోషగతం చోరనాశస్స్వస్య బంధూన్
జ్ఞాత్వా చోక్త్వా స్వాపరాధం ముమూర్ఛ న్యాయాధ్యక్షస్సాజ్ఞయా సర్వథైవ॥
యే వా భూవన్ సంహతానాం హి మధ్యే చోక్త్వా నాక్యం మాతృశాపేన దుష్టాః
వృత్తాలాపాః కూటసాక్ష్యే ప్రవృత్తాః। తే వై సర్వే భూతలం ప్రేత్య గతాః॥
దేవీ గత్వా చాహరత్పత్రపేటీం। శాపగ్రస్తాః కూటసాక్ష్యప్రవృత్తాః
ఇత్యేవం శ్రీదక్షిణామూర్తిదేవస్యాప్తాశ్చక్రుర్భక్తిమత్యంతమస్మిన్॥
ఇత్థం దేవః ప్రాప్తదివ్యప్రభావః। భావం దేవీపాదయోస్సన్నిరుధ్య
కుర్వన్నర్చాం చక్రరాజస్య నిత్యం। కాలం నిన్యే కేకుమల్పత్తనేఽసౌ॥ ౩౬
శ్రుత్వా తస్యామానుషం దేవభావం। దివ్యజ్ఞానం స్వాత్మమాత్రైకగమ్యం
తద్దేశస్థాః పండితాః పామరాశ్చ। తస్మిన్ భావం పండితేంద్రే బబంధుః ౩౭
విద్వద్వర్యాస్తన్మదకృత్తనస్థాః। శ్రీమంతస్తం పండితేంద్రం మహోత్సం
ఆనీయాస్మాత్ శ్రీశుకేన ప్రగీతం। పేయం శ్రోత్రైః రాస్త్రశేయామాయ చక్రుః
పారాణాంతచ్ఛ్రోతుకామాః పురస్థాః। బాలా నార్యః పూరుషా వర్ణినశ్చ
ఆగత్యాగత్యాధికం బద్ధభావాః। శ్రీకృష్ణాఖ్యే నిత్యయుక్తా బభూవుః॥ ౩౮

పూర్వంయదద్వద్ధాస్తినేపత్తనేభూత్ ।దేవర్షిణాంసత్సభావిష్ణురాతే
శ్రోతర్యేవంపత్తనేస్మిన్ జనానాం।భూదేవానాంసంగతానాంసభాభూత్
దేశాద్దేశాత్ పండితాఃప్రాప్యదేవం ।గ్రంథేచాస్మిన్ సంశయచ్ఛేదమాపుః
ప్రీతాఽపూర్వాన్ సంగృహీణావిశేషాన్ ।నత్వాతస్మైఆసమాప్త్యత్రతస్థుః
తస్మిన్ దేశేపండితాస్తర్కవాదాః।మధ్వాచార్యానీతసిద్ధాంతదక్షాః
ద్వైతంతత్త్వంమన్యమానాఃప్రశస్తంఆగత్యాస్మైస్వీయవాదాయయత్తాః
విద్యాంస్తేషాంద్వైతవాదాన్ పురాణే।దృష్ట్వాన్ సర్వానన్వయాత్తాన్మనోద
బ్రహ్మస్త్రేతేద్వేదగీతాసుసమ్యక్ ।తార్తీయీకేస్కంధకైకాదశేచ॥ ౭౩
ద్వైతంసత్యంబ్రహ్మగీతాసుగీతం।భక్తిర్ముఖ్యావిష్ణులోకాప్తిహేతుః
భక్త్యాగమ్యోవిష్ణుతత్త్వంనచాన్యైః।భక్త్యైముఖ్యంప్రోక్తమేతత్పురాణం॥
ద్వైతంత్వాపిబ్రహ్మగీతాసునోక్తం।దృష్టాంతైస్తైర్మృత్సువర్ణాదిముఖ్యైః
అద్వైతంవైసమ్యగుక్తంయదార్థం।ద్వైతం సర్వంసశ్వరందోషయుక్తం॥
యద్యద్ద్వైతందోషయుక్తంహితత్తత్ ।బ్రహ్మాద్వైతందోషహీనంసుశాంతం
ద్వైతాభావేశిష్యతేఽద్వైతమేకం।కార్యాభావేమృద్యథైకావశిష్టేత్॥
మృత్కార్యాణాంనామరూపంచభిన్నంవాచారభ్యంవస్తుతత్త్వంమృదేవ
బ్రహ్మణ్యేకంనామరూపంచభిన్నం।వాచారభ్యంవస్తుతత్త్వంసదేవ॥ ౭౪
అర్థాభావశ్చాత్రనోన్యస్యసర్వ ।ప్రోక్తస్కంధేఽద్వైతభావస్తృతీయే
కృష్ణేనోక్తస్తద్వదేకాదశేచ ।ప్రాయస్సర్వత్రైవచాద్వైతభావః॥ ౭౫
భక్తిర్జ్ఞానస్యాంగమత్యంతముఖ్యం।అన్యేభ్యస్స్యాత్కర్మయోగాదికేభ్యః
కర్మాదీనాంభక్తితః పూర్వభావః।భక్తిర్జ్ఞానాంగైవముఖ్యానజాతు॥ ౭౬
భక్త్యాహీనాస్తత్పదంచాపురన్యే।భక్త్యాగుప్తావిష్ణునానిర్భయాస్స్యుః
తస్మాద్భక్తిర్జ్ఞానినాంఉత్తమాంగం।కర్మాదీనాంతత్తదన్యాంగతాస్యాత్
మృద్దృష్టాంతాల్లోకహేతుత్వవాదాత్ ।లోకాదీనాంనశ్వరత్వాల్లయాంతే
ఉత్పత్తేఃప్రాక్ నాశకాలేప్యభావాత్ ।ద్వైతంనాస్త్యద్వైతమస్త్యత్రసత్వాత్
గీతాస్వేవంనిశ్చితోర్థఃపురాణే।వేదాంతేషుప్రాక్తనేష్వార్థికేషు
వ్యాఖ్యానేషువ్యాససూత్రేషుచైవం।ద్వైతంసర్వంవ్యావహార్యంప్రమాణం
ఇత్థంశ్రుత్వాద్వైతినస్తేస్వవాదం।నిర్వోఢుంతంనాశకన్ శ్రోతయుక్త్యా
సభ్యాస్సర్వేతస్యవిద్యాప్రభావం।దృష్ట్వాతస్మిన్ సానుబంధాబభూవుః॥

ఏవంవిద్వాన్తంపురాణంసమాప్య।పౌరైర్దత్తంప్రీత్యచార్ఘంప్రభూతం
కృత్వాకీర్తిందిక్షుపూర్ణాంప్రకీర్ణాంప్రాప్తోభూయస్తైకుమల్పత్తనంతం॥
గత్వాశీఘ్రం సద్గురోస్సన్నివేశం।నత్వాపాదౌపాదుకాభ్యాంసమేతౌ
కృత్వామూర్ధ్నిప్రీతిపూర్వాంతదాజ్ఞాంస్థిత్వాతత్రప్రాపవిద్యామపూర్వాం
దేశేతస్మిన్ గౌతమీతీరదేశే । పీఠోస్త్యేకః శాంకరో వాసరాఖ్యః
తస్మిన్ పీఠే శారదానిత్యసంస్థా । పీఠాధీశో వాసరస్వామినామా॥
సోయం స్వామీ నిత్యసత్యస్వభావః।రక్షాదక్షస్తత్రవర్ణాశ్రమాణాం
యోవారాజ్యేమంత్రిణోభాగ్యపుర్యాం।తేవైసర్వేతస్యపీఠస్యశిష్యాః॥
స్వామీవృద్ధఃస్వస్యనిర్యాణకాలే పీఠాధ్యక్షంతంవిధాతుంవ్యవస్య
వైరాగ్యేణాత్యంతశుద్ధస్వభావంఆనేతుంస్వంయానమస్మైవ్యసైషీత్ ॥౭౮
సోయంవిద్వాన్ దీర్ఘసన్యాసమస్మిన్।కాలేఽయుక్తంమన్యమానస్తపస్వీ
నైచ్ఛద్గంతుంవాసరాఖ్యంప్రదేశం। స్వస్యాచార్యస్యాజ్ఞయాసన్నిరుద్ధః॥
పశ్చాదాజ్ఞాంశ్రీగురోఃప్రాప్యదేవః।దేశంస్వస్యప్రాప్తుమైచ్ఛత్సవిద్వాన్
ప్రస్థాయాస్మాత్ ప్రాప్యసైకిందరాఖ్యం।కంచిత్కాలంబంధుగేహేవ్యసైషీత్
తత్రోబుధేందోస్త్రిదుహితుర్వరేణ।సహామరేంద్రస్యగురోస్సమానః
స్వకీయమాసాద్యగృహంగృహేశః।కళత్రమిత్రాదిముదంచచార॥ ౮౧

ఇతి శ్రీదక్షిణామూర్తివిలాసే మహాకావ్యే
మహిమానువర్ణనం నామసప్తమస్సర్గః

ఓం శ్రీ శివాయ గురవే నమః

శ్రీ దక్షిణామూర్తి విలాసః

అష్టమస్సర్గః

సుబ్రహ్మణ్యోఽయష్టుకామస్సుదేశాత్ । యోగేనాభూదగ్నిచిన్నామకేన
రాజద్వారే ప్రష్ఠముఖ్యాధికారః । తత్రస్థానాం శ్రీమతాం ప్రేరణేన ॥ ౧
కోశాగారస్యాధిపత్యం స లబ్ధ్వా । ప్రాయస్సర్వం రాజకృత్యం చకార
తస్యాధ్యక్షః నామమాత్రైకసారః । భృత్యా ఆసన్ తస్య సర్వే నియుక్తాః ॥
తత్రాయాతా బంధవో మిత్రవర్యాః । తేషాం యోగ్యం దాపయన్నాసకృత్యం
భుక్తిం సాధ్వీ తత్కళత్రం ప్రదత్తే । విశ్వేశోఽయం సాన్నపూర్ణా బభూవ ॥ ౩
ఇత్థం జాతే తత్ర నిత్యాన్నదానే । దాతర్యస్మిన్నర్థినాం కామనానాం
పూర్ణం గేహం బాంధుభిః పండితేంద్రైః । కాశీ చాసీద్యావనీ రాజధానీ. ౪
పూర్వం శాస్త్రేష్వద్భుతప్రజ్ఞ ఆసీత్ । సాంగే వేదే శ్రౌతకాండే సమగ్రే
పశ్చాదస్య ప్రాపసర్వజ్ఞభావం । కోఽన్యోఽస్యస్యాత్తుల్యతాం గంతుమీశః ॥ ౫
దేశే దేశే తస్య దాతృస్వభావః । పర్యాప్తోభూదాసముద్రాత్ పృధివ్యాం
యాం తాం దేశశ్చాభవద్రాజధానీ భూదేవానాం భుక్తిముక్తిప్రదాభూత్ ।
సుబ్రహ్మణ్యః ప్రాప్య దేశం స్వబంధూన్ ప్రత్యేకం ప్రాగాహ్వయత్ యజ్ఞదృష్ట్యై
పశ్చాద్గత్వా దక్షిణామూర్తిదేవం మృద్వ్యా వాచా ప్రాహ గంభీరమేవం ॥ ౬
బాల్యాదావామేకపాత్రాన్నభుక్తీ । ఏకాచారావేకశయ్యాశయానౌ
ముఖ్యోబంధుః పాండవస్యేవ కృష్ణః । నాన్యస్త్వత్తో మేఽస్తి భవ్యాభిలాషీ ॥ ౭
బ్రహ్మాహం త్వం శంకరో భూమిభాగే । కర్మోపాసాస్థాపనాయావతీర్ణౌ
సోఽహం కర్మణ్యప్రమత్తో యతిష్యే । ఆగత్య త్వం స్వీయకార్యం కురుష్వ ॥ ౮
పూర్వం కృష్ణో రాజసూయే యథాభూత్ । సర్వద్రష్టా పాండవస్యాత్రయజ్ఞే
స్థిత్వా సర్వద్రష్టృభావం వహ త్వం । యోషా భ్రాతా మాతులేయశ్చ మహ్యాం
శ్రుత్వా వాక్యం దక్షిణామూర్తిదేవః । భ్రాత్రా యష్టుస్సూర్యనారాయణాఖ్యాత్
జాతాహ్లాదా బంధవస్సానుబంధాః । యాతాస్సర్వే యావనీం రాజధానీం ॥

లేఖాదిష్టుప్రేషితాః పండితేభ్యః।ఋత్విగ్భ్యశ్చ శ్రౌతవిద్యాధికేభ్యః
ఋత్విగ్వర్యాః దేశదేశాంతరస్థాః।దిగ్భ్యః ప్రాప్తాః సంగతా యష్టృగేహం॥
వేదార్థజ్ఞాః పాపనాద్యాస్సుధీంద్రార్యాః శ్రౌతప్రజ్ఞా వెంకపాద్యాః ప్రసిద్ధాః
వేదాంతజ్ఞాశ్శ్రీనారాయణాద్యాః మీమాంసజ్ఞాః దక్షిణామూర్తిముఖ్యాః
సర్వార్థజ్ఞా అచ్యుతస్వామిపూర్వాః। వేంకోబాద్యా నాయకా ధర్మశీలాః
రామస్వాద్యా వైశ్యవర్యాః ప్రభూతాః।యజ్ఞాయాసన్నాగతాః ప్రీతిపూర్వం॥
పర్యాప్తాస్తే పంచయాగప్రయోగే ఋత్విగ్వర్యాస్తానతీవానునీయ
సర్వేషాం వా దక్షిణా దీయతే స్మాత్।యూయం సర్వే యజ్ఞమాపాలయంతు॥
యావంతస్స్యుర్యజ్ఞకర్మణ్యవశ్యాః।తావంతోస్మిన్ కర్మభారం వహంతు
అన్యే సర్వే పాలయంతు స్వయాగం।ఇత్యుక్త్వా సా ఋత్విజస్తత్ర వవ్రే॥ ౧౭
అగ్న్యాధానాద్యగ్నిచిద్యాగమస్మి।న్నధ్వర్యుత్వేనాన్నపార్యం స వవ్రే
యస్సంజాతస్స్వస్య చాచార్యవంశే।యష్ట్రా సాకం శ్రౌతకల్పం పపాఠ॥
ఏవం సర్వం సిద్ధవత్కృత్య యష్టా।ఋత్విగ్భిస్తైర్యజ్ఞదీక్షాం ప్రపేదే
సర్వద్రష్టా దక్షిణామూర్తిదేవః।సర్వక్లృప్తిం భూత్వా పాలకః కర్మణస్స్వః॥ ౧౮
ఆరబ్ధేగ్నౌ గారుడాకారదేశే।చేతుం యాగే నేష్టకాభిర్విధిజ్ఞైః
ఋత్విక్కశ్చిన్మంథనగ్రామహాసీ।వృత్త్యా సేనైకేష్టకాం తత్ర చక్రే॥ ౧౯
ఋత్విక్కోయం సంవృతో నైవ యజ్ఞే।తస్మాత్కోపాద్యజ్ఞభంగే ప్రవృత్తః
యాగస్యాంగం ఋగ్యజుస్సామవేదాః।వేదస్తుర్యోపాలకో మూర్తినిష్ఠః॥
తుర్యాద్వేదాద్దక్షిణామూర్తినిష్ఠాత్।సర్వద్రష్టా రుద్రనేత్రాదివాగ్నిః
జాతస్తీక్ష్ణస్సంజ్వరస్తేన విద్ధః యజ్ఞఘ్నోయం కాలమృత్యుం ప్రపేదే॥ ౨౧
యే యజ్ఞఘ్నా రాక్షసాస్తేన చాన్యే।పంచత్వం సర్వే సదోషేణ యాతః
ప్రాయశ్చిత్తం తత్ర తన్నిర్ణయతంత్రం।యాగం చక్రుః ఋత్విజస్సావధానాః
ఋగ్వేదేనాభూత్తదా హౌత్రతంత్రం।ప్రత్యాయత్తం యాజుషాధ్వర్యుతంత్రం
సామ్నాసీదౌద్గాత్రతంత్రం సమస్తం।బ్రహ్మధీసంసత్సదస్యానుకూలం॥
శత్రుం ధృత్వాథర్వవేదం తపస్వీ।యాగం సర్వం మూర్తిదేవః పుపోష
భీతాస్స్వే స్వే సావధానాః ప్రయత్నే।ఋత్విగ్వర్యాశ్చాలయామాసురేనం॥
ప్రాప్తే కాలే యజ్ఞియానాం పశూనాం।ఆలంభేనాభూద్వపాయాగపూర్తిః
తద్దృష్ట్యర్థం దేశదేశాంతరేభ్య।శ్చాతుర్వర్ణ్యం సంఘశః ప్రాప్తమాసీత్॥

పశ్చాదంగైర్యజ్ఞియానాంపశూనాం। పక్త్రైర్హోమేతద్ధవిర్యాగరూపే
పూర్తింప్రాప్తేభక్ష్యమాసీద్ధవిస్తత్।యష్టుర్భాగేనర్త్విజాంయజ్ఞశిష్టం॥
యష్టాయోగీపాశుకేయాగకాలే।యోగేనాత్మన్యాప్తనిష్ఠోబభూవ
ఋత్విగ్భిస్సంబోధితోయాగశీలః।తంత్రేతస్మిన్సావధానోబభూవ॥ ౨౮
స్వంస్వంలబ్ధంపాశుకంహవ్యశేషం।ఆఘ్రాయాగ్నావిక్షిపేదాచమేచ్ఛ
ఇత్థంలోకేయాజినాంసంప్రదాయః ఏవంకర్తుంసంయతాఋత్విజస్తే। ౨౯
యష్టాచైతాన్సన్నిబుద్ధ్యేత్థమూచేయూయంసర్వేమాంప్రమాద్యంతుతత్వాత్
యద్యద్భక్ష్యంయస్యయస్యాస్తిహవ్యంతత్తద్ధవ్యంతస్యతస్యాస్తుభక్ష్యం॥
నోచేదేవంయజ్ఞపూర్తిర్నహిస్యాత్।కింయజ్ఞేనప్రాణిహింసేనలభ్యం
శ్రుత్వేత్థంతేసంశయంఛేత్తుకామాః।వాదంచక్రుఃపండితానాంసభాయాం।
మాంసంభక్ష్యంనైవపేయంనమద్యం।ఇత్యాచారఃశాస్త్రదృష్టఃప్రసిద్ధః
యుష్మాకంతత్పరిత్యాగం నైవయుక్తం।శిష్టాచారఃపాలితఃపాలయేన్నః॥ ౩౧
శ్రుత్వావాక్యందక్షిణామూర్తిదేవః।తాన్ప్రత్యేవంవాచమూచేతపస్వీ
ధర్మోఽహింసాసర్వధర్మాధికోస్మాచ్ఛాస్త్రాద్ధింసానైవకార్యాభవద్భిః॥
సర్వేషాంనశ్చక్షుషాంగోచరేస్మిన్।ఆచారఃకింయాకృతాసైవహింసా
సామాన్యంతత్తద్విశేషాత్పరాస్తం।యాగేహింసానోదితాచేదహింసా॥
మాంసంభక్ష్యంనైవసామాన్యశాస్త్రాత్యాగేహవ్యంభక్ష్యమేతద్విశేషాత్
హింసానాంస్తాభిఃకృతాసేత్తరైశ్చేత్।భక్ష్యందంత్రైన్నవయుష్మాభిరస్తు॥
పూర్వంమంత్రైస్సంస్కృతిస్తద్వపాయాఃహస్తోద్ధారశ్చాంగమాంసగ్రహశ్చ
పక్తిర్మాంసస్యేతిసర్వంత్వదీయం।కర్తాత్రైతత్స్యాత్కింవృథాహవ్యభుక్తిః
యజ్ఞశిష్టంయత్తదేవామృతంస్యాత్।తచ్చాశ్నంతఃకిల్బిషైర్ముచ్యమానాః
యజ్వానస్తేచిత్తశుద్ధింలభంతే।జ్ఞానాన్ముక్తింనిత్యసిద్ధాంలభంతే॥ ౩౨
స్రాత్రామణ్యాంసోమహాలాగ్రహాణాం।ఆదానంసంచోదితంవేదవాక్యైః
తత్రర్త్విగ్భిఃప్రక్రియాకింవిధాస్యాత్।కర్తవ్యేతత్సమ్యగాలోచయంతు॥
హాలాస్థానేతామ్రపాత్రేగుడాంభః।సంస్థాప్యంస్యాత్పాప్రతినిధ్యేనతస్యాః
ముఖ్యాభావేప్రాతినిధ్యప్రసక్తిః।ముఖ్యంలభ్యంవర్త్మనాయేనకేన॥ ౩౩
సోమోరేతోదేవరాజస్యతస్మాద్ధాలాతుల్యంతస్యపానంనిషిద్ధం
యాగేశాస్త్రాద్గ్రాహ్యమేతత్సమస్తం।నోచేద్ధర్మాత్ప్రచ్యుతిస్స్యాద్ద్విజానాం॥

ధర్మే సర్వత్ర శాస్త్రం ప్రమాణం। ధర్మే శాస్త్రాత్ స్యాత్ప్రవృత్తిర్నివృత్తిః
ఉచ్ఛాస్త్రాచ్చేత్ స్యాత్ప్రవృత్తిస్తతస్స్యాత్ యామే స్యాల్లోకే తస్య నిత్యం నివాసః॥
ఛాగస్థానే పిష్టరూపః పశుః స్యాత్ । హాలాస్థానే తావ్రపాత్రే గుడాంభః
సోమస్థానే స్యాల్లతా లోకసిద్ధేత్యేతత్ సర్వం కర్మణో బింబభూతం॥ ౪౧
ఛాగస్థానే పిష్టరూపస్స నేష్టః। భక్ష్యస్థానే నేష్టమాఘ్రాణకర్మ
తుల్యం పాపం ముఖ్యగౌణద్వయస్య। బింబం యద్వద్బింబితం తద్వదేవ॥ ౪౨
హింసాకృత్వా శాస్త్రహేతోర్యథావత్ స్వీకారో యద్ధవ్యశేషస్య న స్యాత్ ।
యుష్మాకం స్యాత్ శాస్త్రతః ప్రత్యవాయః। తస్మాద్యూయం భక్షయంతు స్వభాగం॥
ఋత్విగ్వర్యా దక్షిణామూర్తిదేవస్యాప్తం వాక్యం సంవ్యవస్య ప్రమాణం
స్వం స్వం భాగం హవ్యశేషం బభక్షుః। యష్టా చ స్వం భాగహవ్యం బభక్ష॥
యష్టా సాంగం కర్మ తంత్రం సమాప్య దత్వా ఋత్విగ్దక్షిణాం శాస్త్రదృష్టాం
గత్వా గేహం స్నానపూర్వం సదస్యైస్సమ్మృష్టైరన్నైర్భోజయామాస తుష్టః॥
కోశాగారాద్రాజకీయాత్ప్రభూతం ద్రవ్యం ధృత్వా పండితేభ్యోభ్యయచ్ఛత్
సర్వే లోకాస్త్రం క్రతుం వాక్సహస్రైః శంసంతస్స్వం దేశమాపుః ప్రహృష్టాః॥
యష్టా శ్రీయాగే కృష్ణవన్నామధేయః ప్రస్థాయాసాద్ద్రామమాంపోస్మడాఖ్యం
తత్ర శ్రీమత్సద్గురోః పాదమూలే। నత్వా విద్వాంస్తం యతీంద్రం సిషేవే॥ ౪౩
ఆహూతోయం నాటసింహేన రాజ్ఞా। శిష్యైస్సాకం వాసుదేవోజగామ
రాజ్ఞా తేన ప్రార్థితో మూర్తిదేవః। నిన్యే కాలం తత్ర పాపస్య పుణ్యం॥ ౪౪
శాస్త్రార్థానాం నిర్ణయాద్యైః పురాణైః। శ్రీచక్రే దేవ్యర్చనాభిస్తథాభిః
సార్థం శ్రీమద్వాసుదేవేన తస్థౌ। సేవాం కుర్వన్ సద్గురోః పాదుకాయాః॥
స్థిత్వా మాసాన్ కాంశ్చిదస్మాద్యతీంద్రః। ఆరోప్యైవం శిష్యముంకేచుచుంబే
శిష్యాత్త్వత్తోహం కృతార్థో గిరీశాత్ । మాం పాహి త్వం నానుమాత్రం గురుత్వం॥
శ్రుత్వా వాక్యం సద్గురోః పాదయుగ్మం। ప్రక్షాళ్యాద్భిః నేత్రజైర్గద్గదాస్యః
ప్రాప్తస్యాస్యాం వత్సరార్ధో మమాభూత్ దేశం గంతుం స్వం యతిష్యే గురో హం॥
దేశాదస్మాద్ధామమార్గస్వదేశం। గంతుం క్లిష్టో రాజభిర్దేశికేంద్ర
ఆగత్యాస్మద్గేహమద్యైకవారం। మద్గేహస్థాన్ దృష్టిపూతాన్ కురుష్వ॥
జాతస్యాభూద్వత్సరాణాం శతం మే। సాష్టావింశత్యా దచార్యోహమస్మి
ఆరోఢుం మే ధామయానం న బుద్ధిః। యత్రాసీస్త్వం తత్ర నిత్యం స్థితోహం॥

పూర్వ్యాం మఠ్యాం మద్గురుస్త్రిపదేంద్రః । దేహం త్యక్ష్యన్ ప్రాహిణోత్పత్రలేఖాం
యద్యస్తీచ్ఛా ద్రష్టుమస్మాన్ యతస్వ । త్యక్ష్యే దేహం వింశకేహ్ని ప్రకాశం
దృష్ట్వా లేఖాం నాహమిచ్ఛామి దేహం । ద్రష్టుం నిత్యం దర్శనేస్తి స్వరూపం
మిశ్రం తత్త్వం యచ్చ పద్భిః ప్రపత్తుం । గంతుం శక్తో నేత్యదాముత్తరార్ధం ౫౯
యాతాః పంచాశత్సమాః కించిదూనాః । ఆవృత్తిర్మే సంభవేన్నాత్ర భూయః
యుష్మాకం మే దర్శనం దుర్లభం స్యాత్ । సోఢుం శక్తో నాస్మి యుష్మద్వియోగం
ఏవం వాదిన్యాత్మశిష్యే యతీంద్రః । మా భైషీస్త్వం నిత్యమస్మి త్వదగ్రే
శ్రీవిద్యాయాస్సంప్రదాయం వితత్య । కైలాసం త్వం ప్రాప్స్యసీత్యేవమూచే
అన్యోన్యం తౌ భాషమాణౌ వియోగం । ప్రత్యాసన్నం సోఢుమేతావశక్తౌ
ధ్యాయంతౌ శ్రీరాజరాజేశ్వరీం తాం । చిత్తైకాగ్ర్యం ప్రాపతుస్స్వాత్మసంస్థం
మధ్యే ఛాత్రాచార్యయోరావిరాసీత్ । దేవీ దివ్యా సుందరీ సుందరాంగా
భాసా తస్యా జాతబోధౌ నిమీల్య నేత్రే ప్రహృష్టౌ ప్రాంజలీ తావభూతాం ॥ ౬౧
నీలాకేశేష్వష్టమీచంద్రఫాలా । ఫాలే నాభ్యాలంకృతా మీననేత్రా
శ్యామాసుభ్రూశ్చంపకాభస్వనాసా । శ్రుత్యోర్భాస్వచ్ఛచంద్రతాటంకయుక్తా
ఆదర్శాభా గండయోర్విద్రుమోష్ఠీ । విశ్వాంకూరస్వచ్ఛదంతైశ్చ భాస్వ
త్సల్లాపైస్స్వైకచ్ఛపీం వంచయంతీ [illegible]త్సాహం శుభ్రాం వ్యంజయంతీ స్మితేన ॥
ఈశాకంఠే బద్ధమాంగల్యసూత్రా । హస్తైః పాశం చాంకుశం కార్ముకేషూ
బిభ్రాణాచ్ఛస్వర్ణకుంభస్తనాఢ్యా । ముక్తాహారోద్భాసివక్షస్స్థలోచ్చా ॥
హృద్యా ముష్టిగ్రాహ్యమధ్యా నితంబే । స్థూలా కట్యాం రక్తకౌసుంభవస్త్రా
శింజద్రత్నస్వర్ణకాంచీవిభూషా । కామేశేన జ్ఞాతసౌభాగ్యమృద్వీ ॥ ౬౩
రంభాభోరుర్జానుజంఘా శుభాంగా । మంజీరశ్రీశోభిపాదాబ్జయుక్తా
సన్నమ్రాణాం హృత్తమోహృన్నఖాంశుః । సర్వారుణ్యా చారులావణ్యభూషా ॥
మేరోశ్శృంగే శ్రీపురీనిత్యవాసా । ప్రీతా పంచబ్రహ్మమంచాచ్ఛలంతీ
నిత్యాసంతానిర్మలాజ్ఞానరూపా । నిత్యాభిశ్శ్రీబాలయా చానుయాతా ॥
దృష్ట్వాచార్యం ప్రాహ దేవీ పరాంబా । సచ్ఛిష్యేణ త్వం కృతార్థః కృతోఽసి
గోవిందస్త్వం శంకరోఽయం పురాభూత్ । సన్న్యాసీ ప్రాగత్ర జాతో గృహస్థః ॥
శిష్యం ప్రాహ త్వం హి గత్వా స్వదేశం । శ్రీవిద్యాయాస్సంప్రదాయం వితత్య
గ్రంథాన్ కృత్వా సుప్రతిష్ఠాప్య దేవాన్ కీర్తిం లబ్ధ్వా శ్వేతశైలం ప్రయాహి ॥

చత్వారస్తే పద్మపాదాదిసంజ్ఞాః। జాతాస్తుభ్యం సముత్థాస్సముత్థాభ్యాః
సంవీక్షుం తేముఖ్యశిష్యాస్తతోఽన్యే। త్వత్తోఽసంఖ్యాజ్ఞాతతత్త్వాభవేయుః॥
దృష్ట్వా దేవీం షోడశీం మూర్తిదేవః। తామస్తౌషీత్ షోడశశ్లోకవర్త్యైః
బాలాం రత్నరత్నభూషావిశేషాం। ప్రాహానందం నందయన్ సద్గురుం సః॥
ఆచార్యం తేనాసినీ సా సుందరీ సా। దృష్ట్వా దృష్ట్వా సత్కృపాపూర్ణయాంబా
ఆశీః కృత్వా సత్యవాచానుగృహ్య। ప్రాయాదంతర్ధానమన్యాసమేతా॥
ప్రాహాచార్యం తే వసంతం నమోత్త్యా శిష్యాహాంతిర్మృత్యుస్సత్వయాస్మి
యసానామ్రత్తాత్వత్కృతే పృష్టపూర్వా। పృష్టాశిరఘ్యోప్యవ్యమే దేశికోస్మి॥
స్తోత్రేణాష్టశ్లోకరమ్యేణ తుష్టః। భక్త్యా నమ్రే మే శిష్యేణ భూయః
అపృష్ట్వైనం చానుగృహ్యావనీపం ప్రాయాచ్ఛీఘ్రమధ్వానుదక్ష యథేచ్ఛమ్।
రాజ్ఞా తేన ప్రార్థితః పండితేంద్రః కంచిత్కాలం తత్ర పుర్యాముషిత్వా
సచ్ఛిష్యేభ్యోప్యుపదిశ్యాత్మతత్త్వం తస్మిన్ దేశే సంప్రదాయం వితేనే॥ ౭౩
స్వానుష్ఠానే మంత్రిపుత్రః కదాచిత్। ఆచామం తం పీఠ్యచానేకవారం
కించిత్కించిత్ కించిత్పిబన్ స్వాంబు సర్వం। పీత్వా స్త్రీప్తస్త్వం భవేత్యేవమూచే॥
పత్రే కించిత్కించిదేషం గృహీత్వా। లేఖిన్యార్ణం లేఖమానం చ మష్యా
దృష్ట్వా సర్వం తాం మషీం న్యస్య పత్రే హస్తే నాస్మిన్ లేప్యతామిత్యవోచత్॥
ఏతం యుక్త్వా వేదశాస్త్రీపురాణైః। మంత్రాదేశైస్తత్త్వసంబోధనైశ్చ
కృత్వా సర్వం లోకమాశ్చర్యమగ్నం। రాజ్ఞా సమ్యఙ్మానితః ప్రీతిపూర్వం॥
అపృష్ట్వైనం భూపతిం బాడబేంద్రః। జామాతా స్వం దేశమాప్తుం ప్రతస్థే
మధ్యేమార్గం రాజధానీం ప్రవిశ్య ప్రీత్యా బంధూన్ సోదరీం చాప్యపశ్యత్॥
తత్రోషిత్వా కాంచనాపైస్సరాత్రీః ప్రస్థాయాం తేనాఽసి జామాత్రయుక్తః
దేశాన్ వన్యాన్ పర్వతాన్ నిర్ఝరాంశ్చ తీర్త్వామార్గే ప్రాప్తవానాత్మదేశం
గత్వా బాలవ్యాఘ్రనామ్నాం పురం స్వాం మాతాపుత్ర్యా సత్కృతోఽభూన్మిత్రైః
ప్రీత్యా దృష్టస్తైశ్చిరప్రోషితోఽయం। శేషేస్వస్యప్రోక్తకామో ననంద.
ఇతి సుకసుకృతులోల్యదక్షిణామూర్తిదేవః। సకలభువనజాలం భావయన్నింద్రజాలం
అపునరుపగమాంతం దేశచారం సమాప్య। పరిగళితసుఖదుఃఖః ప్రాపజీవన్విముక్తిం

ఇతి శ్రీదక్షిణామూర్తివిలాసే మహాకావ్యే అష్టమనాది
విదేశసంచారసమాప్త్యంతోఽష్టమస్సర్గః.

శ్రీ శివాయ గురవే నమః

శ్రీ దక్షిణామూర్తివిలాసః

నవమస్సర్గః

పాత్రిప్యగేహముధవంశభవశ్రీ । దక్షిణోపపదమూర్తిసకాశాత్
మాతృకాఖ్యమనుచక్రవివేకం । అగ్నిహోత్రసహరహస్యమమేయం ౧
శ్రోత్రియస్తుత్రయుగలోచనమూర్తే । పాతకాలఉపగమ్యముహోక్తి
సుందరీ జలజసుందరవక్త్రా । సా నవర్త శశిరుజ్జ్వలదుహాసా ౨
ఆసమూర్తికృతసన్నిధిమేనాం । షోడశాబ్దవయసా విలసంతీం
మానమాత్రమవలోక్యసవక్త్రా । స్వాంకృతార్థమవగమ్యనసంద ౩
సహసైత్రార్థమనుచింత్యహృనంత । ద్వ్యక్తసంశయగణాంచిరలగ్నం :
సమ్యమార్జ్య సరసం సచవక్త్రా । శ్రోత్రియవక్త్రముపవిశ్యజగాద॥ ౪
వంశజనభవతాస్మిభవాబ్ధే । స్వారితో హ ముధునా కృతకృత్యః
దర్శితామృతదృశాలలితాంబా । సంశయశ్చత్రుటి తశ్చిరబద్ధః॥ ౫
సుందరీపదమవాప సవక్త్రా । తేనసోపివిమనాయిత ఆసీత్
మాతృకార్థదృఢచింతనయోగాత్ । తం గురుం చ మృతజీవమమంస్త॥
మాతృకార్థమననాచ్చిరమర్థం । ధ్యానతస్సముపలబ్ధమపూర్వం
స్వానుభూతమవమంస్త మునీంద్రః । వక్త్రసన్నిధి వశాదఫలం సః॥ ౬
శుక్లపత్తన కృతాత్మనివాసః । లంకవంశ జనితః కృతబుద్ధిః
వేంకటేశ్వరసుధీశ్శ్రుతి దక్షః । స్మార్తకర్మకుశలశ్చ బభూవ। ౭
తస్యరూప ధనహీనతయా చ । త్రింశతోధికవయస్కతయా చ
నాభవత్పరిణయోస్యబుధస్య । ప్రాప సోపి గురువర్యసకాశం॥ ౮
పాదయోర్నిపతితః కృపణాత్మా । సాశ్రునేత్రిఉపగమ్యవినీతః
సద్గురోః పరిణయోమమనాభూత్ । పుత్రివన్మయిదయాంకురుదీనే॥ ౧౦
కన్యకాస్తిమమబంధుషుకాచిత్ । తాంప్రదాతుమధునేచ్ఛతితాతః
తద్గుణర్ధిదయితాస్యకుచేష్టా । సాతిమాత్రికుపితామయినిత్యం॥ ౧౧

దీనదీనవదనం సముదీక్ష్య । ప్రాహ సాహసయుతా ఖలు నార్యః
సందిశామి తవ మోహనవిద్యాం।సా తయా మునిసితచిత్తయుతా స్యాత్ ౧౨
శ్రీగురుశ్శుభతరేహ్ని స తస్మై । దేవగాయకమనుం ప్రదిదేశ
తం యథావిధి జజాప సదీక్షః । శాంతిమస్య విదధే క్షితిదేవః॥ ౧౩
దేవగాయకవరః పరితుష్టః । కన్యకా ప్రసవినీం సముపేత్య
కేనచిత్స్వవరణౌ నవరేస్మిన్ । గాఢలగ్నహృదయాం సముకాంక్షీత్॥ ౧౪
సా పతిం ప్రతి సుతామముదేహా । వేంకటేశ్వరబుధాయ వదాంయ
దానపాత్రమయమేవ చ పాప।ప్రాణనాథ ఇతి వాచమువాచ॥ ౧౫
తద్వచస్సముపశ్రుత్య సపూర్వం । సముదితం చ విభావితమన్యైః
జాయయా మమ సుతాం తవ దాస్యే। వేంకటేశ్వర ఇతి ప్రతిజజ్ఞే. ౧౬
వేంకటేశ్వర ఉవాహ వధూం తాం। ప్రేక్ష్య మూర్తిమహిమానమపారం
లోక ఆప మహదద్భుతభావం।తం చకార మనుదీక్షితమీశః॥ ౧౭
మంత్రయంత్రజపహోమసురార్చా।తర్పణార్పణకళార్పణయుక్తం
కుండమంటపవినిర్మితిమస్మై।బాహ్యకాండమఖిలం సమయచ్ఛత్॥ ౧౮
ఆస్వదేశవినివేశనివేశాత్ । ఆవతారకసమాప్తి బుధేంద్రః
సర్వకర్మసు శివాదిసురాణాం । సత్ప్రప్రతిష్ఠితిముఖేష్వనుజజ్ఞే ౧౯
ఏకదోమ్మేష పురస్థితం గురుం । వాసుదేవయతిచక్రవర్తినం
ప్రాప్య దేవమునయస్సమూచిరే।కృత్యమత్ర సమనుష్ఠితం త్వయా॥ ౨౦
త్వం పునస్సమధిగమ్య భూతలాత్ ।బ్రహ్మలోకమపవర్గమండితం
త్వాం మునీంద్రవితతిస్సమీక్షతే।త్వన్నివాసనిలయం స్వలంకురు॥ ౨౧
శిష్యసంఘమనుశిష్య దేశికః । పశ్యతి ద్విజమనీషిమండలే
న్యస్య దేహమిహ యోగవర్త్మనా।బ్రహ్మలోకమగమద్యతీశ్వరః॥ ౨౨
తన్నిశమ్య భగవద్విలేఖనాత్ ।తస్య కృత్యమకరోద్గురూత్తమః
తన్మనోభవదతీవవిహ్వలం।సన్మనో న సహతే గురోర్మృతిం॥ ౨౩
సహ్యపర్వతతలాదవతీర్ణా । కృష్ణదేహజనితా భువి కృష్ణా
తుంగయా చ సహితా సహభీమా । నాయికేవ ససఖీ ప్రచలంతీ॥ ౨౪
శ్రీగిరిం ప్రతి యయా కృతఘోషా । తాంతరంగిత జలాముపశ్రుత్య
మల్లికార్జున ఉవాచ గిరీశః । కేయమత్ర వనితాఽకృతలజ్జా॥ ౨౫

తద్గిరం పథి నిశమ్య సలజ్జా । సీరవాహప చ రసాతలలోకం
తత్ర తాం భువి రసాతలగంగే । త్యేవమాహురఖిలాః సంఘాః ౨౮
శ్రీగిరేస్తదను వేదగిరీశం । నారసింహమమరేశముపేత్య
దుర్గయా స శివయా కృతమానా । *శుక్లపత్తనసమీపముపాగాత్ ॥
తాం నిశమ్య వరుణాదుపయాంతీం । సాగరస్సముపజాతతరంగః
పూర్ణిమాస్వివ వివృద్ధతనుస్సన్ । సంభ్రమేణ పరమేణ ననర్త ॥ ౨౯
పంకజాని కుముదాన్యథ పత్త్రా । న్యాదరేణ పరిగృహ్య సరస్వాన్
శుక్లపత్తనసమీపగతస్సన్ । తాం దదర్శ సురసంఘసమేతాం ॥
తాని తానిచ సమర్ప్య సరస్వాన్ । ఆలిలింగ సతరంగభుజైస్తాం
సాపి తం చ తదభూత్సమవృష్టిః । దేవతాః పరితగుశ్చ ననర్తుః ౩౦
తత్ర నిశ్యమమరాస్సకలత్రాః । ప్రాప్య తీరవనభూషు విహృత్య
సీధుపానవివశాః శ్రమనుత్త్యై । సహ్యజాప్రవహతీరముపేతాః ౩౧
పద్మగంధసురభిం జలశీతం । దక్షిణాపథచరం మృదుమందం
ప్రాప్య వాయుముపయుజ్య సుఖేన । తే త్రియామపనయమాపురమర్త్యాః ॥ ౩౨
సాయమేత్య విబుధాస్సహభార్యా । స్తత్ర విశ్య రజనీషు తటిన్యాం
పంకజైర్జలకణాన్ వికిరంతః । చక్రిరే జలవిహారమముష్యాం ॥ ౩౩
తాదృశాన్నృతమనోహరకృష్ణా । తీరభాగభువి శుక్లపురాఖ్యం
పత్తనం విలసతి త్రిదశైర్యత్ । నిత్యవాసవిధయే వినియుక్తం ॥ ౩౪
సోదరావవిదితౌ కృతభవ్యౌ । తౌ వినీలవసనౌ విచరంతౌ
యత్ర శుక్లవసనావభిషేకాత్ । తచ్చ శుక్లనగరం భువి సిద్ధం ॥ ౩౫
తత్ర తీరభువి నిత్యమగస్త్యః । స్వం నివాసమకరోత్సహశిష్యైః
యో బభూవ చులుకాయితసింధుః । పాదపర్వతసమీకృతవింధ్యః ॥ ౩౬
నిర్మమే తదను లింగమగస్త్యే । శాఖ్యమస్య మునిభిర్విబుధేంద్రైః
ఆలయం సవిచరయ్య మునీంద్రః । తైస్సహాత్ర నివవాస తపస్వీ । ౩౭
లింగవామభువి సోయమగస్త్యః । చక్రగర్భితవిమానసశోభే
ఆలయే శుభదినే వినివిష్టాం । సుందరీం సమకరోత్త్రిపురాద్యాం ॥ ౩౮
సా చ భక్తవరచిత్తకామనాః సహఫలా విరచయత్యనేకధా
శారదేత్ర నవరాత్రమీశ్వరీ । పూజితా భవతి సర్వకామదా ॥ ౩౯

* వెల్లటూరు.

తత్ర తేఽగణపతేః పరమోచ్చే। తేష నిర్మితగృహేని శమాస్తే
తస్య మాఘసమయే సితపక్షే। మంగళం నిచరతి ప్రతివర్షం॥ ౪౦
తత్ర సంగత సమస్త జనానాం। విక్రయోపగతవస్తుచయానాం
భూతలోచ్చలిత పాంసులవానాం। మానకల్పనవిధౌ క్వ సమర్థః॥ ౪౧
కించిదూనకృత పంచసహస్రే। నిర్గతే కలియుగే సమసంఘే
మృద్విమిశ్ర తటినీజల సంగాత్। ఆలయాంబభవనాచ్ఛ్వతరాభూః॥ ౪౨
సోమసూత్ర నివరాజపసర్తుం। నాభిషేకజలమైశితభూమిం
తం సముచ్చలయితుం శివలింగం। నాశకన్ ద్విజగణాః కృతయత్నాః॥
కేచిదత్రరుధిరం బహువేముః। స్పర్శమాత్రవివశాశ్చ తతోఽన్యే
తన్నదీతటజల ప్రతిభూరాసీత్। బ్రాహ్మణ శ్రీనిశభూసురభక్తః॥ ౪౪
తం సముచ్చలయితుం స జలేశః। యత్నవానపి సమర్థితగోఽభూత్
సోఽనుఃరూపమునిభూసురలోపాత్। రసకాలవినిరీక్షణకామః॥ ౪౫
శుక్లపత్తనముపేత్య తటిన్యాం। స్నానకర్మ జపకర్మ సమాప్య
సేవతే చ తమగస్త్యమహేశం। సుందరం తిథిషు మూర్తిసుధీంద్రః॥ ౪౬
పురజనాస్తు పతిం సముపేత్య। ప్రాహురస్తి సుమహాన్ స తపస్వీ
వేంకటేశ్వరగురుస్స చ బాల్యా। న్వ్యాఘ్రపత్తనగతస్స సమర్థః॥ ౪౭
తం సమేత్య తటినీతటభర్తా। గస్త్యలింగ చలనాయ యయాచే
దేవతా గురు మునీంద్ర దయాయా। సాధ్యమేతదితి మిత్యవదత్సః॥ ౪౮
ఏతదద్య భవదీయ కటాక్షాత్। తార్యమిత్యగమ దంబుతటేశః
పండితోఽపి గురుదేవమునీనాం। దృష్టిరీక్షణపరస్తపసాభూత్॥ ౪౯
ఏకదా సగురుపర్వణి విద్వాన్। చక్రిరాజమభిషిచ్య సమర్చ్య
తత్పురో భువి మహీతలశాయీ। శాంభవాంచ శరణం ప్రతిపన్నః॥ ౫౦
సుందరీగురురగస్త్యమునీంద్రః। శంకరశ్చ నిశి పశ్చిమయామే
స్వప్న ఏత్య గురుముత్థమివోచన్। త్వం మునీంద్రమహిమాఖిలలోకే॥ ౫౧
చాలయేశ్వరపరాంచమహేశం। స్థాపయోచ్చతరపీఠయుగే త్వం
తేతటాధిపతిమూచురిహాస్మిన్। మూర్తిదేవసదృశో నహి లోకే॥ ౫౨
ఉత్థితస్సశయనాత్ బుధవర్యః। క్లుప్తకాల్యకరణీయవిశుద్ధః
ప్రాప్యశుక్లనగరం స జలేశః। ప్రాపదేవనిలయం సహశిష్యైః॥ ౫౩

అంశుకేనపరివేష్ట్యసలింగం। వేంకటేశ్వరయుతస్త్వవలంబ్య
ఉద్దధారకిటివక్షపదాబ్ధేః। సంచచాలసుతలాత్ శివమూర్తిః॥ ౫౪
తత్ర కాళీపరినివేశ్యసకుంభే। ధాన్యమధ్యముపవేశయదీశం
ఏవమీశమయితాంసచకృత్వా। స్థాపనాయపునరుద్యమమాప॥ ౫౫
చాలితేశ్వరమహీతలభాగే। వీక్ష్యగహ్వరగుహామతిసూక్ష్మాం
తస్యమానముపగంతుమధీశః। నాశకత్తమపదత్సచవిద్వాన్॥ ౫౬
దేవశోధనమయుక్తతమం సః। నిత్యపూజనకృతావృషివర్యః
స్వాగమాయకృతపూర్వ ఇతీత్థం। ఆత్మదృష్టిమవలంబ్యతమూచే। ౫౭
ఆకలయ్యపిహితంసకలస్థం। తన్మతేనసకలంసమవాహ
స్థాపనాయపునరస్యసుభద్రః। ప్రాపభూసురవరైస్సహదీక్షాం। ౫౮
లక్షశస్సుజపతర్పణహోమాన్। సంచకారసకలర్త్విగుపేతః
తంవినింద్యబహుభూసురవర్గః। ప్రాప్యగేహమవశస్సమమార। ౫౯
తంసచాచకలదత్రసవిద్వాన్। పత్తనంసకలమద్భుతమగ్నం
తంనివేశ్యపరమోచ్ఛ్రితపీఠే। సుందరంచమముదేకృతపూర్వే। ౬౦
పుష్పవృష్టిరభవత్సురసంఘా। స్తంసమేత్యనమృతుర్జగురన్యే
కుంభసంభవమునిర్ముదిమగ్నః। ప్రాపతుస్సవిధమంబుధికృష్ణే। ౬౧
ఇత్థంకృత్వాగస్త్యదేవప్రతిష్ఠాం। శ్రీచక్రంసంస్థాప్యదేవీపురస్తాత్
తుష్టోభూత్ శ్రీదక్షిణామూర్తిదేవః। బ్రహ్మానందంప్రాపపంచాపగేశః॥
బాలవ్యాఘ్రపత్తనేదేవదేవః। మత్తేశస్త్రీశైలకూటావతీర్ణః
కేళీకాలేకోపితశ్శైలపుత్ర్యా। ఏకాకీసన్నత్రచక్రేనివాసం। ౬౩
నాగతంపతిమసౌభ్రమరాంబా। న్వేషణాయపథిదిక్షువిచిత్య
సంస్థితంగిరిసమత్రవిదిత్వా। ప్రాప్యపాయమనుచింత్యభవానీ। ౬౪
స్వప్నగాద్విజవరస్యపరాంబా। మాంవిహాయపతిరత్రనివస్తే
తంప్రసన్నసుమతింమయికృత్వా। మోజయేతినిజభక్తమువాచ। ౬౫
బుద్ధ్వావిద్వాన్సంస్మరన్సుందరీంతాం। కర్తుందేవీస్థాపనంనిశ్చికాయ
వ్యాసేనైతద్ధర్మకర్త్రా విచింత్య। ప్రాయాదేలూర్పత్తనంతేనసాకం॥ ౬౬
రాజస్థానేన్యాయవాదప్రవృత్తిం। గౌరీనాథంస్వామిపాత్రేసమీక్ష్య
అస్మద్గ్రామేనాస్తిదేవీగృహంత। న్నిర్మాణాయత్వంయతస్వేత్యవోచత్

లోకే విష్ణోర్వా శివస్యాలయస్స్యాత్ । ముక్త్యై దేవ్యాః క్వాపికో౽సేన దృష్టః
ఇత్యేవం తం భాషమాణం సమీక్ష్య । ప్రాహ ప్రహ్వం యుక్తియుక్తం వచస్సః
కిం భవేన్న హి శివస్య శివాయాః । అలయస్త్వితి తు విగ్రహవాక్యం
ఏకశేషశుభవృత్తిరపి స్యాత్ । కిం వృథా ప్రచలతా వచనేన ॥ ౧౯
శ్రుత్వా వాక్యం తస్య యావద్వ్యయస్స్యాత్ । తావద్దత్వా ప్రేషయామాస విత్తం
తేనాగారం నిర్మమే సాంబికాయాః । వామే మల్లేశస్య దివ్యం మనోజ్ఞం ॥ ౨౦
ఊర్ధ్వం శ్రీమచ్చక్రరూపం విమానం । మధ్యే గేహం గేహమధ్యే త్రిపీఠం
పీఠస్యాగ్రే మేరుసచ్ఛాయచక్రం । పీఠే దేవీం కల్పయామాస విద్వాన్ ॥ ౨౧
కృత్వా పీఠే తత్ర దేవీప్రతిష్ఠాం । న్యాసాన్ కృత్వా చాథ కల్యాణకాలే
మల్లేశం శ్రీరుద్రసూక్తైః ప్రసన్నం । దేవ్యా సాకం యోజయామాస విద్వాన్ ॥
ఉత్సవస్తదను దివ్యతరో౽భూత్ । నృత్తగీతవరనాట్యకథాభిః
దేవతా ముముదిరే సురలోకే । మానుషాశ్చ బహుధా ప్రశశంసుః ౨౩
గౌరీనాథో నిత్యనైవేద్యపూజాః । నృత్తం గీతం వాద్యమప్యేవశిష్టః
వ్యాసో మధ్యే శుక్రవారాదిపూజాః । సర్వం చక్రే దక్షిణామూర్తిదేవః ॥
తదాదిలోకా భువి రోగరుగ్ణాః । గ్రహార్దితాః ప్రాప్తపృథక్ప్రయోగాః
ఉపాసనాయాం చలితాత్మచిత్తాః । తత్సేవయా౽రోగ్యసుఖం లభంతే ॥ ౨౪
తతః కదాచిన్మనిరాత్మపుర్యాం । శివప్రతిష్ఠాసమయే విశీర్ణాం
జనేతిభీతే౽వ్యభృత మేఘపంక్తిం । ఆలోకమాత్రేణ తిరశ్చకార ॥ ౨౬
1 కైరవాఖ్యనగరే ప్రతిష్ఠితే । కశ్చిదేత్య బగళాప్రయోగవాన్
దుష్ప్రయోగమకరోద్గురుం తథా । శిష్యసంఘమపి దుష్టచేష్టితః ॥ ౨౭
తేన రుగ్ణముపవీక్ష్య సద్గురుః । శిష్యసంఘమకరోత్స నీరుజం
తం నునోద పరమాస్త్రవిత్ప్రభుః । తన్నివారకమహాస్త్రవిద్యయా ॥ ౨౮
ఏకదాఖిలు 2 కనిష్ఠపత్తనే । సోదరీగృహగతో౽జనప్రభుః
తత్ర శత్రురవనీసురః క్రుధా । శల్యతంత్రమకరోత్సభోపరి ॥ ౨౯
అర్ధరాత్రసమయే సమాసదత్ । దర్శనాదతిభయంకరో గ్రహః
హృత్ప్రదేశముపలభ్య ముష్టినా । తం ప్రహృత్యముపచక్రమే ప్రభుం ॥ ౩౦
సో౽ప్యఘోరమనునా నునోద తం । ప్రేషితుస్సవిధమాప స గ్రహః
మంత్రిణో మనుజపాదభాద్ద్విజః । కో౽పి చిత్తచలనావశః కృతః ॥ ౩౧

1. కలువపూడి, 2. పెనపాడు.

స్వ బంధుగణపత్య పాగదోః।పాతయన్ శరణమాప సద్గురుం
దేవతామనువరప్రసాదతః।స్తం చకార చలనోజ్ఝితం బుధః॥ ౧౨
జ్యేష్ఠపత్తన 2 కనిష్ఠపత్తన।3 స్వర్ణ 4 కొల్లనగరాదిషు ప్రభుః
ష్ణుశంభుపరదేవతాముఖ।స్థాపనాని శతశశ్చకార హ॥ ౧3
స్వాపమృత్యుసమయేపినాకినా । పత్రమౌషధమయుజ్య-రోగిషు
తక్రమాత్రకలితాన్నభోజనం। తేన లోకమకరోత్స నీరుజం ౧౪
ఔషదార్థసమవేతమానవాః।సంఖ్యయా గణయితుం న హి క్షమాః
ఔషధేన సమవర్తిపత్తనం। జాతమద్యపథికైరసంకులం ౧౫
ఏవమాద్యమనుజోచితక్రియా।విశ్వకీర్తిరముమాశ్రితాభవత్
శ్రీశ్చ గీశ్చ పరసుందరాకృతీ।తస్య నేత్రముఖమందిరాశ్రితే ౧౬
ఏవమత్యమరచేష్టితః ప్రభుః।లీలయా మథిత లౌకికశ్రమః
వాయుసూర్యతరువారివైస్సమం।నిత్యమాస సహరార్ధజీవితః ౧౭
ఇతిసగురువరేణ్యః ప్రాప్తవిద్యావినోదః।హరిహరగణపాదీన్ సంప్రతిష్ఠాప్య దేవాన్
జలజనగభిభూతాన్ రంజయన్నౌషధేన।స్వగృహవసతిసక్తః సేవయామాస దేవీం॥

ఇతి శ్రీదక్షిణామూర్తివిలాసే మహాకావ్యే
దేవప్రతిష్ఠావిలాసో నామ నవమస్సర్గః

శ్రీ దక్షిణామూర్తి విలాసః

దశమస్సర్గః

న్యాసైర్జపైః పూజనాద్యైః । నియతం నిత్యకర్మభిః
నాలమేత దహోరాత్రం । వర్తమానస్య వర్త్మని॥ ౧
భగవానక్షరాదేశా । దారాధ్యానన్యసద్గురుః
జ్యేష్ఠాల్లబ్ధ్వా మంత్రదీక్షాం । లక్ష్మీం భాగ్యపురం యయౌ॥ ౨
లబ్ధ్వా జ్యేష్ఠభ్రాతురాజ్ఞాం । వాసుదేవయతేర్గురోః
పూర్ణాం ప్రాప్యమహాదీక్షాం । తత్రైవన్య వసత్సుఖం॥ ౩
సకుటుంబః పరాం దేవీం । పూజయన్ మంత్రతంత్రవిత్
ధనార్జన పరస్తత్ర । యాపయామాస పక్షతిం॥ ౪
పండితోపి బహూన్ గ్రంథాన్ । సంపాద్య మతిమత్తరః
విమృశ్య బహుధా తేషు । దదర్శానేకసంశయాన్॥ ౫
అష్టాంగం కలిమారభ్య । కేచిత్కుర్వంతి పండితాః
కేచిత్సృష్టిం సమారభ్య । న తయోరేకవాక్యతా॥ ౬
దీక్షాప్రకారా బహుధా । గ్రంథభేదేన భేదితాః
నానాప్రకారావితతా । స్సప్తపారాయణక్రమాః॥ ౭
అష్టాంగయోర్ద్వయోరేక । వాక్యత్వాత్ర కథం భవేత్
ఇతి సంచింత్య దేవ్యాసా । బహుధా యత్నమాతనోత్॥ ౮
ద్వివిధా బ్రహ్మణస్సృష్టిః । బాహ్యాభ్యంతరభేదతః
బాహ్యసృష్టింసమారభ్య । జ్యోతిశ్శాస్త్రం ప్రవర్తితం॥ ౯
అవిభజ్యాంతరాం సృష్టిం । సర్వం ధ్యానం సమూచిరే
జ్యోతిషాః కలిసృష్ట్యోస్తు । నైవాభూదేకవాక్యతా॥ ౧౦
షణ్మాసం పండితోదేవీం । సమారాధ్య తదాజ్ఞయా
అంతస్సృష్టిం విభజ్యాస్మా । ద్బాహ్యసృష్టావయోజయత్॥ ౧౧
తదాహర్గణయోరైక్యం । కలిసృష్ట్యోరజాయత
తమాలంబ్య మహావిద్వాన్ । గణితక్రమముద్భృతం॥ ౧౨

కాలచక్రవిలాసాఖ్యం । గ్రంథరాజం చకార సః
సోద్య కాశ్యాది దేశేషు । ప్రమాణపదవీం గతః॥ ౧౩
లక్ష్మీనారాయణముఖా । శ్శాస్త్రిణః ప్రాచ్యపండితాః
తన్ముఖాత్కాలవిజ్ఞానం । సమాగత్య విజజ్ఞిరే॥ ౧౪
దీక్షామాహ్నికమాచారం । సప్తపారాయణక్రమం
శ్రీచక్రలేఖనం తస్య । సంప్రోక్షణసమన్వయం॥ ౧౫
సంగృహ్యసర్వగ్రంథేభ్యః । శ్రీవిద్యాహ్నికదర్పణం
చక్రే మహాగ్రంథరాజం । శ్రీమాన న్యానపేక్షిణాం॥ ౧౬
పూజాఖండో ద్విధాప్రోక్తః । వామ దక్షిణ భేదతః
వామః ప్రసిద్ధ స్సర్వత్ర । దక్షిణః క్వాపి నేక్ష్యతే॥ ౧౭
కేచిదజ్ఞాః ప్రతినిధీన్ । ద్రవ్యాణాం సంప్రయోజ్య తం
దక్షిణం ప్రవదం త్యేష । వామ ఏవ న దక్షిణః॥ ౧౮
గురుస్తు దక్షిణాచార । తంత్రాదుద్ధృత్య తంత్రవిత్
దక్షిణాచారాభిధానం । పూజాఖండం చకార సః॥ ౧౯
ఉపాసకో మహాన్ కశ్చిత్ । నిందన్ భాస్కరనిర్మితం
లలితాసహస్రనామ । భాష్య మన్యం వినిర్మమే॥ ౨౦
నిందా మసహమానో౽స్య । తత్ఖండనపురస్సరం
పరిభాషామండలస్య । వ్యాఖ్యాం చక్రే సుధీమణిః ౨౧
ఏవం బహువిధాన్ గ్రంథాన్ । స్తోత్రాణి వివిధాని సః
విరచ్య దక్షిణామూర్తి । గురుః శిష్యా నశిక్షయత్॥ ౨౨
ఏలూరునగరావాసః । సుబ్రమణ్యసుధీమణిః
వయోవృద్ధః ప్రాప్య దీక్షాం।పశ్చాత్సన్యాసమాశ్రితః॥ ౨౩
అనంతరం పితుర్దేవః।నవరాత్రవ్రతం శుభం
శరత్కాలే సుధీర్భక్త్యా।చకార ప్రతివత్సరం॥ ౨౪
పూజాభిరన్నదానేన।గీతవాద్యాదిభి స్సహ
కన్యా సువాసినీపూజా।విశేషైః ద్విజతర్పణైః॥ ౨౫
సమాగతానాం తద్గ్రామే। వేదశాస్త్రార్థవేదినాం
దక్షిణాస్సప్రదానైస్తత్ । ప్రసిద్ధమభవద్గృహం॥ ౨౬

పిత్రోస్సుతానాం పత్న్యాంచ । భాగలబ్ధం పురాతనం
జీర్ణం గృహం సమీక్ష్యాస్మై । గౌరీనాథో నవం దదౌ । ౨౭
స్వామిపౌత్రేణ దత్తం తత్ । ప్రవివేశ యదా నవం
ప్రభుస్తదా పూర్వగృహం । పపాతాద్భుతమావహత్ ॥ ౨౮
పపాఠ మాతృకాచక్ర । వివేకం భగవాన్ గురోః
విభక్తో మృతపత్నీకో । కళత్రాంతరమేయివాన్ ॥ ౨౯
కృష్ణాతీరే బంధుజుష్టే । చకార 1 పృథుపత్తనే
నివాసం తత్ర సన్మార్గం । శిష్యాణాం బోధయన్ స్థితః ॥ ౩౦
యో భూచ్ఛంకరశిష్యేషు । సురేశః పూర్వజన్మని
సవాదకుశలో వాగ్మీ । యస్య జాయా సరస్వతీ ॥ ౩౧
స సుబ్బరామవిబుధః । స్వదేశాగమనం గురోః
ఆరభ్యాస్యానుగ్రహాయ । శుశ్రూషానిరతో భవత్ ॥ ౩౨
పూర్వం గిరిస్తోటకాఖ్యః । లబ్ధ్వా 2 వేమపురే జనిం
శమణో వేంకటాద్యస్సన్ । కుకుగంట్యన్వయే బభౌ ॥ ౩౩
సూర్యనారాయణాత్కావ్యం । అలంకారం సనాటకం
చంద్రనారాయణాత్తర్కం । భట్టాచార్యాత్పపాఠ సః ॥ ౩౪
త్యక్తోద్యోగో వేమపురం । సుబ్రహ్మణ్యాగ్నిచిద్గతః
తన్ముఖాచ్ఛాంకరం భాష్యం । పపాఠ పఠతాంవరః ॥ ౩౫
పూర్వజన్మని మూఢశ్శ్రీ । శంకరానుగ్రహాత్కృతీ
జన్మన్యస్మిన్ మూర్తిదేవం । సిషేవే శంకరం పునః ॥ ౩౬
ఆహూతః తర్కగురుణా । భట్టాచార్యేణ వేంకటః
దీక్షాయై మూర్తిదేవస్య । ప్రోచే తస్మై మహత్తపః ॥ ౩౭
శ్రుత్వా భట్టస్తతోన్యోస్తి । సద్గురుర్నాత్ర తన్ముఖాత్
దీక్షాం స్వీకురు తత్రాహ । మాయాస్యామీత్యువాచ తం ॥ ౩౮
మూర్తిదేవః తత్ర తస్య । దీక్షాగ్రహణశంకితః
తస్థౌ తదా గమాకాంక్షీ । వేంకటోపి సమాగతః ॥ ౩౯
అదీక్షితం తం శ్రుత్వాశ్రీ । దక్షిణామూర్తిసద్గురుః
ప్రాగ్నితో యః పురా నోచే । సోద్య స్వయముదాస్మనుం ॥ ౪౦

1 పెనుమూడి, 2 వేమూరు.

ప్రవర్తకార్తీకధవళ । దశమీ గురువాసరే
లక్ష్మీం దీక్షాం చకారాస్య । ప్రీతప్రీతమనా గురుః॥ ౪౧
పరేద్యురారభ్య తస్మై । కృతజ్ఞాయ కృతీ గురుః
వరివస్యారహస్యాఖ్యం । గ్రంథం ప్రోవాచ సాదరం॥ ౪౨
అత్రాంతరే మండపేట । నగరాత్ వేమపత్తనం
చంద్రనారాయణశ్శ్రీమాన్ । భట్టాచార్యస్సమాగమత్॥ ౪౩
సుబ్రహ్మణ్యేనాగ్నిచితా । వేమపుర్యాం సమంగతః
తస్మాద్యోగరహస్యాని । జగ్రాహ ప్రీతిసంయుతః॥ ౪౪
తస్మాద్బాల[1] వ్యాఘ్రపురం । వేంకటేశేన సమం గతః
శ్రీవిద్యాసంశయాన్ మూర్త్తి । దేవం పప్రచ్ఛ పండితః॥ ౪౫
స్వయం జ్ఞానోపాసనయో । స్తుల్యప్రజ్ఞా వుభౌ బుధౌ
సంవాదోత్ర తయోరాసీ । ద్వ్యాస శంకరయోరివ ౪౬
జ్ఞానాత్ కైవల్యసంప్రాప్తిః । శృత్యం తేషూపదిష్యతే
వేదాంతశాస్త్రే తద్జ్ఞానం । సోపపత్తికమీరితం। ౪౭

కోవిశేషోత్ర వేదస్మిన్ । జ్ఞానశాస్త్రాదుపాసనే
కైవల్యహేతుర్యదాజ్ఞానం । తదేవోపాసనం మతం॥ ౪౮
శృత్యం తేషు తదేవోక్తం । జ్ఞానం శాస్త్రద్వయేరితం
ముక్త్వా తదుభయం గ్రాహ్యం । విశేషస్తు సమీర్యతే। ౪౯
మిథ్యావాదో జ్ఞానశాస్త్రే । పరిణామ ఉపాసనే
రజ్జుసర్పాదయో మిథ్యా । వాదదృష్టాంతతాం గతాః। ౫౦
పరిణామే మృద్ఘటాది । దృష్టాంతాః పరికీర్తితాః
మిథ్యావాదాన్మృద్ఘటాది । దృష్టాంతం స్వస్య మేనిరే। ౫౧
నతద్యుక్తం మృద్ఘటాదేః । న మిథ్యాత్వం మనాగపి
అజ్ఞానభాస్యరజ్వాదేః । మిథ్యాత్వముపపత్తిమత్॥ ౫౨
కృతిపూర్వం కృతస్యాస్య । కథం మిథ్యాత్వముచ్యతే
జనోదృష్ట్వా రజ్జుసర్పం । కోపిరజ్జుం న మన్యతే॥ ౫౩
దృష్ట్వా ఘటం జనస్సర్వః । మృదమేవ ప్రపశ్యతి
రజ్జుజ్ఞానేనాస్తి సర్పః । న రజ్జుస్సర్పదర్శనే॥ ౫౪

1 చిదంబరము.

సామానాధికరణ్యం తు । న జ్ఞానే రజ్జుసర్పయోః
ఘటజ్ఞానేమృదప్యస్తి మృజ్జ్ఞానేచ తథాఘటః॥ ౫౫
సామానాదికరణ్యం హి । జ్ఞానే మృద్ఘటయోర్భవేత్
మృద్ఘటాదికదృష్టాంతో । న మిథ్యావాదమృచ్ఛతి॥ ౫౬
తర్హి రజ్జ్వాదిదృష్టాంతైః । మిద్యావాదః క్వయుజ్యతే
శృత్యంతోక్తశ్శిష్టదృష్టః । ఇతిచేచ్ఛృణు తత్క్రమం॥ ౫౭
తదైక్షతేతి సంకల్ప్య । సృష్టం మిథ్యా కథం భవేత్
మాయయా సృష్టమీశేన । క్రమసృష్టమిదం భవేత్॥ ౫౮
తదేవానుప్రావిశదితి । త్యాదివాక్యాత్ప్రవేశనాత్
పరంతేన ప్రవిష్టేన । యత్సృష్టం వ్యుత్క్రమం హి తత్॥ ౫౯
క్రమసృష్టౌ మృద్ఘటాది । దృష్టాంతాః శృతిచోదితాః
వ్యుత్క్రమే రజ్జుసర్పాది । దృషాంతాః పరికీర్తితాః॥ ౬౦
ఆత్మనాత్మని సంసృష్టం । స్థితమాత్మని నిత్యశః
జగద్దృష్ట్వా తత్ప్రవిశ్య । దేహేఽహంభావమాశ్రితః॥ ౬౧
జీవోభూత్వాఽజ్ఞానవశః । సంజాతే భూతపంచకాత్
భూతమధ్యస్థమాత్మానం । మన్యతే లుప్తబోధవాన్॥ ౬౨
జాగ్రదాదిష్వవస్థాసు । సంసారం ప్రతిపద్యతే
లుప్తాత్మదృష్టిర్దేహేస్మిన్ । ఆత్మత్వం ప్రతిపద్యతే ౬౩
ఈక్షణాదిప్రవేశాంతా । సృష్టిరీశేన నిర్మితా॥
జాగ్రదాది విమోక్షాంత । స్సంసారోజీవ కల్పితః। ౬౪
ఇతి విద్యారణ్యమునిః । ఊచే తత్వస్య నిర్ణయే
రజ్జుసర్పాదిదృషాంతై । శ్శృతిరజ్ఞానజృంభితం॥ ౬౫
జీవసృష్టం జగత్సర్వం । మిథ్యాభూతమతోజగా
ఈశసృష్టస్య జగతః । ఆత్మానన్యత్వమాహసా ॥ ౬౬
మృద్ఘటాదిక దృషాంతైః । శృతిస్సర్వహితైషిణీ
వ్యాససూత్రేషు భోక్త్రాప । త్తేరిత్యాదిస్థలే జగా॥ ౬౭
పరిణామం స్వాభిమతం । తదనన్యత్వ మిత్యపి
శంకరస్తు ద్విధా కృత్వా । భోక్త్రాపత్తేరితిస్థలే॥ ౬౮

పరిణామం అనన్యత్వే । వివర్తంచ జగౌ గురుః
స్వసిద్ధాంతైక దేశత్వం । పరిణామస్య సంజగౌ॥ ౧౯
వరివస్యారహస్యస్య । వ్యాఖ్యానే భాస్కరో బుధః
సూత్రేషు పరిణామస్య । ముఖ్యతామభితో జగౌ॥ ౨౦
వాదివాదనిరాసార్థం । మిథ్యాదృష్టాంతపూర్వకం
చకార భాష్యం సిద్ధాంతః । పరిణామోస్య నిశ్చయః॥ ౨౧
పరిణామో వివర్తో వా । తత్త్వమద్వైతమేవహి
తత్రవాదద్వయస్యాపి । సంభవేదంశతః స్థితిః॥ ౨౨
మాయాయాం శక్తిరూపాయాం । కార్యనాశాదనంతరం
అనుప్రవిష్టా యావిసంత్ । చిదాకారా స్వయంప్రభా॥ ౨౩
సా శివా పరమేత్యేవం । చిచ్ఛక్తిం సర్వకారణాం
శివాభిన్నాం ప్రాహ సూత । సంహితాతత్త్వమద్వయం॥ ౨౪
ప్రాహాద్వైతం శంకరోపి । చంద్రచంద్రికయోరివ
శివశక్త్యోః కాళిదాసముఖాః । ప్రోచుస్తథైవతత్॥ ౨౫
భట్టోపిశ్రుత్వా తత్సర్వం । సంశయాంస్త్యక్త్వా వాక్కృతి
వివర్తే వాద మభ్యాసం । పరిణామే వ్యచింతయత్॥ ౨౬
పరిణామేస్వాత్మలబ్ధిం । వివర్తేఽసంగతాం బుధః
జజ్ఞే యథోక్తం గురుణా । శ్రీవిద్యాహ్నికదర్పణే॥ ౩౨
సంవాదం బుధయోశ్శ్రుత్వా । శ్రీకృష్ణార్జునయోరివ
రమణః ప్రాప సంతోషం । పరమం సంజయో యథా। ౨౮
భట్టః ప్రాప స్వనగరం । రమణో 1 మారికాపురం
సోదరస్య వివాహార్థం । ధనార్జనపరో యయౌ॥ ౨౯
2 అథాసీదిక్షువంశీయః । వేంకయాఖ్యో మహామునిః
యస్య గంగాధరముఖాః । శిష్యాః పండితపుంగవాః॥ ౩౦
తత్సోదరః పండితేంద్రః । రామస్వామీతివిశ్రుతః
నూజవీడ్పత్తనేరాజ । గురుత్వం సమపద్యత॥ ౩౧
తస్య పౌత్రో మహాప్రాజ్ఞః । నృసింహవిబుధః పుమాన్
ఆజానసిద్ధః పరమః । మృదుగంభీరవాక్శుచిః॥ ౩౨

1 మార్కాపురము, 2 చెరుకుపల్లి.

శంకరస్యాగ్రిమశ్శిష్యః । పద్మపాదః పురాజనౌ
శ్రీమన్నృసింహావతారః । సోయమేవాధునా బభౌ॥ ౧౩
పూర్వజన్మని శాస్త్రాణాం । పారదృశ్వా పరంతపః
పూర్వేషాం తపసా యస్య । లలితా నిత్యసన్నిధిః॥ ౧౪
యస్య దేహస్స్మరస్పర్ధీ । కుసుమాదతిపేశలః
ఆజన్మభోగీ మతిమాన్ । నిత్యతృప్తో బభూవ సః॥ ౧౫
పితుశ్చ స్వపితృవ్యస్య । లోకాంతరగమాచ్ఛుభః
ఉపాసక సురేశస్య । వవ్రే మూర్తిగురుం మునిః॥ ౧౬
లఘుదీక్షాం తతో లబ్ధ్వా । భజన్ దేవీం నిరంతరం
నిత్యోత్సవాద్యైర్మతిమాన్ । నిన్యే కాలం చిరంతనం॥ ౧౭
గురుశ్చిత్తపరీపాకం । దృష్ట్వా తస్య మహాత్మనః
పూర్ణాం దీక్షాం సమకరోత్ । సర్వజ్ఞోస్య యథావిధి॥ ౧౮
వత్సరే శోభకృన్నామ్ని । శ్రావణే పూర్ణిమా తిథౌ
శ్రీమన్నృసింహదేవస్య । పూర్ణాదీక్షాఽభవద్గురోః॥ ౧౯
పూర్వజన్మసు సంప్రాప్త । సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వవిత్
నిరపేక్షస్తపశ్చక్రే । నిత్యం నిత్యసమాధిమాన్॥ ౨౦
దేశాంతరాదుపావృత్తం । రమణం వీక్ష్య సద్గురుః
దీక్షాయై చోదయామాస । మూర్తిదేవస్స్వయం గురుః॥ ౨౧
సుబ్బరామస్సఖా ధీమాన్ । చోదయామాస వేంకటం
రమణం పూర్ణదీక్షాయై । పూర్వం పశ్చాత్ స్వయం స్థితః॥ ౨౨
క్రోధిసంవత్సరే మాస । ఆశ్వినే పూర్ణిమాతిథౌ
పూర్ణాం దీక్షాం సమకరో । త్తస్యమూర్తిగురుశ్శివః॥ ౨౩
పూర్వజన్మని మూఢత్వా । ద్వయం శ్రీగురుసన్నిధౌ
పపాఠ సకలాన్ గ్రంథాన్ । విమర్శాన్ తస్సహాయవాన్॥ ౨౪
స్వాధీతాన్ సకలాన్ గ్రంథాన్ । గత్వా జ్యేష్ఠస్యసన్నిధిం
శ్రావయామాస రమణః । శ్రీగురోరాజ్ఞయా యుతః॥ ౧౫
స్వజ్యేష్ఠస్య నృసింహస్య । సన్నిధౌ రమణః కృతీ
ఉవాస కతిచిన్మాసాన్ । తదాజ్ఞావశగస్సఖా॥ ౨౬

హస్తామలకనామా యః । పూర్వస్మిన్నేవ జన్మని
హస్తామలకవద్బ్రహ్మ । పశ్యన్ సర్వజ్ఞతాం గతః॥ ౯౭
సోఽయం వేంకటశాస్త్రీతి । నామ్నా జాతో మహామనాః
అతిపేశలవాగ్దేహ । మనోబుద్ధీంద్రియః కృతీ॥ ౯౮
రాజవిద్యాతినిపుణః । శ్రీమాన్ రాజసభాస్థలే
ప్రాప్య సింహాసనం యోగాత్ । రరాజ రజనీశవత్ ॥ ౯౯
స పూర్వగురుమన్విచ్ఛన్ । ప్రాప * నిమ్నపురీం పురః
తత్ర శ్రీసుబ్బరామేణ । సంగతః జ్ఞాపితో మునా॥ ౧౦౦
జ్ఞాత్వా బాలవ్యాఘ్రపురే । జాతం గత్వాస్య సన్నిధిం
లఘుదీక్షాం తతః ప్రాప్య । కాంశ్చిద్గ్రంథాన్ పపాఠ సః॥ ౧౦౧
న్నూజవీడ్వృత్తనాచ్ఛిష్యం । ఆకార్య గురురాట్స్వయం
ద్వితీయ మబ్రవీత్తత్ర । భావితం రాజపూరుషైః॥ ౧౦౨
ఆయుర్మే శంభునా దత్తం । పూర్ణం శేషోఽస్తి వత్సరః
ఆగత్య మాతృకాచక్ర । వివేకం పఠ సత్వరం॥ ౧౦౩
త్యక్త్వా సర్వం కార్యజాతం । ఆగచ్ఛేత్య బ్రవీద్గురుః
రమణస్సత్వరం గత్వా । జ్యేష్ఠాఽనుజ్ఞా పురస్సరం॥ ౧౦౪
సకుటుంబో గురుగృహం । గత్వా నత్వా గురూత్తమం
తదాజ్ఞయా గ్రంథపాఠం । చకార విధిపూర్వకం॥ ౧౦౫
యావంతః సంశయాః పృష్టాః । శిష్యేణాత్మబుభుత్సునా
తావంతస్తే పరిచ్ఛిన్నా । గురుణా సుమహాత్మనా॥ ౧౦౬
గ్రంథాంతే సద్గురుః ప్రాహ । త్వన్ముఖాదావ్యాప్తిమేష్యతి
గ్రంథోఽయం త్వం కనిష్ఠాభ్యాం । బోధయేత్యబ్రవీ ద్వచః॥ ౧౦౭
నృసింహాహ్వాపి మునిః పశ్చాత్ । శ్రీగురోస్సన్నిధిం గతః
సకుటుంబస్తతో గ్రంథం । పపాఠ పరమాదరాత్॥ ౧౦౮
రమణోఽపి తదా తత్ర । న్యవసద్గురుసన్నిధౌ
జ్యేష్ఠేన సంవదన్ గ్రంథ । విషయాన్ విశయాననుదన్॥ ౧౦౯

---

* గుంటూరు.

సమాప్య గ్రంథరాజం శ్రీ । నృసింహః బ్రహ్మవిత్తమః
అభివాద్య గురుం మూర్ధ్నా । అనుజ్ఞాతో గృహం యయౌ॥ ౧౧౦
వంశే చివుకులే జాతః । వేంకటశ్శాస్త్రిపుంగవః
ఆగత్య సద్గురుం నత్వా । పూర్ణాం దీక్షా మయాచత॥ ౧౧౧
పరాభవసమే మాసే । కార్తికేఽసితపక్షకే
అష్టమ్యాం సద్గురుస్తస్మై । పూర్ణాం దీక్షాం చకార సః॥ ౧౧౨
తతశ్శ్రీసుబ్బరామాయ । బహువత్సరసేవినే
సర్వేభ్యః పూర్వమాప్తాయ । సర్వాంతేసంగతాయ సః॥ ౧౧౩
పరాభవే మార్గశీర్షే । కృష్ణపక్షాష్టమీతిథౌ
దీక్షాం పూర్ణాం దదౌ హృష్టః । దక్షిణామూర్తిసద్గురుః॥ ౧౧౪
అన్యే చ బహవస్తస్య । సేవాం కృత్వా గురోః క్రమాత్
జామాతా మూర్తిదేవస్య । రామలింగః కృపాళునా
నృసింహమునినా నత్త । దీక్షోభూద్గురుశాసనాత్॥ ౧౧౫
వేంకటాద్రిమావధానీ చ । సంప్రదాయే ప్రవేశితః
గురుణా రమణాత్పూర్ణ । దీక్షాం జగ్రాహ మంత్రవిత్॥ ౧౧౬
కృతార్థా అభవన్ పూర్వం । తేషాం సంఖ్యా న విద్యతే॥ ౧౧౭
చిద్విశ్రాంతశ్శ్రీయానందః । ప్రకాశస్సద్విమర్శకః
చిత్రప్రజ్ఞశ్శ్రీయానందః । చిదానందస్స్వయుక్తికః॥ ౧౧౮
దీక్షానామాని శిష్యాణాం । ఏతాని ప్రథితాన్యలం
చతుర్ణాం సప్రభావాని । దత్తాని గురుణా సతా॥ ౧౧౯

ఇతి సగురువరశ్శ్రీదక్షిణామూర్తిదేవస్సరభువిలలితాంబాసంప్రదాయంవితత్య
స్వయమపరమహేశప్రాప్యసమ్మోదమంతర్నియమితకృతకృత్యస్స్వాత్మనిష్ఠో బభూవ॥

ఇతి శ్రీదక్షిణామూర్తివిలాసే మహాకావ్యే
శిష్యసంగ్రహో నామ దశమస్సర్గః.

అత్రత్య "అన్యేచబహవస్తస్య సేవాం కృత్వా గురోః క్రమాదితి" ద్వాదశ్యాః పంక్త్యా అనంతరం, "కృతార్థా అభవన్పూర్వం తేషాం సంఖ్యా నవిద్యతే" ఇతి సప్త దశపంక్తిరనుసంధేయా॥

శ్రీ శివాయ గురవే నమః

శ్రీ దక్షిణామూర్తి విలాసః

ఏకాదశస్సర్గః

తృతీయదీక్షాది చతుర్థదీక్షా। పర్యంతమాభ్యాం సహ సంచరంతౌ
శ్రీమాతృకాచక్రవివేకమేతౌ। సమర్థరూపం హృది చక్రతుస్తౌ॥ ౧
జ్యేష్ఠశ్శుచిః ప్రాక్తనపుణ్యకర్మ। గురుప్రసాదాదపి హిత్రశక్తిపాతః
పుత్రే చ పశ్చాత్ ధృతచిత్తలాభ్యః। శ్రీమాతృకాచక్రవివేకపాఠే॥ ౨
స్వజ్యేష్ఠపాఠే కిల సంప్రవృత్తే। స్కంధే తురీయే శివతత్త్వబోధే
జ్ఞానక్రియేత్యాదిక పద్యపాఠే। జాతో ద్వితీయస్య చ శక్తిపాతః 3
అంతర్బహిస్త్వస్తు న వేద కించిత్। దినత్రయం చిజ్జలధౌ నిమగ్నః
తథాపి బాహ్యం సకలం చ కర్మ। జాతం యథాపూర్వమనుష్ఠితం చ॥
తదా నజజ్ఞే రమణస్తదర్థం। గురుస్తు పశ్చాత్తమువాచ తస్మై
ఏవం కృతార్థౌ విదితప్రభావౌ। శ్రీదేవతాయాః భజనాదభూతాం ౫
కాలే తదా తౌ సమువాచ దేవః। స్వవృత్తమిత్థం ప్రథితప్రభావః
అహం పరిత్యజ్య భువం స్వరూపం। ప్రయాతుమిచ్ఛామి శివాజ్ఞయేతి॥
వసంతకాలేఽధిగతే కదాచిత్। స్వగేహబాహ్యే నిశి చంద్రికాయాం
ఉత్తానశాయీ వితతాత్మతత్త్వం। పర్యంకస్థితోఽహం దృఢబద్ధచిత్తః॥
తదా పుమాన్ కశ్చిదదృష్టపూర్వః। సమేత్య దివ్యాకృతిదర్శనీయః
మద్దక్షిణశ్రోత్రతలే దిదేశ। సంతారకం తారకమంత్రరాజం॥ ౮
విశ్వేశ్వరోఽహం భవదర్థమత్ర। కాశీపురాదాగతవాన్ కృపాళుః
త్వం మత్కలాసంజనితః కృతార్థః। పునశ్చ మామేష్యసి వత్స రాత్ర్యాః॥
ఇతః పరం ప్రాగవశిష్టకృత్యం। సమాప్య సంసిద్ధకృతిస్త్వమేవ త్వం
అధోముఖో మయ్యుపవేశ్య కాయం। ఇతీరయిత్వా మయి సంవిలీనః।
పూర్వం మమ బ్రహ్మబిలే సమృద్ధో। అభూదహో రాత్రమపూర్వనాదః
ద్వేధా విభజ్యాత్మశిరఃకపాలం। దక్షే చ వామే కిల మధ్యదేశే॥ ౧౨
తదాదినిత్యప్రవిభక్తసక్తం। శిరఃకపాలం సమమం బభూవ
విభక్తసక్తం భువి కాంస్యతాలం। యథా సనాదం కిల వాద్యకాలే॥

వ్యాసస్తు సన్న్యాసవిధిం న్యపేధత్ । శ్రీశంకర స్తాం పునరు ద్దధార
తయోర్గిరా పంచసహస్రతస్స్యాత్ । పరం న దీర్ఘః ప్రథితాతుకోస్తు ॥
వృద్ధత్వకాలే ష్వథవా తథాస్తు । న్యాసః కదాచిన్నతు బాల్యకాలే
శ్రీశంకరస్తు స్వయమీశ్వరత్వాత్ । న తస్య సామ్యం భువి కశ్చి దేతి ॥
కలౌ వివాహో నహి శాస్త్రసిద్ధః । తేషాం న దీక్షా త్రిదినం చతుర్థే
న శేషహోమః న చ వహ్న్యుపాస్తిః । పితౄన్ భృశాం కర్మణి నాధికారః ॥
తతః కలౌ పంచసహస్రసంఖ్యే । కాలే గతే పాకుకకర్మనోక్తం
ఆధానపాకాదికకర్మయుక్తం । తచ్చిత్తశుద్ధేర్జనకం మతం మే । ౮౫
పరైర్వివాదో న కదాపి కార్యః । వర్ణాది ధర్మా విపరీత మార్గాః
విద్యాపి సమ్యక్సుపరీక్ష్య దేయా । ప్రతారకాః సంప్రతి గుప్తచోరాః ॥
జలే స్థితం యద్యపి పద్మపత్రం । జలేన నార్ద్రీక్రియతే తథాస్మిన్
జగత్యవశ్యం సతతం స్థితోపి । ప్రతిక్షణం లిప్తమనా న తిష్ఠేత్ ॥ ౮౭
ఏతాన్ యథా న్యాయ సమర్థాన్ యథోక్తాన్ ఆలంబ్య యూయం భువి వర్తమానాః
సత్సంప్రదాయం వినివేశ్య లోకే । మత్సన్నిధిం ప్రాప్తుమలం యతధ్వం ॥
ఆచార్యవర్యేణ తథానుశిష్టాః । దేవేన శిష్యా అనుగమ్యమానాః
గత్వా కియద్దూరమధోచురస్మై । కదా పునర్దర్శనభాగ్యమేషాం ॥ ౮౯
ఇతఃపరం ద్రక్ష్యథ మండలాంతే । యానాధిరూఢం యతినం స్వనిష్టం
ఇతీరయిత్వా స యయౌ స్వగేహం । శిష్యాశ్చ భిన్నా నిలయం ప్రపన్నాః ॥
పరాభవే మాసి చ మార్గశీర్షే । కృష్ణే దశమ్యాం నిశి చక్రపూజాం
కృత్వా సతీర్థాన్ నిజబాంధవేభ్యః । దత్వా గృహీ త్వేవ్య మువాచ వాచం ॥
ఇతఃపరం తీర్థమహం భవద్భ్యః । స్వయం సదాస్యే నపిబామి చాహం
న చక్రపూజాం చ కరోమ్యభేద । స్వాపం భజే మాం న విచాలయంతు ॥
తతస్సచిత్స్వప్నపదాత్సుషుప్తిం । చితిప్రధానాం ప్రవిశన్మునీంద్రః
పరేణ సంబోధితఏవ కుర్వన్ । స్నానాన్నపానాది న వేదకించిత్ ॥ ౯౩
నిత్యం చితిప్రాప్తసమాధియోగః । జాగ్రచ్చ పశ్యన్ పరబోధితో౽యం
సంప్రాప్య తాం యామళసిద్ధసిద్ధిం । బభూవ స బ్రహ్మవిదాం వరిష్ఠః ॥ ౯౪
స్వయం న కించిచ్చ కరోతి కార్యం । పరేచ్ఛయా దేహధృతిం ప్రయాతి
స్వస్థశ్చ యానస్సతతం నిరీహః । స్వయం స్వమాత్మానముదన్వతిష్ఠత్ ॥ ౯౫

గురోః ప్రవృత్తిం వినిశమ్య గౌరీనాథాదయః ప్రాప్య మునిం నిరీక్ష్య
నిశ్చిత్య సిద్ధిం యదనేన లేఖ్యం తల్లేఖయిత్వా ప్రయయుస్స్వధామ॥
యజ్వా చ తం వేమపురాదుపేత్య నిశ్చిత్య తత్త్వాదృశ యోగసిద్ధిం
యతిత్వనుస్యోచితమీక్షమాణః తూష్ణీం యయావాతస్య కళత్రవత్త్వాపత్॥
శిష్యస్తదీయో రమణస్సమేత్య దృష్ట్వా ప్రయాణోన్ముఖమాత్మదేవం
నత్వాస్య పాదావుపవిశ్య పార్శ్వే విబోధ్య వాద్యం వినయాదవోచత్॥
బాధా కిమస్తీశ భవచ్ఛరీరే। చిత్తేథవా కిం భవతోత్ర కార్యం
అస్మత్పరికల్ప్యం కిమితి బ్రువాణం। శయాన ఆస్తే స భవాన్ పరేచ్ఛః॥
న మే శరీరే హృదయేస్తి బాధా। న మేత్ర కార్యం న పరైః ప్రకల్ప్యం
స్వస్థశ్శయానస్స్వయమాత్మనిష్ఠః। స్వస్యాత్మనోన్యన్మమనాస్తి దృష్టౌ॥
సమాధిసాంతత్యసమర్థనాయ। సంపాద్యమస్తీశ్వరసాధనం కిం
న సాధనం నాపి మమాస్తి కార్యం। సర్వం స్వమాత్మానమహం వ్యపశ్యామి
ఇత్థం ప్రవృత్తిం స్వగురోస్సశిష్యః। నివేదయామాస విలేఖ్యమూలాత్
సతీర్థ్యశిష్యాన్ ప్రతి తత్ర ముఖ్యాః। సమాగతశ్శ్రీరఘునాథనృసింహాః॥
శిష్యాః త్రయః ప్రాప్య తృతీయవర్జం। గురుం వినమ్యానతకంధరాస్తే
నిరీక్ష్య తద్వృత్తిమిమే ప్రయాణే నిత్యోన్ముఖం దేవమిహ ప్రపన్నాః॥
నృసింహశాస్త్రీ సతతం శయానం। గురుం ప్రబోధ్యావదదాత్త ముఖ్యాః
ముహూర్త పూర్వోపి విశాంత్రకీర్తే తథేతి సాయామపనిసూపవిష్టః। ౬౪
దేవేశ శేషేతి నృసింహ వాచా। శేతే యథాపూర్వమసౌ బుధేంద్రః
శ్రీనాథసంధ్యాకిమ పాసితేత్య। స్యోపాసితేతి ప్రతివాచమూచే। ౬౫
ఉపాస్య సంధ్యామితి బోధితస్తాం। యథావదవ్యగ్రమథాన్వతిష్ఠత్
భుక్తం కిమన్నం భవతేతి పృష్టః। భుక్తం మయేత్యేవ వదన్నృసింహః॥
ఇత్థం పరేచ్ఛావిహితస్వకార్యం। గురుం నిరీక్ష్యాహ నృసింహశాస్త్రీ
దేవ త్వదంతే వసతామిమిహాస్మాక మంతే భజనం విధేహి॥ ౬౭
తిష్ఠంతు యూయం పరివేష్ట్య తం మాం। కాలం వదిష్యామి యతిత్వయోగ్యం
ఆరాధనైర్యాత్సరికైర్యజంతః। శ్రద్ధాళవో యాస్యథ తృప్తిమగ్ర్యాం॥
శిష్యాస్తతో వేమపురే వసంతో। గమాగమాభ్యాం గురుమీశ్వరాంశం
సిషేవిరేనుక్షణమస్య వాచం। ప్రతీక్షమాణాః పరమాదరేణ॥ ౬౮

తత్పూర్వమేవాస్య గురోస్సవిత్రీ। వృద్ధానవత్యబ్దవయస్సమేతా
ఆసన్నమృత్యుర్గ్రతవాయుశేషా। తస్థౌ జరాజీర్ణసమస్తగాత్రా॥ ౭౦
మాతుస్సుతస్యాస్య నిరీక్షణార్థం। సంబంధినో బంధుయుతాస్సమేతాః
ద్వితీయపుత్రో భగవానుపేత్య। తత్రైవ తస్థౌ పరిచర్యయాసౌ॥ ౭౧
మాఘే చతుర్థే దివసే మునీంద్రః। శిష్యాన్ ప్రతీత్థం వచనం బభాషే
శ్వస్స్వంస్వరూపం శివమాప్తుకామః। సన్న్యాసయుక్త్యై కురుత ప్రయత్నం॥
ఆనీయ శిష్యాగురువర్యవాక్యాత్। శ్రీవేంకటేశం చ *వళ్ళతుపుర్యాః
చక్రుస్స్వయత్నం న్యసనాయ చక్రు। ర్విఘ్నంతదాసోదరబంధుముఖ్యాః॥
జాయా బభూవన్యసనేఽనుకూలా। న్యాసాశయస్తు ప్రతికూలభావాః
శిష్యాయయుశ్చేమపురం విచిత్తాః। తథాపి తస్థౌ రమణస్తు తత్ర ౭౪
ఏకస్సమేత్య స్వగురుం వినీతః। సన్న్యాసవిఘ్నాదికమాచచక్షే
న్యాసస్త్వవశ్యం భవతీశ్వ ఏవ ప్రాప్యం స్వనామాదికమద్య వక్ష్యే॥ ౭౫
భవేచ్చ మే యౌగికనామకృష్ణ। బ్రహ్మేంద్ర ఇత్యేవమహం కృతార్థః
ఇతీరయన్ స్వానుభవప్రకాశం। శ్లోకద్వయేనాహ మునీంద్రముఖ్యః॥
అంతర్నిరంతరనిరింధనమేధమానే। మోహాంధకారపరిపంథిని సంవిదగ్నౌ
కస్మింశ్చిదద్భుతమరీచివికాసభూమౌ। విశ్వం జుహోమి వసుధాదిశివావసానం॥
అకారస్సర్వవర్ణాగ్ర్యః। ప్రకాశః పరమశ్శివః
హకారోంత్యః కలారూపో। విమర్శాఖ్యః ప్రకీర్తితః॥ ౭౮
గురోరనుజ్ఞాం సమవాప్య శిష్యః। జగామ వేమాఖ్యపురం స్వకీయం
మాతుః పరేద్యుర్భగవాన్ ప్రదాతుం। చకార యత్నం శుచిపంచగవ్యం॥
తదాగ్నిచిన్ముఖ్యబుధాస్సమేతాః। మాత్రే ప్రదాతుం ష్వధితపంచగవ్యం
స్వయం గృహీత్వా తదయం మునీంద్రః। సహోదరాయేత్థముని వాచ దేవః॥
త్యజేయమస్మిన్ దివసే శరీరం। కురుష్వ యన్మహ్యమిహోచితం తత్॥
యష్ట్రా సమాలోచ్య స వెంకటేశః। న్యాసాయ దేవస్య చకార యత్నం
సందిశ్య వార్తామథ శిష్యపంక్త్యై। సాయంతనీం తాం సముపాస్య సంధ్యాం
శ్రీవేంకటేశస్స్వగురోర్యథావత్ సన్న్యాసమస్యాతురమప్యతిష్ఠత్॥ ౮౨

* వెల్లటూరు.

మహోగ్నిచిత్రోన్దరవేంకటేశౌ । చక్రుర్గురోర్వందనమేవ మన్యే
మాత్రే గురుర్వందన మారచయ్య। కృతార్థతాం స్వస్య మునిశ్చమేనే॥
శ్రుత్వా నృసింహారమణశ్చ వార్తాం। పైతృష్వసేయోఽస్య స సూర్యనామా
రాత్రౌ ప్రపన్నాస్స్వగురోస్సకాశం । శిష్యో భుజాభ్యాం గురుమాలిలింగ॥
తదా విమానై రతిసంకులా ద్యౌః। బ్రహ్మేంద్రవిష్ణ్వాది సురేశ్వరాణాం
బభూవ కైలాసగిరేః కకుద్మాన్। సమాగతః శంకరవాహనోఽగ్రే॥ ౮౫
శ్రుత్వోర్ధ్వ వయో శ్రీరమణశ్చ సూర్యః। శ్రీబ్రహ్మవల్లీమితరే చ పేతుః
ఆనంద సత్త్వం క్రమపాతకాలే । త్యక్త్వా శరీరం వృషమారురోహ॥ ౮౬
ప్రభోరథాకాశమభూచ్ఛరీరం। వాయుశ్చ సూత్రాత్మని తాలుదేశాత్
వహ్నిర్విరాడాత్మని సంప్రలీనః । భూమిర్జలం శిష్టమభూచ్చిద్రూపా।
సూక్ష్మంశరీరం స్వయమేవ పూర్వం। గురోః ప్రసాదాచ్చబభూవపూర్ణం
ధర్మో వృషస్తం సమువాహ దేవం। జాయా గతా శ్రీశ్చ శివంప్రవిష్టా॥
ఇత్థం స దేవో వృషభాధిరూఢః బ్రహ్మేంద్రముఖ్యైరనుగమ్యమానః
కైలాసశైలే పరిపూర్ణరూపే। లీనో యథాపూర్వ మువాస శంభుః॥
శ్రీచక్రేంశేన సత్ర్యగ్రే। తత్పశ్చాద్గురుమండలే
సేహాగృహే చ కైలాసే । సిషేవే లలితాం వసన్॥ ౯౦
పరాభవాబ్దస్త్వతి తుర్యరూపః । మఘాతితుర్యా తపస్శ్చమాసః
తిథిశ్చ పంచమ్యతితుర్యరూపా। యామోఽన్త్యోఽపి తథాస్వరూపః।
పరాభవే మాఘ వళక్షపక్షే। తిథౌ చ పంచమ్యభిధానవత్యాం
ద్వితీయయామే నిశి పూర్ణబోధః। శ్చాస్తంగతోఽభూచ్ఛశినా సహేశః।
ద్వితీయయామే పరశంభుతత్త్వే । స్వప్నాత్తురీయాచ్ఛివతత్త్వమధ్యాత్
పూర్వం ప్రపన్నే నిశి చంద్రమూడః। చంద్రేణ సాకం సవిలీన ఆసీత్॥
దివశ్చ్యుతా సంప్రతి పుష్పవృష్టిః। జగుస్స్మ గంధర్వగణాః ప్రహృష్టాః
రంభాదినార్యో ననృతుస్సమేతాః। వాద్యం వితేను స్సలయం దివిష్ఠాః॥
ఇతిసగిరిశ దేవో భూమిదే శేవతీర్ణః సముచితపర దేవీశాస్త్రసత్సంప్రదాయం
కృతివరగురుశిష్యద్వారి సంస్థాప్యభూమావితతసకలతీర్థస్స్వీయధామాజగామ
తత్రేశ్వరో సౌ లలితాంశభూతాం । పీఠే నివేశ్యాత్మసతీం భవానీం
సాయుం మహేంద్రాదిభిరర్చ్యమానః । స్వానందనృత్యం స పురేవ చక్రే॥

ఇతి శ్రీదక్షిణామూర్తివిలాసే మహాకావ్యే
కైలాసగమనంనామ ఏకాదశస్సర్గః.

శ్రీ శివాయ గురవే నమః

శ్రీ దక్షిణామూర్తివిలాసః

ద్వాదశస్సర్గః

పుత్రరత్నగమనాదథ ప్రసూః । తద్వియోగమసహా జహావసూన్
తత్‍క్షణే యతిసుతస్య వందనాత్ । ప్రాప సాపి గిరిశస్య సన్నిధిం॥ ౧
తత్ర శీతకరశేఖరాజ్ఞయా । తాం స్మ మాతృషు గణా వినిక్షిపుః
వీక్ష్యమాతృతనయామృతం సమం । విస్మయం నిరవధిం యయుర్జనాః॥
మాతురస్య మరణాదథాగతాః । సర్వఏతదనుచిత్వసంయుతాః
అగ్నిచిన్ముఖనిజాప్తబంధవః । ప్రాంతశేత్య్య పరితోత్ర సంగతాః। ౩
నాస్తి బంధుషు యతీశ్వరప్రభో । స్సత్సమాధి పరికల్ప నోచితః
కిన్ను కార్యమిహ బంధుభిర్జనైః।మాతృకర్మ గురుపూజయోర్ద్వయోః॥
తన్నిశమ్య వచనం మహాగ్నిచిత్ । ప్రాహ శిష్యగణ ఆచరిష్యతి
తద్గురోస్సకలకృత్యమాదరాత్ । సద్యతేర్జలసమాధిరుత్తమః॥ ౪
తద్గిరా సభగవాన్ సుతోపరః । మాతృకర్మ సకలంసమాతనోత్
అగ్నిచిత్ప్రముఖబంధవస్తదా । తాం ప్రసూం సమనుజగ్మురుద్యతాః॥ ౬
తద్గురోర్జలసమాధికల్పనే । శ్రీనృసింహ విబుధస్సముద్యతః
స్వాప్తమండలసతీర్థ్య సంయుతః । వేంకటేశ్వర బుధ స్తదకారయత్॥
కృష్ణవేణ్యభిధసన్మహానదీ । మధ్యదేశముపనేతుముద్యతాః
శిక్ష్యమధ్య ఉపవేశ్య సద్గురుం । చక్రురస్య యజనం యథావిధి॥ ౮
తన్మహోత్సవ సమీక్షణేచ్ఛయా।భూతలం తతమభూత్సమాగతైః
దైవతైశ్చ వితతం నభస్థలం । సిద్ధసంఘ మునిసంఘ సంకులం॥ ౯
షోడశోపచరణాని సద్గురో । స్స్వస్వయోగ్యశుచిదేశ సంస్థితాః
దేవ సిద్ధ ముని విప్ర మానవాః। చక్రు, రస్వాంకకళేబరాదృతాః ౧౦
సిద్ధ మానుష సురాంగనా గురోః। మంగళం మధురగీతిభిస్సమం
సర్వలోకగణదీపకస్య నీ। రాజనం విదధురచ్ఛమానసాః ౧౧
మంత్రపుష్పసమయే జగద్గురోః। పుష్పవృష్టిరభవన్నభస్థలాత్
కల్పవృక్షపరికల్పితా స్వయం। భూరుహాశ్చసుమసంతతిం దదుః ౧౨

ఛత్రచామరముఖోపచర్యయా । తత్ప్రదక్షిణ మనస్త్రిత్రిభిః
సర్వదేవమునిశిష్యసంయుతః । శ్రీనృసింహవిబుధోప్యపూజయత్ ౧౩
దేవశిక్యముపవాహ్య భూసురాః । మందమందగమనాః ప్రతస్థిరే
అంగణేషు గృహిణోస్య సందరం । నారికేళఫలదీప సంతతిం ౧౪
పత్తనే ప్రథమతః ప్రదక్షిణం । సంవిధాయ నమనే సముద్యతాః
సర్వఏవ పురవాసినః ప్రభుం । తత్ర జానను యయుస్సముత్సుకాః ౧౫
మల్లేశదేవౌ భ్రమరాంబికా చ । పూర్వోపకారం హృది సంస్మరంతౌ
తస్యాం నగర్యామధునా నివాస । మనీహమానావనుజగ్మతుస్తం ౧౬
నిత్యోత్సవైర్వాసరపూజనైశ్చ । పక్షోత్సవైర్మాసమహోత్సవైశ్చ
స్వం సేవమానం పరమం పుమాంసం కో వా విహాయాత్ర నివస్తుమిచ్ఛేత్
దేవదేవపురతః ప్రచక్రిరే । నృత్తగీతశుభవాద్యసంభ్రమం
మానుషా భువి నభస్థలే సురాః । స్వస్తివాకమపి పృష్ఠతో ద్విజాః
బ్రాహ్మణా అహమహం వహామి । తం దేవదేవమితి వాదపూర్వకం
నిన్యురేనమథ శుక్లపత్తనం । నిత్యపుష్ప గణవృష్టిభిస్సమం । ౧౭
శుక్లపత్తననివాసినో జనాః । పూరగస్త్యమునిరాట్సశంకరః
సుందరీగణపతిస్సహోమయైః । తం ప్రభుం ప్రతి యయుః పురాద్బహిః॥
తత్పురస్థితమహీసురోత్తమాః । ఊహురంసభువి శిక్యముత్సుకాః
పత్తనే గురువరం ప్రదక్షిణం । నిన్యురుత్సవపురస్సరం ప్రభుం॥ ౨౧
తన్మహోత్సవసమం నహి భూతం । జాతమద్యనభవిష్యతి పశ్చాత్
కృష్ణవేణ్యపి గురుం ప్రతిపేదే । ద్రష్టుముత్సవమకల్పితపూర్వం ॥ ౨౨
పురోనరశ్రీ సుర వృత్త గీత । వాద్యాని నీరాజనహస్తనార్యః
పశ్చాదగస్త్యో గణపో గిరీశః । శ్రీసుందరీ చానుయయు ర్ద్విజాశ్చ॥
కృష్ణాచ కృత్వా బహుధాత్మమూర్తిం । ననర్త దేవస్య పురః ప్రదేశే
ఇత్థం ద్విజాస్తత్ర మహేశ్వరాంశం । నదీప్రవాహస్య తటం వినిన్యుః॥
తత్ర కర్తుముచితం నదీతటే । తచ్చకార నరసింహపండితః
పూర్వమేవ శిథిలం విధేర్బలం । నారికేళహననం తు లాంఛనం॥ ౨౫
తన్మహోత్సవ ముదీక్షితుం ద్రుతం । సాగరస్సహమణి స్సహానుగః
ఆజగామ ముదితో నదీంతయో । స్సంగమ స్సమభవద్విముక్తిదః॥ ౨౬

స్వాంసదేశమధిరోప్య బాడబాః । శిష్యదైవతమునీశ్వరాస్తయః
సాగరస్య సరితశ్చ సంగమే । ముక్తిదే గురుశరీరమత్యజన్ । ౨౭
తచ్ఛరీరముపలభ్య సానదీ । సాగరోజలమయం తతానచ
తజ్జలాంశమథభూ ర్మహాభువం । ప్రాపపింశమభజన్మహాంతతాః॥ ౨౮
దేవతాశ్చమునయస్సహేశ్వరాః । మానవాశ్చమునితాః పరస్పరం
తత్ప్రశంసనకథాసుధాపరాః । స్వస్వధామయయుహా త్తవిస్మయాః॥ ౨౯
శిష్యాస్తతో వ్యాఘ్రపురం సమేత్య । మల్లేశదవ్యా వినివేశ్య గేహే
తత్సన్నిధౌ బిల్వతరో రధస్తాత్ ।ఆవాహ్య పంచాయతనే గురుంతం॥
పూజాం దశాహాని యథావిధానం । (శ్రీ)వేంకటేశానుమతేన చక్రుః
సమాధిపూజాందశమేహ్నికృత్వా।చోద్వాసయామాసురముంస్మ శిష్యాః॥
ఉత్థాయపంచాయతనా దముష్మాత్ । తేజాంసి శిష్యేష్వపతన్ చతుర్షు
దీక్షాసు తేషు ప్రవివేశ దేవీ । పురైవశిష్టా స్త్వధునా ప్రవిష్టాః। ౩౧
దృష్ట్వా దేవానుగ్రహంశిష్యసంఘే।జాతాహ్లాదావిస్మయం జగ్మురార్యాః
శిష్టం కృత్యం యద్ధినద్వాద్వయోగ్యం।గౌరీనాథస్తైస్సహైనానుతిష్ఠత్॥
సర్వస్యాంతే సంగతా యజ్వముఖ్యాః।గౌరీనాథ స్తత్రశిష్యానవోచత్
వేదాంతేషు బ్రహ్మలోకాద్విముక్తిం।ప్రోవాచాసంపూర్ణవిజ్ఞానభాజాం॥
శ్రీవిద్యాయాం తత్తథం వేత్తి శృత్వా।శిష్యఃప్రోచేప్రార్థ్యదేవం ద్వితీయః
దేవీలోకాదింద్రనీలాఖ్యకక్ష్యాద్వారా ద్దేవ్యాంమానుషాయాంతిముక్తిం॥
దేవీలోకే దేవసిద్ధాదికానాం।తత్తత్కక్ష్యాస్సంవిభక్తా స్తతస్తే
తత్తత్కక్ష్యాస్వాంతకాలాదుషిత్వాపశ్చాద్దేవ్యాంయాంతిసిద్ధింవిలీనాః॥
రజ్జుసర్పమథదర్పణబింబం । మృద్ఘటంచ జగురాత్మజగత్యోః
తుల్యమత్ర కిమిహాస్తి వివర్తః । భానమాత్ర మథవాపరిణామః ౩౨
వేదాంతజ్ఞా వాదమాత్రాయ సర్వం।తద్దృష్టాంతంయుక్తమాహుఃక్వవర్తే
మిథ్యాభూతం సర్వమాహుః ప్రపంచం। అర్థాభావాదాత్మనస్తేనముక్తా
రజ్వజ్ఞానాద్భాతి రజ్జౌ యథాహి।స్వాత్మాజ్ఞానాదాత్మనో జీవభావః
ఇత్యేవం(శ్రీ)శంకరో వ్యాహతస్మాత్ ।బ్రహ్మండేస్మిన్ జాగ్రదాదావివర్తః
తదైక్షత బహుస్యామి । త్యాదివాక్యాచ్ఛ్రుతిర్జగ
ద్గణానాంభూతసృష్టౌ । మాయయా మృద్ఘటాదిభిః ౪౦

జీవన్ముక్తౌ తుకిమేతు । భానమాత్రంసమీరితం
త్రిపురాయా రమాస్యాదౌ । దర్పణప్రతిబింబవత్ ॥ ౪౧
రజ్జ్వజ్ఞానం సర్పబుద్ధ్యా । మృదిస్యైద్ధ్యం ఘటాదిషు
దర్పణస్వచ్ఛతాబింబే । కారణాసముదీరితం ॥ ౪౨
ఆత్మాజ్ఞతా జీవభావే । సృష్టౌ మాయాచ సద్గతా
ఆత్మాచ్ఛతా జగద్భానే । త్రిషు త్రితయమాత్మని ॥ ౪౩
అజ్ఞానేన తు సంసారః ॥ సమాధిః పరిణామజః
జీవన్ముక్తౌ జగద్భానం । భానమాత్రం ప్రకీర్తితం ॥ ౪౪
విద్యారూపేణ మాయైవ । పరిణామం సమశ్నుతే
అభ్యాసేన సమాధౌ సా । జనయేత్ స్వాత్మసంస్థితిం ॥ ౪౫
వేదాంతైరజ్ఞాననాశే । జగత్సత్యత్వవిభ్రమః
జీవభావశ్చ బాధ్యేత । వ్యుత్థానే చ సమాధితః ॥ ౪౬
విచారేణాజ్ఞాననాశా । దభ్యాసాత్స్వాత్మలాభతః
జీవన్ముక్తిర్జగద్భానం । నశ్యేత్ ప్రారబ్ధనాశతః ॥ ౪౭
తదా విదేహముక్తిస్స్యా । దితిశాస్త్రస్య నిశ్చయః
మాయావిద్యే జడాశక్తిః । చిచ్ఛక్తిశ్చేతనాత్మికా ॥ ౪౮
జడా జీవేశభావే స్యాత్ । జీవన్ముక్తౌ చితిర్భవేత్
విదేహముక్తౌ చిచ్ఛక్తిః । స్వాత్మరూపేణ లీయతే ॥ ౪౯
ఇత్యేవం నిశ్చయం ప్రాహ । నృసింహో రమణస్తథా
సూత్రప్రాయైర్వచోభిస్తైః । ముదితా స్సర్వపండితాః ౫౦
బంధవో జ్ఞాతయః శిష్యాః । యాతా స్స్వస్వపురం ప్రతి
సద్గురుం సంప్రశంసంతః । దక్షిణామూర్తిరూపిణం ॥ ౫౧
పూర్వమేవ గురోః శ్రీమాన్ । వేంకటో నంతపత్తనే
యోగమార్గేణ శేషాంశః । స్వస్వరూపం గతో మునిః ॥ ౫౨
మహాగ్నిచిచ్చ సన్న్యస్య । యోగవాసిష్ఠసమ్మతం
చక్రే భాష్యం బ్రహ్మసూత్ర । గీతోపనిషదామపి ॥ ౫౩
కర్మభక్తిజ్ఞానమార్గాన్ । సంస్థాప్య శ్రుతిసమ్మతాన్
విరచ్య సుబహూన్ గ్రంథాన్ । చారయామాస యోగవిత్ ॥ ౫౪

వక్త్రదోషాచ్ఛ్రోతృదోషాత్ । శాంకరే భాష్యసంచయే
యోఽపార్థస్సంగృహీతస్తం । నుత్వాఽనాకులమాతనోత్ ॥ ౫౫
క్రోధనాబ్దే మాఘకృష్ణే । ఏకాదశ్యాం మహాగ్నిచిత్
ఆహూయ రమణం ప్రోచే । శివరాత్ర్యాం వ్రజామ్యహం ॥ ౫౬
శివరాత్ర్యాం విరించాంశః । కాలే లింగోద్భవే విభుః
శివం స్మరన్ యతిశ్రేష్ఠః । బ్రహ్మసాయుజ్యమాప్తవాన్ ॥ ౫౭
భగవానపి గోవిందో । భక్తిభావప్రబోధకాన్
విరచ్య బహుధా గ్రంథాన్ । రురుచే భాస్కరోయథా ॥ ౫౮
ప్రతిష్ఠాప్య బహూన్ దేవాన్ ॥ సంప్రదాయం మహాతపాః
శిష్యప్రశిష్యతచ్ఛిష్య । ద్వారా సంచార్య భూతలే ॥ ౫౯
సమర్చ్య సంతతం దేవీం । విష్ణుసాయుజ్యమాప్తవాన్
హాయనే క్రోధనే మార్గే । మాసే పక్షే సితేతిథౌ ॥ ౬౦
ద్వితీయాయాం విష్ణునైక్యం । గతవాన్ భగవాన్ బుధః
ఆనందగురురామాద్యాః । శిష్యాస్తస్య మహాత్మనః ॥ ౬౧
శిష్యప్రశిష్యద్వారేణ । సంప్రదాయం వితేనిరే
సుబ్రహ్మణ్యస్తస్య పుత్రః । దీక్షాం లబ్ధ్వా పితుస్తతః ॥ ౬౨
జగ్రాహ జ్ఞేయసర్వస్వం । రమణాత్పితృశాసనాత్
ఉషిత్వా వేమపుర్యాంతు । యథావత్సుగుణాకరః ॥ ౬౩
శ్రీదక్షిణామూర్తిదేవ । శిష్యాశ్చ పరదేవతాం
భజంత స్సంతతం దేవీం । బభూవు శ్శిష్టసమ్మతాః ॥ ౬౪
గురూక్తమర్థం తదనుక్తమర్థం । తత్రాధికం శ్రీత్రిపురారహస్యాత్
జ్ఞాత్వా నృసింహోస్య తదాధికారా । భావాదనుక్తంగురుణేత్యముం స్త ॥
శ్రీమాతృకాచక్రవివేకకోశే । ప్రాక్సంతి యా విప్రతిపత్తయస్తాః
నునోద సర్వాస్త్రిపురారహస్య । పాఠేన పశ్చాత్స నృసింహదేవః ॥ ౬౫
తం రాజవిద్యాధిక పండితేభ్యః । జగాద సారగ్రహణే పటుభ్యః
స్వసంప్రదాయం బహుధావితేనే । శిష్యప్రశిష్యప్రముఖైర్బుధేంద్రః ౬౬
యావద్గురుస్స్వస్య జగాద తత్త్వం । తత్రావ దేవాస్తి తత్రాధికం న
యద్యస్తి మహ్యంన వదేత్కథం శ్రీ । గురు స్స్వశిష్యోద్ధరణైకయత్నః ౬౭

మన్వానఏవం రమణస్తు పూర్వం । వేదాంతశాస్త్రే ధృతసంశయా యే
శ్రీమాతృకాచక్రవివేకపాఠే । నునోద తాన్ సద్గురువర్యవాక్యాత్ ॥ ౭౪
తత్రాధికం న్యాసమథాపి తత్త్వం । జగ్రాహ నాయం లఘురేఖయాపి
స్వసంప్రదాయం రమణస్స్వశిష్యైః । ప్రావర్తయ ద్వైదతపంతవిద్భిః ।
శ్రీమద్గురో స్స్వేన గృహీతమర్థం । సంవాదబుధ్యా వ్యచరత్ సతీర్థ్యాన్
పృచ్ఛన్ యతీనాత్మవిదః ప్రసిద్ధాన్ । శ్రీవేంకటేశోపి మతాంతరస్థాన్ ॥
సంవాదమూలాదనుభూతమర్థం । జగ్రాహ నిస్సంశయనిశ్చితార్థం
తత్రస్మృతీనాం సచకారవృత్తిం । నిన్యే స్వశిష్యాన్ ప్రతి సంప్రదాయం ।
లబ్ధ్వా గురోస్స్వేన సమగ్రమర్థం । పూర్వం మహద్భ్య స్స్వగృహీతమర్థం
సంవాద్య నిశ్చిత్య విమృశ్య నిన్యే । స్వసంప్రదాయం భువి సుబ్బరామః ।
దివ్యాం భేదా దహితత్త్వభేదః । స్వబుద్ధిసౌకర్యసముద్ధితాస్తే
అద్వైతతత్త్వాంతు సమంచతుర్ణాం । శాస్త్రం తదర్థాచరణం చ తుల్యం
ఇత్థం శిష్యామహేశీంసురతరుకుసుమ । ప్రస్థితాం భావయంతః
శ్రీచక్రస్థాం సమస్తప్రకటముఖమయూఖాన్వితాం పూజయంతః । ౭౫
భేదాభేదా ద్వ్యవస్థామయసమవిషమాం మాతృకామామృశంతః
ప్రారబ్ధం సంభజంతః సమనుభవలయం సంప్రదాయం వితేనుః ॥ ౭౬
శ్రీమాన్ భూమా సహాబుధవతి । దక్షిణామూర్తిదేవః
మందాక్రాంతాం సుకృతపదవీం । ప్రాకృతైః పూజ్యమానాం
తత్తచ్ఛాస్త్రప్రవచనపటై । ర్యామిభ నే వతీర్ణః
చక్రే విద్వాన్ విమలవిమలాం । భోగమోక్షార్థదాత్రీం ॥ ౭౭
వంశే సంతతవేదశాస్త్రనిలయే లబ్ధ్వాజనిం పండితః
వ్యాహరాన్ కుమతప్రచారసులభాన్ । సిత్వా స్వయం ఖండతః
దోషాన్ వన్మతమార్గకంటకసమాన్ ఉద్ధృత్య వాక్సాధనైః
చక్రే స్వైకకృతదుష్టవాదశితతః శార్దూలవిక్రీడితం ॥ ౭౮
నవద్వీణాహస్తాం విబుధగణశస్తాం విధివధూం
స్ఫుటత్పద్మావాసాం జలధితనయాం సంపదుదయాం
సమారూఢాం గౌరీం రజతగిరికోటిం శిఖరిణీం
విధిం విష్ణుం శంభుం ప్రకృతిలలితేశాన్ హృది భజే ౭౯

పరసుఖపరిపూర్ణానంద కల్యాణ ముఖ్యాన్
పరశివపరబోధాన్ మాలినీమంత్రసారాన్
జనిమృతిభవఘోరాన్ జాతశిష్యప్రబోధాన్
శిరసి సతతవాసాన్ సద్గురూన్ భావయామి ౧౦
గురూక్తమనతిక్రమ్య । చరితం తత్త్వసంస్థితిః
స్వానుభూతం శ్రుతం జ్ఞాత । మాలంబ్యమః జగౌ కవిః॥ ౧౧
ఆనందో వా తదన్యో వా । భావో భవతు సర్వతాం
దేవతా స్వగురుశ్చాత్ర । ప్రమాణం ద్వాంద్వఘేర్న మే॥ ౧౨
సతీర్థ్యాః పండితా స్స్వాత్మ । విదన్స్వంతో మహాజనాః
పశ్యంత్విమం దయాదృష్ట్యా । వినీతోహం భవాదృశాం॥ ౧౩
పదవాక్యప్రమాణేషు । ప్రమాదో యది విద్యతే
సశోధ్యః పండితైస్తైషాం । కృతజ్ఞోహం న సంశయః॥ ౧౪

గ్రంథాంతశ్లోకాః

అస్త్యాంధ్రదేశే కురుగంటివంశో యత్రస్మజాతా మునిసిద్ధదేవాః
తత్రాభవద్వేంకటరామశాస్త్రీ । యశ్చాపపాదస్య సవావతారః॥ ౧
ఆసేతుశీతాచల మధ్యవర్తి । బుధోత్తమేషు ప్రథమానకీర్తిః
తస్యతృతీయ స్తనయో స్తిరామ । స్వామీబుధః పండితచక్రవర్తీ॥ ౨
తస్యాభవద్వేంకటకృష్ణశాస్త్రీ । సుతత్రయస్తస్యసుతాబభూవుః
యతాగ్రజోహం విదుషాంప్రధేయశ్శ్రీరామలక్ష్మీర్మమయస్యమాతా॥
మార్కండేయ సుధర్మమాస్త్యవరజస్సాహిత్యతర్కోజ్జ్వలః
సీతారామఇతి తృతీయతనయో వేదేచశాస్త్రేపటుః
సైజాంసర్వకళాగృహోన్నతపదే భూదాత్రిజవిద్యాగురు
ర్యోహంషట్సమయేషు కల్పితమహానేకప్రబంధోభవం॥ ౪
వ్యరచందక్షిణామూర్తి।విలాసంకావ్యముత్తమం
వెంకటోరమణస్సోహం । తేనతుష్యతుసద్గురుః॥ ౫
మంగళంగిరిజాజానే।మంగళంశివవల్లభే
మంగళంశివతేభూయాత్మంగళంసర్వమంగళే। ౬

ఇతి శ్రీ కురుగంటి వంశముక్తాయమానాపరగౌతమ నవావతార
షడ్దర్శనకృతావతార తార్కికసింహానుగమ భట్టాచార్యేత్యాది
దివ్యబిరుద విరాజమానా సేతుశీతాచలమధ్య సకల విద్వ
జ్జేగీయమాన శ్రీమద్వేంకట రామశాస్త్రి ప్రపౌత్రి వేద
శాస్త్రస్వతంత్రి రామస్వామిశాస్త్రి పౌత్రి పదవాక్య
ప్రమాణకృతాభిమాన సాహితీధురీణ వేంకటకృష్ణ
శాస్త్రి తనూజ, శ్రీరామలక్ష్మ్యంబాగర్భశుక్తి
ముక్తాయమాన స్వవంశ సంజాత శ్రీసూర్య
నారాయణశాస్త్రి శ్రీసుబ్రహ్మణ్య మహాగ్ని
చిత్సమాసాదిత సాహితీశ్రుత్యంతతంత్ర: యడవిల్లి
చంద్రనారాయణ భట్టాచార్యావాప్త గౌతమతంత్ర
స్వతంత్ర యజ్ఞ సూత్రాన్వవాయ దక్షిణామూర్తిశాస్త్రి
సద్గురు సమవాప్త పరదేవతానుగ్రహ లబ్ధాత్మతత్త్వోదయ
వేంకటరమణనామధేయ విరచితేషు షట్శాస్త్ర కావ్యప్రబంధేషు
శ్రీదక్షిణామూర్తివిలాసమహాకావ్యే సర్వార్థోపసంహృతిర్నామ
ద్వాదశస్సర్గః

గ్రంథశ్చసమాప్తః

శుద్ధాశుద్ధ పట్టిక

పేజీ

పేజీ	పంక్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం	పేజీ	పంక్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం	3౬
౧	౧౪	కైలాస	కైలాస		౧౩	భూతి	భూరి	3౮
౨	౧౯	సర్వర్ఞ	సర్వజ్ఞ		౧౮	విజయినో	విజయినా	3౭
౪	౨	బుధేంద్రా	బుధేంద్రాః	౨౪	౨౨	చ్ఛిరం	చ్చిరం	
౬	౪	సంపూర్ల	సంపూర్ణ	౨౫	౩	స్థితాః	స్నితాః	3౯
	౧౮	వంకే	వంశే		౫	మవా	మవాప	
	౧౯	శ్రీ	శ్రీ		౮	వదసన్నివ	వదన్నివ	
౮	౧౫	పశ్చాత్వం	పశ్చాత్త్వం		౧౫	పార్శ్య	పార్శ్వ	
	౧౮	సంవ్సర	సంవత్సర	౨౮	౧౩	ప్రవిష్ణా	ప్రవిష్టా	
	౧౮	మంచికా	మంబికా		౧౮	జ్యేష్ఠ	జ్యేష్ఠ	
	౧౯	నేత్రా	నేత్రే	౨౯	౨	చాహాత్య	చాహాత్య	౪౦
	౨౦	వ్రట్చ	ష్టట్చ		౨౪	వితత్తం	వితతం	
	౨౫	సుతఃస్సు	సుతస్సు	౩౦	౨౯	లబ్ద	లబ్ధ	
	౨౯	లక్ష్యో	లక్ష్మ్యై	౩౧	౩	సకారాత్	సకాశాత్	
౭	౯	కృష్ణ	కృష్ణ	౩౨	౧౮	ప్రాప్త్యా	ప్రాప్యా	
౯	౮	ప్రర్తితః	ప్రవర్తితః		౨౨	మద్యోత్పత్తి	మద్యోత్పత్తి	
	౧౨	సమమర	సమమమర	౩౩	౧౧	జ్ఞాంకాత్యేతుల్యే	జ్ఞాంతాల్యే	
	౧౩	స్వర్గలోం	స్వర్గలోకం		౨౨	ప్రాప్యాప్రాగారం	ప్రాప్యాగారం	౪౧
౧౦	౮	యదా	యథా					
	౧౮	కోన్యోశి	కోఽన్యశ్శి		౨౪	ధోర్భాభలి	దోర్భాభలి	
౧౧	౪	శ్వభు	శ్వంభు		౨౮	మ్యంచికా	మ్యంబికా	
	౮	ప్రసన్నో	ప్రసన్నో	౩౪	౩	తత	తత్ర	౪౨
	౨౯	హంతా	హంతా		౧౨	స్నాంతికం	స్యాంతికం	
౧౨	౧౫	ఉథో	ఉదో		౧౪	ప్రకృత్తిం	ప్రవృత్తిం	
౧౩	౪	బ్రహ్మా	ద్బ్రిహ్మా		౨౦	చాహరత్వత్ర	చాహరత్వత్ర	౪౪
౧౪	౮	బూత్వా	భూత్వా		౨౭	పౌరాణాం	పౌరాణం	౪౫
౧౮	౧౭	తన్మండతే	తస్మండలే		౨౯	అగత్యా	ఆగత్యా	౪౬
౧౭	౨౫	స్వయం	స్వ్వయం	౩౫	౮	అగత్యైస్తై	ఆగత్యైస్తై	
౨౦	౨	సర్వజ్ఞ	ససర్వజ్ఞ		౭	విద్యాంస్తేషాం	విద్వాంస్తేషాం	౪౮
	౬	సైనైవ	స్తైనైవ			స్మనోద	స్మనోద	
	౧౮	వాసుదేంద్ర	వాసుదేవేంద్ర		౧౩	యదార్ధం	యథార్థం	౪౯
	౨౭	పుసర్భారవ	పునర్భైరవ		౨౧	భక్తిజ్ఞానా	భక్తిజ్ఞానా	౫౧
౨౨	౧౭	తదమ	తదను		౨౨	చాపు	నాపు	
౨౩	౧౨	గహాలా	గహాతలే		౨౯	ధృష్ట్వా	దృష్ట్వా	౫౨
								౫౩

పేజీ	పంక్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం	పేజీ	పంక్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
౩౬	౧౭	చచార	చకార	౫౪	౪	సాది	సాది
౩౭	౭	ఆనన్	ఆసన్		౬	మిద్యా	మిథ్యా
౩౮	౨	బుత్విగ్భ్య	బుత్విగ్భ్య		౯	స్పష్ట	స్పష్ట
	౨౦	సర్వద్రష్టా	సర్వద్రష్టు		౧౨	దృషాంతాః	దృష్టాంతాః
౩౯	౩	యజిశిష్టం	యజ్ఞశిష్టం		౨౩	దృషాంత్తైః	దృష్టాంత్తైః
	౯	తతద్ధవ్యం	తతద్ద్రవ్యం		౨౬	దృషాంత్తైః	దృష్టాంత్తైః
	౧౮	భక్షం	భక్ష్యం	౫౫	౧౧	విసంత్	సంవిత్
		హవ్యతం	హవ్యం		౧౯	యథాక్తం	యథోక్తం
	౧౯	హింసానాం	హింసానా		౨౫	ముఘాః	ముఖాః
		తత్యర్వం	తత్సర్వం	౫౯	౬	గురుపాసాదా	గురుప్రసాదా
౪౦	౮	హింసా	హింసాం		౨౯	యదా	యథా
	౧౫	స్రంక్రతుం	సంక్రతుం	౬౦	౨౫	శంర	శంకర
	౧౬	ప్రస్థాయాసా	ప్రస్థాయాస్మా		౨౮	రముఖ్యా	రముఖ్యా
		దాఖ్యాం	దాఖ్యం	౬౩	౫	కళత్రవత్వావత్	కళత్రవత్వాత్
	౨౫	వత్యరా	వత్సరా		౬	ప్రయోణోన్ముఖ	ప్రయాణోన్ముఖ
	౨౬	మాగస్వ	మాగస్స్వ	౬౫	౨౦	పరాభువే	పరాభవే
		ఝష్ఠో	క్లిష్టో	౬౬	౭	తవయాఃప్మృతంసమం	సుతయోర్మృతింసమాం
౪౧	౨	మహ్యాం	మహ్యం		౨౧	నభసలం	నభస్థలం
	౧౪	కేశేష్యష్టమి	కేశేష్వష్టమి		౨౭	కల్పితా	కల్పితా
	౧౬	విశ్వా	విద్యా	౬౭	౩	భూనురాః	భూసురాః
		సలో	స్థలో		౨౨	వృత్త	నృత్త
౪౨	౬	దృష్ట్వా	దృష్ట్వా	౬౯	౨౩	దక్షిణా	దక్షిణా
	౯	శిరష్యో	శిష్యో	౭౦	౧౦	ప్రతిష్ట్యాప్య	ప్రతిష్ఠాప్య
	౧౮	ఏతం	ఏవం		౧౧	తచ్ఛిస్య	తచ్ఛిష్య
౪౪	౧౭	కర్మసు	కర్మసు	౭౧	౨	శాసై	శాస్త్రే
౪౫	౨౩	విధ్యః	వింధ్యః		౨౪	ఉద్ధృత్వ	ఉద్ధృత్య
౪౬	౮	నివరా	వివరా	౭౨	౧౭	వర్రి	వర్తి
	౨౫	మివ్యోచన్	మవ్యోచన్		౨౦	సుధి	సుధీ
౪౭	౧౬	భప	భవ		౨౨	శాసై	శాస్త్రే
	౧౯	భూత్చీభ్రి	భూచ్చీభ్రి		౨౬	స్యోహం	సోహం
౪౯	౫	స్థాపానా	స్థాపనా		౨౭	భై	భే
౫౧	౧౩	దండత్యేష	దంత్యేష		౨౮	భూయా	భూయాత్
	౨౨	సుబ్రమణ్య	సుబ్రహ్మణ్య				
౫౨	౨౦	పూర్మ	పూర్వ				
౫౩	౧౭	ర్యదాజ్ఞానం	ర్యద్జ్ఞానం				

శ్రీ శివాయ గురవేనమః

శ్రీ దేవీకటాక్ష ప్రసరణ స్తోత్రం

అహం శ్రీమాతస్త్వాం నిజహృదయపంకేరుహగృహే
వసంతీం కామాక్షీం పరమశివవామాంకనిలయాం
కృపాసంపత్పూర్ణాం సకలవిధసౌభాగ్యజననీం
ముపాసే దేవిత్వం మయికురు కటాక్షప్రసరణం॥
సురేంద్రైరారాధ్యాం హరిహరవిధీంద్రాదిభిరపి
ప్రణమ్య త్వామంబ ప్రణతజనతాకల్పలతికాం
త్వదన్యాం దేవేశి స్వహితమిహదేహీతి గదితుం
నమన్యే స్వప్నేవా మయి కురు కటాక్షప్రసరణం॥
మహాకామేశిత్వచ్చరణయుగళీ సేవనపర
స్త్వదీయోభూత్వాహం కథమితరదేవానుసరణం
కరోమిత్వచ్చిత్తం కఠినమితి యద్వాయదికృతం
తవాపఖ్యాతిస్స్యాన్మయికురు కటాక్షప్రసరణం॥
ఇతఃపూర్వం దేవి క్వచిదపి హి దైన్యం తవజనే
నదృష్టం నఖ్యాతం జనని తవ పాదాబ్జనిరతే
మయీదానీం దృష్టం యది తదయశఃపంకమతులం
కథం తే క్షాళ్యంస్యాన్మయి కురు కటాక్షప్రసరణం॥
కదాప్యస్మద్భక్తానితరనరదేవానుసరణం
విధాతుం నోదాస్యే ధ్రువమితి కృతా లోకజనని
ప్రతిజ్ఞా సాదేవి క్వనుగతవతీ విస్మరసివా
తవేదం యుక్తం కిం మయి కురు కటాక్షప్రసరణం॥
సదాత్వాత్వాత్మైక్యాదపిచిరముపాస్తేర్విధిబలా
త్త్వదాత్మానం భక్తేప్రకటయసి హీతి ప్రవిదితం
శివోక్త్యా హేమాతః కథయ చిరశబ్దార్థమధునా
యుగోవా కల్పోవా మయి కురు కటాక్షప్రసరణం॥
సదా సర్వత్రత్వం సకలజగదంతర్బహిరలం
చిదాకారేణైవ ప్రవిలససి మాతర్ధ్రువమిదం

ఢాప్యేతచ్చిత్రం సురనరదృశాం దూరమివయ
భాసిత్వం మాయే మయి కురుకటాక్ష ప్రసరణం ౭
దాజ్ఞాం దేవేశి ప్రతిదినమపి స్వామిని వినా
విధాతుం కర్తవ్యం కిమపి నహి మన్యే క్వచిదపి
ఉపేక్షాభావశ్చేత్తవ చరణసక్తాత్మని మయి
క్వయాస్యేహం మాతర్మయి కురు కటాక్ష ప్రసరణం॥ ౮
విలంబోయం మాతస్తవ కఠినభావాత్కిమథవా।
మదీయాత్పాపాద్వా తవ మననపూతాత్మని మయి
కథంవా పాపం స్యాన్నహి దహతి కిం తూలమనల
స్సమాక్రమ్య స్వైరం మయి కురుకటాక్షప్రసరణం॥ ౯
మహారాజ్ఞీత్వం మే హృదయకమలే సంస్థితవతీ
యథాబుద్ధేర్వృత్తిం జనయసి కరోమీశ్వరి తథా
గుణేవా దోషేవా మమకిమపివా నాగ్రహ ఇహ
స్వతంత్రా దేవిత్వం మయికురుకటాక్ష ప్రసరణం॥ ౧౦
హయగ్రీవాద్యాస్త్వాం మతిమృదులశీలాం సులలితాం
ద్రవంతీం భక్తేషు స్వయమనుదినం వత్సలతయా
సమాచఖ్యుస్త్వం తాననృతవచనాన్మాకురు మునీ
న్ప్రసీదాంబ క్షిప్రం మయి కురు కటాక్షప్రసరణం॥ ౧౧
పథిశ్రాంతః పాంథః ప్రతిపదమపిస్వస్యనగరం
యథాపశ్యేద్దూరాత్సజని మృతిసంసారగహనే
పరిశ్రాంతస్తాపైస్త్రిభిరపి తవానుగ్రహసుధాం
నిరీక్షేహం తద్వన్మయి కురు కటాక్షప్రసరణం॥ ౧౨
యదా భోగప్రాప్తిర్భవతి నహి మోక్షః ఖలు తదా
యదా ముక్తిర్భూయాజ్జనని నహి భోగః ఖలుతదా
త్వదీయానాం దేవి ద్వయమపి సదా హస్తకమలే
స్థితం సంతః ప్రాహుర్మయి కురు కటాక్షప్రసరణం॥ ౧౩
వినా శక్తేః పాతం నహి నహి మహామోక్షవిభవః
కదావా కస్యాపి ధ్రువమితి శివాద్యాశ్చ గురవః

అతిప్రోచ్చైః ప్రోచుర్జనని భవదావేశమధునా
విధేహి క్షిప్రం మే మయి కురు కటాక్షప్రసరణం॥ ౧౪
అయే సౌభాగ్యశ్రీ ప్రథితకరుణాశాలిని శివే
కదా సంప్రేక్షిష్యే సకలజగదాళిం నిజతనౌ
స్ఫురంతీ మంభోధావివ బహుతరంగాళి మనిశం
వద శ్రీదేవిత్వం మయి కురు కటాక్షప్రసరణం॥ ౧౫
విలాప్యేదం సర్వం జగదపి నిజానందవిభవే
నిమజ్జంత్స్వారాజ్యం త్రిపురజనని త్రైపురపదం
కదావా నిశ్శంకం స్వయమనుభవిష్యామి లలితే
వద శ్రీదేవి త్వం మయి కురు కటాక్షప్రసరణం॥ ౧౬

ఇతి శ్రీపరసుఖానందనాథ విరచితం
దేవీకటాక్ష ప్రసరణ స్తోత్రం.
సంపూర్ణం

శ్రీ శివాయ గురవేనమః

—♦ శ్రీ బాలానవరత్నమాలికా ప్రారంభః ♦—

శ్రీ కంఠార్ధశరీరవాసరసికాం శ్రీ కాంతసంసేవితాం
శ్రీవాణీపరిసేవితాం శ్రితజనానందప్రదాం శ్రీమతీం
శ్రీ సామ్రాజ్యవిధాయినీం శుభకరీం శ్రీరాజరాజేశ్వరీం
శ్రీముక్తాఫలహారశోభిహృదయాం బాలామహం భావయే॥ ౧
ఆద్యాం వేదశిఖాపురాణవచనైర్వేద్యాం సువిద్యాప్రదాం
శూరాం శాసితదేవవైరినికరాం ధీరాం పరైర్దుస్తరాం
సారాం సర్వపరాం సమస్తజగదాధారాం సదాభాస్వరాం
ఘోరాం శ్రేష్ఠమహేంద్రనీలచికురాం బాలామహం భావయే॥ ౨
శాంతాం నందితశంకరామలమహాస్వాంతాం దయాపూరిత
స్వాంతాం దేవపరాంగనాశ్రితనిజోపాంతాం సురైర్వందితాం
శాంతాంకుంతలభారసంయుతలసన్మల్లీలతాంతాంచితాం.
తాం దంతచ్ఛదభీతవిద్రుమలతాం బాలామహం భావయే॥ 3

పితరుక్మకుండలవతీం మాయావతీం భారతీం
నందవతీం మహాగుణవతీం విద్యావతీం ధీమతీం
దృక్కజనేష్వనుగ్రహవతీం శోభావతీం పార్వతీం
మందగతీం సతీం భగవతీం బాలామహం భావయే॥ ౪

ఽలంకృతపద్మరాగశకలాం మందారమాలాకులాం
స్తస్యాస్తవిలాసరక్తకమలాం మూలాం జగత్సంహతేః
ందోళనలోలహస్తయుగళాం కౌశేయచేలాం కళాం
లీం కంచుకసంయతస్తనభరాం బాలామహంభావయే॥ ౫

యాం వేదపురాణనాటకమహాకావ్యైః ప్రియాం శూలినో
యాం యోగిజనావళీవిమలహృద్ధ్యేయాంచ లోకాశ్రయాం
ప్రజ్ఞాలక్ష్మ్యజగచ్ఛ్రియాం మరకతచ్ఛాయాం పరైర్దుర్జయాం
నందీకృతసాధుభక్తనిచయాం బాలా మహంభావయే॥ ౬

స్వాంకస్యస్తవిపంచికాం కరనఖైస్సంవాదయంతీం ముహుః
కంఠేనాపిసమం సమందహసితా సానందమత్యాదరం
గాయంతీం స్వరసప్తకం ప్రతిముహుస్స్వానందపాథోనిధౌ
మజ్జంతీం వరపుష్యరాగవలయాం బాలామహం భావయే॥ ౭

వైడూర్యాంచితకాంచనాహితమహాకాంచీనిబద్ధాం చిరం
నేత్రాంతేన ముహుర్ముహుః పరశివం స్వాలోకనాయోత్సుకం
పశ్యంతీం మదవిహ్వలాం పరకళాం సౌందర్యసారామలాం
లీలానిర్మితసర్వలోకపటలాం బాలామహం భావయే॥ ౮

లోకానాం సృజనే రజోగుణవతీం సంరక్షణే సాత్వికాం
సంహారస్య విధౌ తమోగుణవతీం శక్తిం మహామాయికాం
సత్యాం సర్వమయీం మహాకవిజనస్తుత్యాం జగన్మోహినీం
గోమేధిస్రగితాం గదాంచితభుజాం బాలామహంభావయే॥ ౯

విద్వన్మండలగీయమానవిభవే శ్రీయజ్ఞసూత్రాన్వయే
జాతేనార్య నృసింహనామ విదుషః పుత్రేణ సంసూత్రితాం
దత్తామేవచ దక్షిణోపపదమూర్త్యాఖ్యేన మాలామిమాం
బాలావక్షసిసాధురత్ననవకాం ధృత్వా సదా నందతు॥

ఇతి శ్రీ పరసుఖానందనాథ విరచితా
శ్రీబాలా నవరత్నమాలికా సంపూర్ణా.

శ్రీ శివాయ గురవేనమః

శ్రీ పరిపూర్ణానంద నాథ గురుచరణ స్తోత్రం

శ్రీవిద్యాతరుమూలం సమస్తవిద్యాధనాధారం
విఘ్నచ్ఛేదనధీరం గురుపదసరసీరుహం వందే॥ ౧
జ్ఞానస్వాధిష్ఠానం నానాలోకౌఘసృష్టివిజ్ఞానం
నానాశాస్త్రనిదానం గురుపదనళినం సదా వందే॥ ౨
వేదశిఖామణిపూరం శ్వీకృతసకలభువనసాకారం
గురుపాదకమలమచిరం స్మారం స్మారం సదావందే॥ 3
నిత్యమనాహతమాద్యం శృతివేద్యం సకలతత్వహారణోద్యం
సద్మీకృతహృత్పద్మం గురుపదపద్మం సదావందే॥ ౪
వ్యాకృతవేదకదంబం సోపాధివిశుద్ధచిత్కళాబింబం
స్వీకృతశిష్యకదంబం సద్గురుచరణాంబుజం వందే॥ ౫
ఆజ్ఞామయవేదగణం వీక్షితమాయాఖ్య దర్పణావరణం
త్రిగుణం భవభయహరణం నిజగురుచరణం సదావందే॥ ౬
గురుపదసహస్రపత్రం సంసృతిసంతాపవారణఛత్రం
ముక్తిసుధారసపాత్రం మునిజననేత్రం సదావందే॥ ౭
శ్రీగురుపదారవిందం సముదితసచ్ఛిష్యషట్పదానందం
బ్రహ్మజ్ఞానమరందం శృతిగణకందం సదావందే॥ ౮
దండకమండలుపాణిం దురాత్మన్యస్తసకలకర్మాణం
కాషాయాంబరభూషం యతివేషం సద్గురుం వందే॥ ౯
ఉన్మన్యాడుపరిలసచ్చరమమహాబిందుమండలీశరణౌ
వందేఽహం నిత్యం శ్రీపరిపూర్ణానందనాథ గురుచరణౌ॥ ౧౦

ఇతి శ్రీపరమసుఖానందనాథ విరచితం
శ్రీ గురుచరణస్తోత్రం సంపూర్ణం.

2-1-59

— ప్రాప్తిస్థానం —

బ్రహ్మశ్రీ కురుగంటి వేంకటరమణశాస్త్రిణః

వేమూరు.

వేమూరు పోస్టు,

తెనాలి తాలూకా,

గుంటూరు జిల్లా.